

Polski Związek Hodowców Koni

PROGRAM HODOWLANY

KONI RASY POLSKI KOŃ SPORTOWY

Opracowanie

1. Komisja Księgi Stadnej koni rasy polski koń sportowy
2. Biuro Polskiego Związku Hodowców Koni

Warszawa 2022

SPIS TREŚCI

I.	Wprowadzenie	3
II.	Cel hodowlany	3
III.	Wzorzec rasy	4
IV.	Obszar geograficzny realizacji programu	8
V.	System identyfikacji	8
VI.	System ewidencjonowania rodowodów	9
VII.	Regulamin wpisu do ksiąg stadnych.....	9
VIII.	Tryb i sposób wpisu do ksiąg stadnych	16
IX.	Rozród	21
X.	Zasady uczestnictwa w programie	22
XI.	Metody służące realizacji celów programu w zakresie hodowli	22
XII.	Ocena efektywności programu	29

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik Nr 1. Lista związków, z których ogiery i klacze mogą być użyte w hodowli polskiego konia sportowego	30
Załącznik Nr 2. Zasady oceny liniowej	32
Załącznik Nr 3. Metodyka oceny wartości użytkowej	40
Załącznik Nr 4. Schemat korytarza do skoków luzem	90
Załącznik Nr 5. Zasady kategoryzacji ogierów	91
Załącznik Nr 6. Zasady kategoryzacji klaczy	93
Załącznik Nr 7. Wykaz podmiotów, którym PZHK zleca zadania	104
Załącznik Nr 8. Przepisy antydopingowe	108

I. WPROWADZENIE

Polski koń sportowy (sp) to koń sportowy, który ma sprostać wymaganiom wyczynu w różnych konkurencjach jeździeckich. Koń sp wykazuje się przydatnością do ujeżdżenia, skoków przez przeszkody, WKKW oraz sportu zaprzęgowego. Rodowód konia sp powinien determinować konkurencję, w której startuje oraz kierunek selekcji. Selekcja w obrębie księgi zabezpieczy także wystarczającą liczbę koni wierzchowych, które z powodzeniem mogą być wykorzystywane w sporcie amatorskim czy rekreacji. Zgodnie na prowadzenie księgi została wydana przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi w 1977 roku. Jest to księga dysponująca najliczniejszą aktywną populacją spośród ksiąg koni wierzchowych prowadzonych przez PZHK. W roku 2021 liczba klaczy wpisanych do tej księgi wynosiła 1388, ogierów 263, a urodzonych źrebiąt 1064. Szczegółowe dane dotyczące pogłowia koni hodowlanych dostępne są na stronie www.pzhk.pl w zakładce hodowla/statystyka hodowlana.

Na arenie międzynarodowej konie wpisane do księgi rasy sp, podobnie jak konie wpisane do innych polskich ksiąg ras półkrwi zrzeszonych w Światowej Federacji Hodowli Koni Sportowych (WBFSH), oznaczane są skrótem PZHK.

Do dnia 31.12.2020 r. nazwa polski koń szlachetny półkrwi oraz polski koń sportowy mogą być stosowane zamiennie.

II. CEL HODOWLANY

Nadrzędnym celem jest doskonalenie polskich koni sportowych poprzez hodowlę zdrowych, wyczynowych koni sportowych, przydatnych do różnych konkurencji jeździeckich, zdolnych do rywalizacji na poziomie międzynarodowym oraz poprzez prowadzenie konsekwentnej pracy hodowlanej w oparciu o dostosowany do tych wymagań program.

III. WZORZEC RASY

3.1. Koń ujeżdżeniowy

3.1.1. Budowa

- 3.1.1.a. sylwetka wpisana w prostokąt,
- 3.1.1.b. odpowiednia długość i proporcje poszczególnych części ciała,
- 3.1.1.c. ustawienie linii przeprowadzonej od guza kulszowego do ½ długości łopatki – do góry (tzw. uphill),
- 3.1.1.d. długonożny, ale nie płytki,
- 3.1.1.e. prawidłowo zbudowana, wystarczająco umięśniona szyja z okrągłą potylicą,
- 3.1.1.f. prawidłowo zbudowane i suche kończyny,
- 3.1.1.g. kopyta – prawidłowo zbudowane o dobrej jakości rogu,
- 3.1.1.h. wyraźnie umięśniony zad, grzbiet oraz lędźwie,

3.1.2. Chody

- 3.1.2.a. czterotaktowy, aktywny stęp,
- 3.1.2.b. kłus - dwutaktowy, aktywny, elastyczny, w równowadze i samoniesieniu. Stawy skokowe już od pierwszego kroku powinny być wyraźnie podstawiane pod kłode,
- 3.1.2.c. galop - wyraźnie trzytaktowy, aktywny, z impulsem, w równowadze oraz z samoniesieniem,
- 3.1.2.d. umiejętność skracania i wydłużania kroku w każdym chodzie, bez utraty rytmu, taktu, równowagi oraz samoniesienia w kłusie i galopie

3.1.3. Interier

- 3.1.3.a. dobry charakter
- 3.1.3.b. zrównoważony temperament
- 3.1.3.c. łatwość uczenia się
- 3.1.3.d. chęć do współpracy z jeźdźcem

3.2. Koń skokowy

3.2.1. Budowa

- 3.2.1.a. sylwetka wpisana w prostokąt,
- 3.2.1.b. odpowiednia długość i proporcje poszczególnych części ciała,
- 3.2.1.c. ustawienie linii przeprowadzonej od guza kulszowego do ½ długości łopatki – równoległe do linii podłoża (horyzontalne),
- 3.2.1.d. długonożny, ale nie płytki,
- 3.2.1.e. prawidłowo zbudowana, wystarczająco umięśniona szyja z okrągłą potylicą,
- 3.2.1.f. prawidłowo zbudowane i suche kończyny,
- 3.2.1.g. kopyta – prawidłowo zbudowane o dobrej jakości rogu,
- 3.2.1.h. wyraźnie umięśnione grzbiet oraz lędźwie, a przede wszystkim zad

3.2.2. Chody

- 3.2.2.a. czterotaktowy, aktywny stęp,
- 3.2.2.b. kłus - dwutaktowy, aktywny, elastyczny,
- 3.2.2.c. galop (najważniejszy z chodów konia skokowego) - wyraźnie trzytaktowy, aktywny, z impulsem, w równowadze oraz z samoniesieniem,
- 3.2.2.d. umiejętność skracania i wydłużania kroku w każdym chodzie (przede wszystkim w galopie), bez utraty rytmu, taktu, równowagi oraz samoniesienia w kłusie i galopie

3.2.3. Skoki

- 3.2.3.a. mocne i szybkie odbicie,
- 3.2.3.b. technika „górnjej linii” – w trakcie lotu nad przeszkodą najwyższym punktem jest kłąb,
- 3.2.3.c. technika przednich kończyn – w trakcie lotu w najwyższym punkcie przeszkody przedramię powinno być podniesione jak najwyżej, a nadpęcie podniesione jak najbliżej przedramienia,
- 3.2.3.d. technika kończyn tylnych – w trakcie lotu w najwyższym punkcie przeszkody nadpęcie powinno być podciągnięte jak najmocniej w kierunku podudzia, a w pierwszej fazie opadania powinno nastąpić ich dynamiczne prostowanie (otwarcie)

3.2.4. Interier

- 3.2.4.a. dobry charakter,
- 3.2.4.b. zrównoważony temperament,
- 3.2.4.c. łatwość uczenia się,
- 3.2.4.d. chęć do współpracy z jeźdźcem,
- 3.2.4.e. odwaga, waleczność, uwaga, staranność

3.3. Koń do WKKW (zaawansowany w krew)

3.3.1. Budowa

- 3.3.1.a. sylwetka wpisana w prostokąt,
- 3.3.1.b. odpowiednia długość i proporcje poszczególnych części ciała,
- 3.3.1.c. ustawienie linii przeprowadzonej od guza kulszowego do ½ długości łopatki – do góry (tzw. uphill),
- 3.3.1.d. długonożny, ale nie płytki,
- 3.3.1.e. prawidłowo zbudowana, wystarczająco umięśniona szyja z okrągłą potylicą,
- 3.3.1.f. prawidłowo zbudowane i suche kończyny,
- 3.3.1.g. kopyta – prawidłowo zbudowane o dobrej jakości rogu,
- 3.3.1.h. wyraźnie umięśniony zad, grzbiet oraz lędźwie

3.3.2. Chody

- 3.3.2.a. czterotaktowy, aktywny stęp,
- 3.3.2.b. kłus – dwutaktowy, aktywny, elastyczny, w równowadze i samoniesieniu. Stawy skokowe już od pierwszego kroku powinny być wyraźnie podstawiane pod kłodę,
- 3.3.2.c. galop – wyraźnie trzytaktowy, aktywny, z impulsem, w równowadze oraz z samoniesieniem,
- 3.3.2.d. umiejętność skracania i wydłużania kroku w każdym chodzie, bez utraty rytmu, taktu, równowagi oraz samoniesienia w kłusie i galopie

3.3.3. Skoki

- 3.3.3.a. mocne i szybkie odbicie,

- 3.3.3.b. technika „górnj linii” – w trakcie lotu nad przeszkodą najwyższym punktem jest kłęb,
- 3.3.3.c. technika przednich kończyn – w trakcie lotu w najwyższym punkcie przeszkody przedramię powinno być podniesione jak najwyżej, a nadpęcie powinno być podniesione jak najbliżej przedramienia,
- 3.3.3.d. technika kończyn tylnych – w trakcie lotu w najwyższym punkcie przeszkody nadpęcie powinno być podciągnięte jak najmocniej w kierunku podudzia, a w pierwszej fazie opadania powinno nastąpić ich dynamiczne prostowanie (otwarcie)

3.3.4. Interier

- 3.3.4.a. dobry charakter,
- 3.3.4.b. zrównoważony temperament,
- 3.3.4.c. łatwość uczenia się,
- 3.3.4.d. chęć do współpracy z jeźdźcem,
- 3.3.4.e. odwaga, waleczność, uwaga, staranność

3.4. Koń zaprzęgowy

3.4.1. Budowa

- 3.4.1.a. sylwetka wpisana w prostokąt,
- 3.4.1.b. odpowiednia długość i proporcje poszczególnych części ciała,
- 3.4.1.c. ustawienie linii przeprowadzonej od guza kulszowego do ½ długości łopatki – do góry (tzw. uphill),
- 3.4.1.d. długonożny, ale nie płytki,
- 3.4.1.e. prawidłowo zbudowana, wystarczająco umięśniona szyja z okrągłą potylicą,
- 3.4.1.f. prawidłowo zbudowane i suche kończyny,
- 3.4.1.g. kopyta – prawidłowo zbudowane o dobrej jakości rogu,
- 3.4.1.h. wyraźnie umięśniony zad, grzbiet oraz lędźwie

3.4.2. Chody

- 3.4.2.a. czterotaktowy, aktywny stęp,
- 3.4.2.b. kłus - dwutaktowy, aktywny, elastyczny, w równowadze i samoniesieniu. Stawy skokowe już od pierwszego kroku winny być wyraźnie podstawiane pod kłode,

- 3.4.2.c. umiejętność skracania i wydłużania kroku, bez utraty rytmu, taktu, równowagi oraz samoniesienia w kłusie i galopie

3.4.3. Interier

- 3.4.3.a. dobry charakter,
- 3.4.3.b. zrównoważony temperament,
- 3.4.3.c. łatwość uczenia się,
- 3.4.3.d. chęć do współpracy z powożącym

3.5. Minimalna, wymagana wysokość w kłębie:

- 3.5.1. ogiery 160 cm
- 3.5.2. klacze 158 cm

IV. OBSZAR GEOGRAFICZNY REALIZACJI PROGRAMU

- 4.1. Obszarem działania księgi polskiego konia sportowego jest Polska.

V. SYSTEM IDENTYFIKACJI

- 5.1. Do celów wpisu do księgi hodowlanej źrebię musi zostać zidentyfikowane zgodnie z obowiązującymi przepisami UE oraz przepisami krajowymi.
- 5.2. W przypadku źrebiąt identyfikowanych nie później niż 12 miesięcy od daty urodzenia, przed opuszczeniem na stałe gospodarstwa urodzenia, właściciel źrebięcia musi przedstawić „Świadectwo pokrycia klaczy”/”Zaświadczenie sztucznego unasienniania klaczy” lub wynik badania DNA potwierdzający pochodzenie po wskazanych rodzicach.
- 5.3. W każdym przypadku przekroczenia ww. terminu identyfikacji lub opuszczenia na stałe gospodarstwa urodzenia bez matki, pochodzenie źrebięcia musi być potwierdzone badaniami DNA.

5.4. Każdemu źrebięciu przed wydaniem dokumentu identyfikacyjnego określa się typ użytkowy na podstawie użytkowości rodziców (w wątpliwych sytuacjach typ użytkowy źrebięcia determinuje typ użytkowy ojca).

5.4.1.a. Przynależność źrebięcia do danego typu użytkowego jest podawana wraz z określeniem rasowym:

- * Polski koń sportowy / Typ A – koń w typie ujeżdżeniowym
- * Polski koń sportowy / Typ B – koń w typie skokowym
- * Polski koń sportowy / Typ C - koń w typie wszechstronnego konia wierzchowego
- * Polski koń sportowy / Typ D – koń w typie zaprzęgowym

VI. SYSTEM EWIDENCJONOWANIA RODOWODÓW

6.1. PZHK prowadzi elektroniczną bazę danych koni. Baza danych zawiera rodowody koni od pierwszego znanego przodka. W dokumentacji hodowlanej podaje się 3 pokolenia przodków, a w dokumentach identyfikacyjnych liczba pokoleń przodków wynosi 4.

VII. REGULAMIN WPISU DO KSIĄG STADNYCH

7.1. **Zasady wpisu do ksiąg stadnych koni rasy polski koń sportowy**

7.1.1. Dla koni wpisanych do księgi prowadzi się sekcję główną księgi hodowlanej (ogierzy, klacze, konie/źrebięta) oraz sekcję dodatkową księgi stadnej.

7.1.2. Sekcja główna księgi prowadzona jest z podziałem na następujące klasy, wyodrębnione ze względu na płeć:

7.1.2.a. klasa ogierów, zwana dalej księgą główną ogierów – GO podzielona jest ze względu na predyspozycje do danych konkurencji jeździeckich pod względem rodowodowym, jak i użytkowym:

- * ujeżdżenie (GO/A)

- * skoki (GO/B)
- * WKKW (GO/C)
- * zaprzęgi (GO/D)

7.1.2.b. klasa klaczy, zwana dalej księgą główną klaczy - GK

7.1.3. W sekcji głównej księgi wyróżnia się również klasę podstawową koni (w tym źrebiąt) zwaną dalej księgą główną źrebiąt – GŻ.

7.1.4. Sekcja dodatkowa księgi prowadzona jest z podziałem na następujące klasy:

7.1.4.a. klasa klaczy, zwana dalej księgą wstępną klaczy - WK

7.1.4.b. klasa koni (w tym źrebiąt), zwana dalej księgą wstępną źrebiąt – WŻ.

7.1.5. W wyjątkowych sytuacjach sprawy sporne rozstrzygane będą zgodnie z regulaminem, o którym mowa w Zał. I, cz. 1 B, pkt 1 b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2016/1012 z dnia 8 czerwca 2016 r. zwanego "rozporządzeniem w sprawie hodowli zwierząt".

7.2. Zasady wpisu do księgi głównej ogierów (GO)

7.2.1. Ogiery, aby mogły być wpisane do księgi głównej ogierów (GO) muszą spełnić następujące warunki:.

7.2.1.a. pochodzić od rodziców wpisanych do ksiąg hodowlanych krajowych ras półkrwi: wielkopolskiej (wlkp), polski koń sportowy (sp), małopolskiej (m), trakeńskiej oraz ras półkrwi wytypowanych przez Komisję Księgi Stadnej (KKS) spośród ksiąg stadnych zrzeszonych w Światowej Federacji Hodowli Koni Sportowych (WBFSH) i wymienionych w Zał. Nr 1,

7.2.1.b. pochodzić od rodziców wpisanych do ksiąg hodowlanych ras półkrwi oraz ksiąg: pełnej krwi angielskiej (xx), czystej krwi arabskiej (oo), czystej krwi anglo-arabskiej (xxoo),

7.2.1.c. pochodzić od rodziców wpisanych do ksiąg hodowlanych ras półkrwi wytypowanych przez KKS i wymienionych w Zał. Nr 1,

7.2.1.d. pochodzić z kojarzenia rodziców wpisanych do ksiąg hodowlanych krajowych ras półkrwi: małopolskiej, wielkopolskiej, polski koń sportowy i trakeńskiej z końmi wpisanymi do księgi koni rasy śląskiej

lub z końmi wpisanymi do innych zagranicznych ksiąg ras półkrwi w typie zaprzęgowym, spośród ras wytypowanych przez KKS i wymienionych w Zał. Nr 1 C,

- 7.2.1.e. pochodzić od klaczy, których rodzice wpisani są do księgi stadnej koni pełnej krwi angielskiej (PSB), a które nie spełniły warunków wpisu do tej księgi, ale posiadają sprawdzone pochodzenie po wskazanej parze rodzicielskiej na podstawie badań markerów genetycznych DNA, wpisanych do księgi wstępnej klaczy rasy polski koń sportowy (WK) oraz pochodzić po ojcach wpisanych do ksiąg hodowlanych ras półkrwi,
- 7.2.1.f. posiadać udokumentowane pochodzenie do trzeciego pokolenia (przodkowie wpisani do ksiąg ogierów lub klaczy, lub źrebiąt), pochodzić po ogierach wpisanych do księgi głównej ogierów (GO) i od klaczy wpisanych do księgi głównej klaczy (GK),
- 7.2.1.g. ogiery zagranicznych ras półkrwi muszą być zarejestrowane lub wpisane lub uznane w zagranicznej księdze stadnej,
- 7.2.1.h. w ocenie metodą liniową uzyskać min. 7,5 pkt za typ i 7,5 pkt za pokrój,
- 7.2.1.i. zostać poddane ocenie wartości użytkowej i zaliczyć właściwą dla wieku próbę użytkowości, zwaną również próbą dzielności, wymienioną w Zał. Nr 3 lub w przypadku ogierów zagranicznych ras półkrwi, zostać dożywotnio lub czasowo uznane przez księgi stadne wymienione w Zał. Nr 1 A,
- 7.2.1.j. ukończyć 30 miesięcy i osiągnąć wysokość w kłębie minimum 160 cm,
- 7.2.1.k. ogiery, które ukończyły 30 miesięcy i zostały zakwalifikowane do stacjonarnej lub polowej próby wierzchowej lub zaprzęgowej ogierów określonej w Zał. Nr 3, mogą być wpisane do księgi głównej ogierów (GO) i uznane czasowo do momentu zaliczenia próby dzielności. Kwalifikacje młodych ogierów do hodowli odbywają się w terminie do końca roku w którym ogiery kończą 3 lata. Próbom dzielności poddawane są ogiery, które ukończyły 39 m-cy, w terminie do końca roku kalendarzowego, w którym kończą 4- lata.
- 7.2.1.l. ogiery zagranicznych ras półkrwi uznane czasowo przez księgi stadne wymienione w Zał. Nr 1 A, są uznawane na taki sam okres w księdze polskiego konia sportowego, w celu dożywotniego uznania muszą

spełnić właściwe dla wieku wymagania określone w Zał. Nr 3.

- 7.2.1.m. obowiązkowe jest potwierdzenie pochodzenia po wskazanej parze rodzicielskiej badaniem markerów genetycznych DNA, wykonanym na koszt właściciela we wskazanym przez prowadzącego księgę laboratorium; w przypadku ogierów uznanych przez księgi stadne wymienione w Zał. Nr 1 A (z wyjątkiem ogierów AES – licensed lub approved) wystarczające jest przedstawienie certyfikatu badań markerów genetycznych DNA; w przypadku ogierów 10-letnich i starszych, uznanych przez księgi stadne wymienione w Zał. Nr 1 (z wyjątkiem ogierów AES – licensed lub approved) dopuszcza się przedstawienie jedynie certyfikatu badań markerów genetycznych DNA, jeżeli niemożliwe jest potwierdzenie pochodzenia po obojgu rodzicach. **W przypadku ogierów urodzonych przed rokiem 2007 wpisywanych do księgi dopuszcza się potwierdzenie pochodzenia przynajmniej po ojcu.**

7.2.2. Do księgi głównej ogierów (GO) nie mogą być wpisane ogiery, u których stwierdzono:

- 7.2.2.a. obustronną ślepotę,
  - 7.2.2.b. nieprawidłowy zgryz (tzw. karpowaty lub szczupaczy w nasileniu powodującym całkowity brak kontaktu siekaczy górnych i dolnych; **wszystkie pary siekaczy muszą mieć powierzchnię styczną**),
  - 7.2.2.c. jedno- lub obustronne wnętrstwo,
  - 7.2.2.d. szpat kostny,
  - 7.2.2.e. zajęczak,
  - 7.2.2.f. porażenie krtani, potwierdzone badaniem wykonanym przez lekarza weterynarii wskazanego przez prowadzącego księgę; w przypadku ogierów uznanych przez księgi stadne wymienione w Zał. Nr 1 A (z wyjątkiem ogierów AES – licensed lub approved) badanie takie nie jest wymagane
- oraz

7.2.3. W przypadku ogierów wpisywanych do księgi głównej (GO), **informacja dotycząca stopnia osteochondrozy (OCD) podawana jest w rejestrze ogierów**

publikowanym przez prowadzącego księgę. Oceny zdjęć RTG w kierunku OCD dokonują lekarze weterynarii wskazani przez prowadzącego księgę. Ocena w kierunku osteochondrozy nie jest wymagana w przypadku ogierów uznanych przez księgi stadne wymienione w Zał. Nr 1 A (z wyjątkiem ogierów AES – licensed lub approved).

7.3. Zasady wpisu do księgi głównej klaczy (GK)

7.3.1. Klacze, aby mogły być wpisane do księgi głównej klaczy - GK, muszą spełnić następujące warunki:

- 7.3.1.a. pochodzić od rodziców wpisanych do ksiąg hodowlanych krajowych ras półkrwi: wielkopolskiej (wlkp), polski koń sportowy (sp), małopolskiej (m), trakeńskiej oraz ras półkrwi wytypowanych przez KKS spośród ksiąg stadnych zrzeszonych w Światowej Federacji Hodowli Koni Sportowych (WBFSH) i wymienionych w Zał. Nr 1; dopuszcza się klacze innych ras szlachejnych, które KKS każdorazowo uzna za przydatne do programu **hodowlanego**,
- 7.3.1.b. pochodzić od rodziców wpisanych do ksiąg hodowlanych ras półkrwi oraz ksiąg: pełnej krwi angielskiej (xx), czystej krwi arabskiej (oo), czystej krwi anglo-arabskiej (xxoo),
- 7.3.1.c. pochodzić od rodziców wpisanych do ksiąg hodowlanych ras półkrwi wytypowanych przez KKS i wymienionych w Zał. Nr 1,
- 7.3.1.d. pochodzić z kojarzenia rodziców wpisanych do ksiąg hodowlanych krajowych ras półkrwi: małopolskiej, wielkopolskiej, polski koń sportowy i trakeńskiej z końmi wpisanymi do księgi koni rasy śląskiej lub z końmi wpisanymi do innych zagranicznych ksiąg ras półkrwi w typie zaprzęgowym, spośród ras wytypowanych przez KKS i wymienionych w Zał. Nr 1 C,
- 7.3.1.e. pochodzić od klaczy, których rodzice wpisani są do księgi stadnej koni pełnej krwi angielskiej (PSB), a które nie spełniły warunków wpisu do tej księgi, ale posiadają sprawdzone pochodzenie po wskazanej parze rodzicielskiej na podstawie badań markerów genetycznych DNA, wpisanych do księgi wstępnej klaczy rasy polski koń sportowy (WK)

- oraz pochodzić po ojcach wpisanych do ksiąg hodowlanych ras półkrwi,
- 7.3.1.f. posiadać udokumentowane pochodzenie do trzeciego pokolenia przodkowie wpisani do ksiąg ogierów lub klaczy, lub źrebiąt), pochodzić po ogierach wpisanych do księgi głównej ogierów (GO), od klaczy wpisanych do księgi głównej klaczy (GK) lub księgi wstępnej klaczy (WK),
  - 7.3.1.g. klacze zagranicznych ras półkrwi muszą być zarejestrowane lub wpisane do zagranicznej księgi stadnej,
  - 7.3.1.h. w ocenie metodą liniową uzyskać min. 5 pkt za typ i 5 pkt za pokrój,
  - 7.3.1.i. ukończyć 30 miesięcy i osiągnąć wysokość w kłębie minimum 158 cm.
  - 7.3.1.j. obowiązkowe jest określenie markerów genetycznych DNA, wykonane na koszt właściciela we wskazanym przez prowadzącego księgę laboratorium. W przypadku klaczy urodzonych w wyniku sztucznego unasienniania lub przenoszenia zarodków obowiązkowe jest potwierdzenie pochodzenia po obojgu rodzicach. Jeżeli ojciec i/lub matka klaczy miał(a) wykonane badanie markerów genetycznych DNA, to należy potwierdzić pochodzenie klaczy po wskazanym/wskazanych rodzicu/rodzicach.
- 7.3.2. Do księgi głównej klaczy (GK) nie mogą być wpisane klacze, u których stwierdzono:
- 7.3.2.a. obuustronną ślepotę,
  - 7.3.2.b. nieprawidłowy zgryz (tzw. karpiowały lub szczupaczy w nasileniu powodującym całkowity brak kontaktu siekaczy górnych i dolnych; **wszystkie pary siekaczy muszą mieć powierzchnię styczną**),
  - 7.3.2.c. szpat kostny,
  - 7.3.2.d. zajęczak
- 7.3.3. Klacze wpisywane do księgi głównej (GK) zaleca się poddawać ocenie wartości użytkowej zgodnie z Zał. Nr 3.

7.4. Zasady wpisu do księgi głównej źrebiąt (GŹ)

- 7.4.1. Do księgi głównej źrebiąt wpisuje się konie (w tym źrebięta) spełniające wymagania, o których mowa w Zał. II, cz. I, rozdział I, pkt 1 rozporządzenia

Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2016/1012 z dnia 8 czerwca 2016 r.
zwanego "rozporządzeniem w sprawie hodowli zwierząt" tzn.:

- 7.4.1.a. ogierki - spełniają wymagania rodowodowe wymienione w punkcie 7.2.1 podpunkty a-g.,
  - 7.4.1.b. klaczki - spełniają wymagania rodowodowe wymienione w punkcie 7.3.1 podpunkty a-g.,
  - 7.4.1.c. są zidentyfikowane zgodnie z zasadami określonymi w Rozdziale V. niniejszego programu **hodowlanego**
- 7.4.2. Konie spełniające wymagania rodowodowe są wpisywane do księgi głównej źrebiąt (GŻ) pod swoimi matkami.
- 7.4.3. Numer UELN (Uniwersalny **Dożywotni** Numer Konia) jest tożsamy z numerem wpisu do księgi głównej źrebiąt (GŻ).

7.5. Zasady wpisu do księgi wstępnej klaczy (WK)

- 7.5.1. Do księgi wstępnej klaczy (WK) wpisuje się klacze spełniające następujące warunki:
- 7.5.1.a. pochodzą po ojcach wpisanych do księgi głównej ogierów (GO) oraz
    - * od matek wpisanych do księgi głównej źrebiąt (GŻ) lub księgi wstępnej źrebiąt (WŻ) lub
    - * od matek z jednostronnym pochodzeniem po ojcu, wpisanych do księgi wstępnej klaczy (WK) do 31.12.2016 r.
  - 7.5.1.b. pochodzą po ojcach wpisanych do księgi głównej źrebiąt (GŻ) od matek wpisanych do GK lub WK lub GŻ lub WŻ oraz ukończyły z wynikiem pozytywnym polową lub stacjonarną próbę użytkowości lub ukończyły konkurs na poziomie co najmniej klasy L w którejkolwiek z **konkurencji** jeździeckich. Wyniki muszą być potwierdzone przez WZJ lub PZJ.
  - 7.5.1.c. pochodzą od rodziców wpisanych do księgi stadnej koni pełnej krwi angielskiej (PSB), ale nie spełniły warunków wpisu księgi pełnej krwi angielskiej (PSB), a posiadają sprawdzone pochodzenie po wskazanej parze rodzicielskiej na podstawie badań markerów genetycznych DNA.
  - 7.5.1.d. ukończyły 30 miesięcy, osiągnęły wysokość w kłębie minimum 158 cm,
  - 7.5.1.e. w ocenie metodą liniową uzyskały min. 6 pkt za typ i 6 pkt za pokrój.
- 7.5.2. Do księgi wstępnej klaczy (WK) nie mogą być wpisane klacze, u których

stwierdzono:

- 7.5.2.a. obustronną ślepotę,
  - 7.5.2.b. nieprawidłowy zgryz (tzw. karpiowaty lub szczupaczy, w nasileniu powodującym całkowity brak kontaktu siekaczy górnych i dolnych; **wszystkie pary siekaczy muszą mieć powierzchnię styczną**),
  - 7.5.2.c. szpat kostny,
  - 7.5.2.d. zajęczak
- 7.5.3. Klacze wpisywane do księgi wstępnej klaczy (WK) zaleca się poddawać ocenie wartości użytkowej zgodnie z Zał. Nr 3.

7.6. **Zasady wpisu koni (w tym źrebiąt) do księgi wstępnej źrebiąt (WŻ)**

- 7.6.1. Do księgi wstępnej źrebiąt wpisuje się, pod swoimi matkami, klacze (w tym źrebięta), które:
- 7.6.1.a. spełniły wymagania rodowodowe określone w pkt 7.5.1, podpunkty a-c,
  - 7.6.1.b. są zidentyfikowane zgodnie z zasadami określonymi w Rozdziale V. niniejszego programu **hodowlanego**.
  - 7.6.1.c. w ocenie źrebiąt uzyskały **min. pkt 6 pkt w skali 10-punktowej lub 12 pkt w skali 20-punktowej (dla źrebiąt ocenionych przed 1 stycznia 2023 r.)..pkt**
- 7.6.2. Numer UELN (Uniwersalny **Dożywotni** Numer Konia) jest tożsamy z numerem wpisu do księgi wstępnej źrebiąt (WŻ).

- 7.7. Klacze i ogiery, które wcześniej zostały wpisane do księgi jako źrebięta pod matkami (GŻ), w wieku dorosłym są wpisywane do księgi głównej ogierów (GO) lub księgi głównej klaczy (GK). Klacze, które wcześniej zostały wpisane do księgi jako źrebięta pod matkami (WŻ), w wieku dorosłym są wpisywane do księgi wstępnej klaczy (WK). Konie wpisane do ksiąg stadnych zgodnie z programem **hodowlanym**, obowiązującym do dnia 31.10.2018 r., należy obecnie uważać za wpisane do księgi głównej ogierów (GO), do księgi klaczy (GK lub WK) lub księgi źrebiąt (GŻ lub WŻ).
- 7.8. **Konie rasy polski koń szlachetny półkrwi wpisane do księgi do 31.12.2020 od 01.01.2021 traktowane są jako konie rasy polski koń sportowy.**

VIII. TRYB I SPOSÓB WPISU DO KSIĄG STADNYCH

- 8.1. Wpisu ogierów i klaczy do ksiąg dokonuje się na wniosek właściciela.
- 8.2. Wpisu ogierów i klaczy do ksiąg dokonuje specjalista upoważniony przez prowadzącego księgę.
- 8.3. Ogiery w celu wpisania do księgi poddawane są ocenie przez komisję powołaną przez prowadzącego księgę.
- 8.4. Przed wpisaniem konia do księgi głównej ogierów (GO) lub ksiąg klaczy (GK i WK) należy:
  - 8.4.1. sprawdzić tożsamość konia (identyfikacja) w celu potwierdzenia zgodności danych zawartych w dokumencie identyfikacyjnym ze stanem faktycznym, w odniesieniu do numeru transpondera, maści, odmian i znaków szczególnych,
  - 8.4.2. sprawdzić prawidłowość rozwoju konia i stwierdzić brak objawów chorobowych oraz wad uniemożliwiających wpis do księgi, w przypadku wątpliwości właściciel konia jest zobowiązany przedstawić wynik badania wykluczającego chorobę lub wadę, wykonanego przez lekarza weterynarii wskazanego przez prowadzącego księgę,
  - 8.4.3. wykonać podstawowe pomiary konia,
  - 8.4.4. przeprowadzić ocenę liniową,
  - 8.4.5. sprawdzić wynik badania markerów genetycznych DNA,
  - 8.4.6. sprawdzić wynik próby użytkowości,
  - 8.4.7. nadać numer wpisu do właściwej księgi.
- 8.5. Wniosek o wpis do księgi klaczy lub ogiera zagranicznych ras półkrwi bądź o zweryfikowanie przydatności ogiera-dawcy nasienia do realizacji programu rasy polski koń sportowy musi zostać złożony przez właściciela do prowadzącego księgę. Właściciel jest zobowiązany załączyć do wniosku dokument identyfikacyjny konia wraz z aktualnym świadectwem zootechnicznym.
- 8.6. Dokumentacja hodowlana
  - 8.6.1. Dokumentację hodowlaną stanowią:
    - 8.6.1.a. dokumenty związane z prowadzeniem ksiąg:

- * dokument identyfikacyjny konia,
- * zaświadczenie o wpisie ogiera do księgi głównej ogierów (GO),
- * zaświadczenie o wpisie klaczy do księgi głównej klaczy (GK) lub księgi wstępnej klaczy (WK),
- * kartoteka ogiera wpisanego do księgi głównej (GO), która może być zapisana na informatycznym nośniku danych,
- * kartoteka klaczy wpisanej do księgi głównej klaczy lub księgi wstępnej klaczy (GK, WK), która może być zapisana na informatycznym nośniku danych,
- * świadectwo zootechniczne,

8.6.1.b. dokumenty związane z rozrodem koni:

- * świadectwo pokrycia/zaświadczenie unasienniania klaczy,
- * zaświadczenie o przeniesieniu zarodka,
- * świadectwo zootechniczne,

8.6.1.c. dokumenty wydawane właścicielowi konia :

- * świadectwo pokrycia/zaświadczenie unasienniania klaczy,
- * zaświadczenie o przeniesieniu zarodka,
- * dokument identyfikacyjny konia,
- * zaświadczenie o wpisie ogiera do księgi głównej ogierów (GO),
- * zaświadczenie o wpisie klaczy do księgi głównej lub wstępnej klaczy (GK, WK),
- * świadectwo zootechniczne.

8.6.2. Księga jest prowadzona systemem kartotekowym. Kartoteka zawiera co najmniej: numer wpisu do księgi głównej ogierów lub księgi klaczy (GK,WK) i rasę, płeć, nazwę konia, datę urodzenia, numer transpondera, maść zasadniczą, wymiary, rodowód , numer badania markerów genetycznych DNA, dane dotyczące hodowcy i właściciela, wyniki oceny wartości użytkowej.

8.6.3. Po dokonaniu wpisu do księgi głównej ogierów lub księgi klaczy (GK, WK) należy założyć kartotekę i nadać numer księgi. Kartotekę podpisuje specjalista upoważniony przez prowadzącego księgę.

8.6.4. Kartoteki koni muszą być przechowywane w archiwum prowadzącego księgę

przez okres min. 25 lat. Kartoteki mogą być przechowywane na informatycznych nośnikach danych.

- 8.6.5. Numeracja koni w księgach (GO, GK, WK) jest oddzielna dla ogierów i klaczy.
- 8.6.6. Księgi stadne mogą być wydawane drukiem lub w formie elektronicznej.
- 8.6.7. Podstawowym dokumentem stwierdzającym pochodzenie konia jest dokument identyfikacyjny konia, wydawany przez prowadzącego księgę na podstawie „Zgłoszenia koniowatego do rejestru” z załączonym „Świadectwem pokrycia/zaświadczeniem unasienniania klaczy”.
- 8.6.8. „Świadectwo pokrycia/zaświadczenie unasienniania klaczy” - źródłowy dokument hodowlany musi być wypełnione zgodnie z obowiązującymi przepisami i zaleceniami prowadzącego księgę.
- 8.6.9. Zasady wydawania świadectw pokrycia /zaświadczeń unasienniania klaczy:
  - 8.6.9.a. Druki świadectw pokrycia /zaświadczeń unasienniania klaczy wydawane są właścicielowi ogiera/nasienia przez prowadzącego księgę,
  - 8.6.9.b. Oryginał świadectwa pokrycia /zaświadczenia unasienniania klaczy wypełnia właściciel ogiera/dokonujący zabiegu sztucznego unasienniania bezpośrednio po kryciu/unasiennieniu klaczy i przekazuje właścicielowi klaczy odpowiednią część,
  - 8.6.9.c. W przypadku kolejnych pokryć klaczy, właściciel ogiera prowadzący punkt kopulacyjny uzupełnia daty kolejnych skoków na obydwu częściach świadectwa pokrycia klaczy,
  - 8.6.9.d. W przypadku ponownego zabiegu sztucznego unasienniania dokonujący zabiegu każdorazowo wypełnia nowy druk i przekazuje właścicielowi klaczy odpowiednią część,
  - 8.6.9.e. Część świadectwa pokrycia /zaświadczenia unasienniania klaczy przeznaczona dla prowadzącego księgę musi być przekazana prowadzącemu księgę do dnia 15 stycznia roku następującego po sezonie krycia,
  - 8.6.9.f. W przypadku utraty/zagubienia oryginału świadectwa pokrycia /zaświadczenia unasienniania klaczy duplikat wydaje prowadzący księgę/dokonujący zabiegu sztucznego unasienniania. Może być wydany tylko jeden duplikat.

- 8.6.10. Przy wystawianiu dokumentu identyfikacyjnego konia przyjmuje się zasadę, że pierwsza litera nazwy źrebięcia jest taka sama jak pierwsza litera nazwy matki.
- 8.6.11. W przypadku zniszczenia lub zagubienia wydanych właścicielowi dokumentów hodowlanych prowadzący księgę może na pisemny wniosek właściciela wydać duplikat. Zasady wydawania duplikatów dokumentu identyfikacyjnego konia określone są w odrębnych przepisach, o których mowa w rozdziale V. Informacja o wydaniu duplikatu musi być zamieszczona w bazie danych.
- 8.6.12. Badania markerów genetycznych DNA wykonywane są w laboratoriach wskazanych przez prowadzącego księgę. Prowadzący księgę może podjąć decyzję o dofinansowaniu kosztów takiego badania.
- 8.6.13. W celu potwierdzenia pochodzenia konia lub jego identyfikacji, prowadzący księgę może zażądać wykonania badań markerów genetycznych DNA, na koszt właściciela, w laboratorium wskazanym przez prowadzącego księgę. W przypadku zgodności pochodzenia prowadzący księgę refunduje właścicielowi koszty badania.
- 8.6.14. W przypadku uzasadnionych podejrzeń, prowadzący księgę może nakazać powtórne zbadanie wszystkich koni zgłaszanych do wpisu, związanych z danym przypadkiem. Koszty badań ponosi właściciel konia, a w przypadku zgodności pochodzenia prowadzący księgę refunduje właścicielowi koszty badań.
- 8.7. Zasady wydawania świadectw zootechnicznych.
- 8.7.1. Świadectwa zootechniczne wystawia prowadzący księgę.
- 8.7.2. W zakresie wydawania świadectw zootechnicznych dla nasienia ogierów prowadzący księgę korzysta z odstępstwa przewidzianego w art. 31 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady 2016/1012, polegającego na umożliwieniu wydawania świadectw zootechnicznych przez centra pozyskiwania lub przechowywania nasienia określone w Załączniku nr 7.
- 8.7.3. W zakresie formatu świadectwa zootechnicznego prowadzący księgę korzysta z odstępstw przewidzianych w art. 32 ust. 3 i 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady 2016/1012, polegających na umieszczeniu w świadectwie odesłania do strony internetowej zawierającej wyniki oceny

wartości użytkowej oraz umieszczaniu informacji o wynikach wartości użytkowej oraz informacji dotyczących ciężarnej samicy w innym dokumencie wydawanym przez prowadzącego księgę.

IX. ROZRÓD

- 9.1. W hodowli koni rasy polski koń sportowy stosowane są następujące techniki rozrodu:
  - 9.1.1. Krycie naturalne.
  - 9.1.2. Sztuczne unasiennianie nasieniem świeżym, schłodzonym, mrożonym.
  - 9.1.3. Przenoszenie zarodków (**embriotransfer - ET**).
  - 9.1.4. Klonowanie.
- 9.2. Ograniczenia w zakresie wykorzystania zwierząt hodowlanych czystorasowych i ich materiału biologicznego w hodowli koni rasy polski koń sportowy na podstawie art. 21 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady 2016/1012 są następujące:
  - 9.2.1. w kryciu naturalnym mogą być użyte ogiery wpisane do księgi głównej ogierów (GO) oraz ogiery pełnej krwi angielskiej lub czystej krwi arabskiej dopuszczone do doskonalenia koni rasy polski koń sportowy,
  - 9.2.2. w sztucznym unasiennianiu nasieniem świeżym, schłodzonym, mrożonym może być użyte nasienie ogierów wpisanych do księgi głównej ogierów (GO) oraz nasienie ogierów zagranicznych dopuszczone do użycia przez Komisję Księgi Stadnej,
  - 9.2.3. ogiery, które zostały wpisane do księgi głównej ogierów (GO) i uznane czasowo, mogą być używane w rozrodzie przez okres, na który zostały uznane.
- 9.3. Materiał biologiczny wykorzystywany w sztucznym unasiennianiu oraz przenoszeniu zarodków jest pozyskiwany, produkowany, przetwarzany i przechowywany w centrum pozyskiwania lub przechowywania nasienia lub przez zespół pozyskiwania lub produkcji zarodków zatwierdzony do celów wewnątrz unijnego handlu materiałem biologicznym zgodnie z prawem krajowym i unijnym dotyczącym zdrowia zwierząt.

X. ZASADY UCZESTNICTWA W PROGRAMIE

- 10.1. W programie mogą uczestniczyć tylko konie wpisane do sekcji głównej księgi lub sekcji dodatkowej księgi, w odniesieniu do których przestrzegano zasad rozrodu, określonych w rozdziale IX.
- 10.2. Ogiery i klacze mają utrzymywać określony wzorzec rasy.
- 10.3. Zagraniczne księgi stadne, z których konie dopuszcza się do doskonalenia rasy polski koń sportowy, muszą być prowadzone przez związek hodowców uznany na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2016/1012, lub podmiot zajmujący się hodowlą uwzględniony w wykazie prowadzonym przez KE na podstawie art. 34 ww. rozporządzenia, lub prowadzone w państwie wymienionym w akcie wykonawczym, o którym mowa w art. 35 tego rozporządzenia.
- 10.4. Ogiery i klacze pełnej krwi angielskiej i czystej krwi arabskiej mogą być dopuszczone do doskonalenia polskich koni sportowych jeżeli spełniają warunki określone w Rozdziale VII.

XI. METODY SŁUŻĄCE REALIZACJI CELÓW PROGRAMU W ZAKRESIE HODOWLI

- 11.1. Dla osiągnięcia celów hodowlanych wskazanych w Rozdziale II., realizowane będą następujące elementy pracy hodowlanej wynikające z uczestnictwa ogierów i klaczy w programie **hodowlany** koni rasy polski koń sportowy:
  - 11.1.1. Ocena wartości użytkowej określana na podstawie:
    - 11.1.1.a. oceny rodowodu pod kątem wartości użytkowej jego przodków
W ocenie rodowodu najwyżej oceniane będą ogiery, które posiadają przodków, przede wszystkim w linii żeńskiej (matka, babka, prababka), z karierą w sporcie wyczynowym o danym kierunku użytkowania lub przodków wysoko ocenionych w polowych lub stacjonarnych próbach użytkowości. Wysoko oceniani będą również przodkowie, których potomstwo posiada karierę w sporcie wyczynowym lub było wysoko

ocenione w polowych lub stacjonarnych próbach użytkowości W ocenie rodowodu najniżej oceniane będą konie, które posiadają małą liczbę lub nie posiadają w ogóle, przodków, przede wszystkim w linii żeńskiej, z karierą w sporcie wyczynowym lub przodków wysoko ocenionych w polowych lub stacjonarnych próbach użytkowości . Nisko oceniani będą również przodkowie, których potomstwo nie posiada kariery w sporcie wyczynowym lub nie było ocenione w próbach użytkowości. Nisko oceniany będzie rodowód ogiera pochodzącego z kojarzenia koni reprezentujących różne typy użytkowe, np. koń o rodowodzie skokowym skojarzony z koniem o rodowodzie zaprzęgowym.

- 11.1.1.b. oceny typu, budowy i rozwoju konia, na którą składa się wynik trzech pomiarów (wysokość w kłębie, obwód klatki piersiowej, obwód nadpęcia przedniego), ich wzajemny stosunek oraz ocena liniowa,
- 11.1.1.c. oceny temperamentu i charakteru dokonanej na podstawie opinii przeprowadzającego próbę stacjonarną lub polową,
- 11.1.1.d. oceny wartości rozplodowej potomstwa uwzględniającej:
  - * daty pokryć,
  - * daty wyźrebień lub poronień,
  - * płeć urodzonych źrebiąt,
  - * liczbę urodzonych źrebiąt po ogierze,
  - * liczbę urodzonych źrebiąt od klaczy,
- 11.1.1.e. oceny jakości potomstwa uwzględniającej
  - * jakość źrebiąt przy matkach (typ rasowy, budowa i rozwój, zdrowie, ruch),
  - * jakość młodziży hodowlanej (typ, pokrój, ruch w stępie, ruch w kłusie, kondycja i pielęgnacja),
  - * liczbę potomstwa wpisanego do ksiąg rasy polski koń sportowy,
  - * wyniki potomstwa, uzyskiwane w próbach użytkowości określonych w Załączniku Nr 3,
- 11.1.1.f. oceny na podstawie wyników własnych konia uzyskiwanych w próbach użytkowości określonych w Załączniku Nr 3.

- 11.1.2. Typ i pokrój konia ocenia się w skali 10 punktowej za każdą z tych cech pkt, podczas oceny konia metodą liniową (z dokładnością do 0,5 pkt).
- 11.1.3. Po ukończeniu 5. roku życia konie wpisane do księgi głównej ogierów (GO) oraz ksiąg klaczy (GK, WK) mogą być poddane weryfikacji wymiarów oraz oceny typu, budowy, rozwoju i ruchu, których wyniki należy zamieścić w dokumentacji hodowlanej i bazie danych.
- 11.1.4. Ogiery rasy polski koń sportowy oraz zagranicznych ras półkrwi wpisywane do księgi głównej ogierów (GO) oraz ogiery rasy pełnej krwi angielskiej i czystej krwi arabskiej użyte do doskonalenia rasy polski koń sportowy muszą z pozytywnym wynikiem ukończyć jedną z prób użytkowości, określonych w Załączniku Nr 3.:
- 11.1.4.a. stacjonarna próba wierzchowa,
  - 11.1.4.b. stacjonarna próba zaprzęgowa,
  - 11.1.4.c. polowa próba wierzchowa,
  - 11.1.4.d. polowa próba zaprzęgowa,
  - 11.1.4.e. próby alternatywne (MPMK, sport jeździecki, wyścigi konne).
- 11.1.5. Klacze rasy polski koń sportowy oraz zagranicznych ras półkrwi wpisywane do księgi głównej (GK) lub księgi wstępnej (WK) mogą być poddane jednej z prób użytkowości, określonych w Załączniku Nr 3.:
- 11.1.5.a. stacjonarna próba wierzchowa,
  - 11.1.5.b. stacjonarna próba zaprzęgowa,
  - 11.1.5.c. polowa próba wierzchowa,
  - 11.1.5.d. polowa próba zaprzęgowa,
  - 11.1.5.e. próby alternatywne (MPMK, sport jeździecki, wyścigi konne)
- 11.1.6. Zgodnie z „Regulaminem prób antydopingowych” (Załącznik Nr 8) można wyznaczyć danego konia lub konie do przeprowadzenia badań antydopingowych.

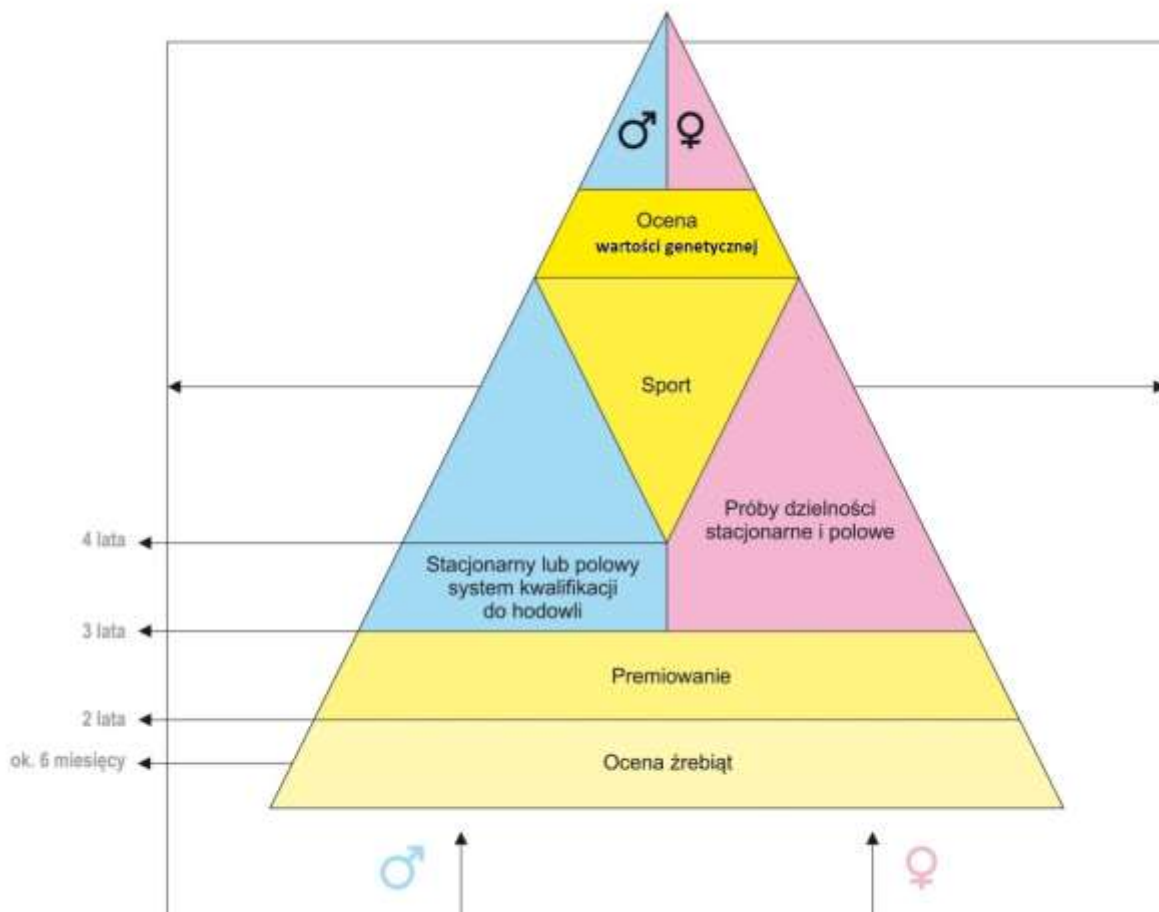
11.2. System selekcji

- 11.2.1. W hodowli koni rasy polski koń sportowy prowadzona jest selekcja wielocechowa metodą niezależną (ustala się minimalny poziom każdej z cech objętych selekcją).
- 11.2.2. Kryteria selekcyjne w hodowli koni rasy polski koń sportowy stanowią:

- 11.2.2.a. wyniki uzyskiwane w próbach dzielności,
- 11.2.2.b. rodowód,
- 11.2.2.c. rozwój, zdrowie i wytrzymałość,
- 11.2.2.d. zrównoważony temperament, łagodny charakter oraz jezdność, czyniące z konia wszechstronnego wierzchowca, odpowiedniego do wszystkich form jeździectwa, przede wszystkim do **konkurencji** ujeżdżenia i skoków przez przeszkody,
- 11.2.2.e. doskonały ruch i funkcjonalna budowa ciała predestynująca konia do użytkowania w sporcie jeździeckim.

11.2.3. W hodowli koni rasy polski koń sportowy wykorzystuje się selekcję czterostopniową. Poniższa piramida prezentuje schemat selekcji.

11.3. Szacowanie wartości genetycznej

11.3.1. Celem selekcji jest wybór rodziców kolejnego pokolenia w sposób maksymalizujący postęp genetyczny pod względem doskonalenie różnych aspektów użytkowości wierzchowej, przede wszystkim od wyczynowego sportu jeździeckiego, równoległe z utrzymywaniem jak najwyższej jakości cech funkcjonalnych (reprodukcja, zdrowotność).

11.3.2. Metodyka szacowania wartości genetycznej - ogiery

11.3.2.a. analizy przeprowadzone są na podstawie wyników prób użytkowości ogierów, które odbyły się od roku 1997. Ze względu na zmiany w próbach dzielności liczba cech była różna.

11.3.2.b. komponenty wariacji (potrzebne do rozdzielenia wpływów środowiskowych i genetycznych) uzyskano za pomocą metody próbkowania Gibbsa (program GIBBS2F90). Sama ocena wartości genetycznej dokonana została przy pomocy programu BLUPF90.

11.3.2.c. zastosowano następujący model statystyczny:

$$y_{ij} = \mu + ZT \cdot R_i + a_{ij} + e_{ij}$$

gdzie:

y_{ij} – wartość cechy obserwowanej u j-tego ogiera w i-tym zakładzie treningowym i roku (wartość użytkowa – model wielocechowy),

μ – średnia ogólna (każdej z 16 cech),

$ZT \cdot R_i$ – łączny wpływ stałego czynnika “zakład treningowy/rok oceny” na wartości cech,

a_{ij} – losowy, genetyczny wpływ addytywny konia na wartości cech (wartość genetyczna, liczona także dla zwierząt bez zmierzonej użytkowości, lecz powiązanych rodowodowo),

e_{ij} – błąd losowy.

11.3.2.d. wagi cech zostały wyrażone w jednostkach standardowego odchylenia odpowiadającej im wartości genetycznej cechy. Indeksy wystandaryzowano na średnią = 100 i odchylenie standardowe (SD) = 20, w obrębie wszystkich koni poddanych próbom użytkowości.

11.3.3. Metodyka szacowania wartości genetycznej - klacze

11.3.3.a. analizy przeprowadzone są na podstawie wyników prób użytkowości klaczy po treningu 2-miesięcznym które odbyły się od roku 2007. Ponieważ na przestrzeni roku jeden zakład bywał wykorzystywany więcej niż raz, wskazanie środowiska treningu objęło, obok zakładu i roku, również miesiąc próby dzielności. Dodatkowo uwzględniono w modelu wiek klaczy w dniu próby.

11.3.3.b. zastosowano następujący model statystyczny:

$$y_{ij} = \alpha + ZT \cdot R \cdot M_i + \beta \cdot \text{wiek}_j + a_{ij} + e_{ij}$$

gdzie:

y_{ij} – wartość obserwowanej cechy u j-tej klaczy w i-tym zakładzie treningowym, roku i miesiącu próby (wartość użytkowa, w rzeczywistości 8 cech jednocześnie),

α – poziom cechy przy teoretycznym wieku=0 (każdej z 8 cech),

$ZT \cdot R \cdot M_i$ – łączny wpływ stałego czynnika “zakład treningowy/rok oceny/miesiąc oceny” na wartości cech,

$\beta \cdot \text{wiek}_j$ – regresja na wiek (wyrażony liczbą dni) w dniu próby (β informuje o ile zmieni się y_{ij} jeśli wiek zmieni się o jednostkę),

a_{ij} – losowy, genetyczny wpływ addytywny klaczy na wartości cech (wartość **genetyczna**),

e_{ij} – błąd losowy.

11.3.3.c. wartości **genetyczne** pod względem ośmiu ocenianych cech (charakter, temperament, przydatność do treningu, skoki luzem, praca w stępie, kłusie, galopie i jezdność) są sumowane w jeden indeks łączny, o takiej samej wadze dla każdej cechy, który wystandaryzowano na średnią=100 i SD=20.

11.3.3.d. wyniki oceny wartości **genetycznej** klaczy przekazywane są jej właścicielowi.

11.3.4. Główną informacją, jaką uzyskujemy w wyniku oceny wartości **genetycznej** jest uszeregowanie koni pod względem każdej ocenianej cechy (i/lub zbiorczego indeksu), w celu wskazania najlepiej rokujących zwierząt by

wykorzystać je w rozrodzie – bezwzględna wielkość wartości **genetycznej** schodzi na drugi plan.

11.4. Systemy kojarzeń

11.4.1. Założeniem programu **hodowlanego** jest produkcja wszechstronnego konia sportowego zdolnego do rywalizacji na poziomie międzynarodowym oraz wytworzenie linii o szczególnych predyspozycjach do **konkurencji** skoków przez przeszkody, ujeżdżenia, WKKW i powożenia.

11.4.2. W hodowli koni rasy polski koń sportowy stosuje się następujące metody kojarzeń:

11.4.2.a. **krzyżowanie międzyrasowe** jest główną metodą kojarzeń. Używa się tu ogierów i klaczy różnych ras wyróżniających się dzielnością sportową (zwłaszcza koni wpisanych do ksiąg zrzeszonych w World Breeding Federation for Sport Horses uznanych przez Komisję Księgi Stadnej za przydatne do doskonalenia rasy). Z reguły kojarzenia prowadzi się łącząc klacze i ogiery reprezentujące ten sam typ użytkowy. Temu systemowi kojarzeń towarzyszy ostra i konsekwentna selekcja potomstwa ze względu na poziom pożądaných cech,

11.4.2.b. **krzyżowanie uszlachetniające** stosuje się w zależności od potrzeb, wykorzystując rasę koni pełnej krwi angielskiej. Stosowane jest przede wszystkim dla poprawy predyspozycji użytkowych i właściwości biologicznych w pokoleniu potomnym. Dotyczy to zwłaszcza hodowli koni do **konkurencji** WKKW,

11.4.2.c. **kojarzenie w czystości rasy** to kojarzenie osobników tej samej rasy. Kryterium łączenia zwierząt w parę jest fenotypowe podobieństwo lub niepodobieństwo (kojarzenia kompensacyjne). Efekty tego typu kojarzenia są zbliżone do efektów genetycznych krzyżowania międzyrasowego,

11.4.2.d. **kojarzenie w umiarkowanym pokrewieństwie** mające na celu zwiększenie udziału genów wybitnych przodków w rodowodzie danego osobnika. Stosuje się tu **hodowlę na linię**, która polega na kojarzeniu osobników spokrewnionych ze sobą poprzez wybitnego wspólnego przodka (założyciela linii). Założyciel linii musi być rzeczywiście wybitny pod względem wartości **genetycznej** i przekazywania określonych cech.

Kojarzenie takie ma na celu transmisję jak największej liczby genów wybitnego przodka na następne pokolenie bez niekorzystnych efektów, utrzymanie bliskiego stopnia spokrewnienia z przodkiem o nieprzeciętnych wartościach dla utrzymania właściwości przodka w kolejnym pokoleniu oraz utrwalenie określonych cech i przeciwdziałanie rozproszeniu genów w populacji. Kojarzenie to powoduje wolne zwiększanie homozygotyczności co pozwala na ustalenie określonych założeń dziedzicznych i uwarunkowanych przez nie cech. Genetyczne i fenotypowe konsolidowanie cech użytkowych i pokrojowych daje możliwość doskonalenia w zakresie określonych konkurencji jeździeckich (linie „skokowe” i „ujeżdzeniowe”).

XII. OCENA EFEKTYWNOŚCI PROGRAMU

- 12.1. Oceny efektywności programu dokonuje Komisja Księgi Stadnej, która jest powoływana i działa zgodnie z regulaminem prowadzącego księgę.
- 12.2. Ocena efektywności programu dokonywana jest poprzez:
  - 12.2.1.a. monitorowanie liczebności populacji,
  - 12.2.1.b. sprawdzanie prawidłowości prowadzenia oceny wartości użytkowej,
  - 12.2.1.c. analizę wyników prób użytkowości,
  - 12.2.1.d. analizę jakości potomstwa.

ZAŁĄCZNIK NR 1. LISTA ZWIĄZKÓW, Z KTÓRYCH OGIERY I KLACZE MOGĄ BYĆ UŻYTE W HODOWLI POLSKIEGO KONIA SPORTOWEGO

Lista A. Księgi stadne koni wierzchowych zrzeszone w WBFSH (w przypadku ogierów uznanych czasowo lub dożywotnio niewymagane zaliczenie próby użytkowości w Polsce)

1. KWPN - Koninklijk Warmbloed Paardenstamboek Nederland
2. HANN - Hannoveraner Verband e. V.
3. OLDBG - Verband der Züchter des Oldenburger Pferdes e.V.
4. OS - Springpferdezuchtverband Oldenburg-International e.V.
5. HOLST - Verband der Züchter des Holsteiner Pferdes e.V.
6. SF - Stud Book du Cheval Selle Français (ANSF)
7. DWB - Danish Warmblood Society
8. WESTF - Westfälisches Pferdestammbuch e.V.
9. DSP - Deutsches Sportpferd (Bayern, Baden-Wuttemberg, Brandenburg-Anhalf, Rheinland-Pfalz-Saar und Sachsen-Thuingen)
10. TRAK - Verband der Züchter und Freunde des Ostpreussischen Warmblutpferdes Trakehner Abstammung e.V.
11. SWB - Swedish Warmblood Association
12. BWP - Belgisch Warmbloedpaard v.z.w.
13. RHEIN - Rheinisches Pferdestammbuch e.V.
14. ZANG - Stud-book Zangersheide
15. SBS - Stud-book sBs, le cheval de Sport Belge
16. ISH - Irish Sport Horse Studbook
17. SHBGB - Sport Horse Breeding of Great Britain
18. AA - Stud Book Français du Cheval Anglo-Arabe
19. SLS - Studbook La Silla
20. AES – Anglo European Studbook (jedynie dla ogierów o statusie licensed, approved oraz elite)
21. NRPS - Nederlands Rijpaarden en Pony Stamboek
22. MECKL - Verband der Pferdezüchter Mecklenburg - Vorpommern e.V. (VPZ MV)

Lista B. księgi stadne koni wierzchowych, niewymienione w liście A, zrzeszone w WBFSH (w przypadku ogierów wymagane zaliczenie właściwej dla wieku próby użytkowości zgodnie z Zał. nr 3)

Lista C. Księgi stadne i rasy koni zaprzęgowych (w przypadku ogierów wymagane zaliczenie właściwej dla wieku próby użytkowości zgodnie z Zał. nr 3)

1. KWPN T
2. Konie rasy lipicańskiej
3. Kłusaki gorącokrwiste
4. Schweres warmblut
5. Konie rasy kladrubskiej

ZAŁĄCZNIK NR 2. ZASADY OCENY LINIOWEJ

- 1.1. Ocena liniowa koni hodowlanych dokonywana jest przed wpisem ogierów i klaczy do ksiąg, przez specjalistę upoważnionego przez prowadzącego księgę, za pomocą specjalnego arkusza (karty oceny) podzielonego na tzw. część dolną i górną. Część dolna obejmuje charakterystykę 19 elementów pokroju, 9 elementów ruchu i 8 elementów skokowych (łącznie 36 cech). Szczegółowe wyniki oceny liniowej za poszczególne cechy od 1-36 udostępniane są właścicielowi konia. Do publicznej wiadomości podaje się wyniki końcowe za: typ, pokrój, ruch (w tym stęp, kłus, galop) oraz za skoki.
- 1.2. W celu określenia danej cechy oceniający zaznacza punkt (kółko) na skali od „a” do „i”, określając w ten sposób czy dana cecha jest na poziomie przeciętnym, czy odchyła się w kierunku jednej z wartości skrajnych.
- 1.3. W części górnej arkusza wpisuje się oceny punktowe za typ, pokrój, ruch (wszystkie konie) i skoki (konie skokowe), przyznawane z dokładnością do 0,5 pkt w skali od 1 do 10 (łącznie max. 40 pkt). U wszystkich koni ocenie podlega ruch w stępie, kłusie i galopie, a u koni skokowych dodatkowo ocenia się refleks, technikę i możliwości skokowe.

Skala ocen poszczególnych cech z dokładnością 0,5 pkt:

10 – wybitna	5–5,5 – dostateczna
9–9,5 – bardzo dobra	4–4,5 – niedostateczna
8–8,5 – dobra	3–3,5 – prawie zła
7–7,5 – dosyć dobra	2–2,5 – zła
6–6,5 – zadowalająca	1–1,5 – bardzo zła

- 1.4. Wytyczne dotyczące oceny/ opisu metodą liniową ogierów pretendujących do wpisu do ksiąg.
  - 1.4.1. Stacjonarna lub polowa wierzchowa próba dzielności – obligatoryjnej ocenie/ opisowi podlegają w przypadku ogierów skokowych (B) i zaawansowanych w krew (C) wszystkie elementy z arkusza: eksterier, stęp w rękę, ruch (kłus i galop) i skoki luzem (do pkt 36), a w przypadku ogierów ujeżdżeniowych (A) do pkt 28,

- 1.4.2. Stacjonarna lub polowa zaprzęgowa próba dzielności – obligatoryjnej ocenie/ opisowi podlegają następujące elementy z arkusza: eksterier, stęp w ręku, ruch (kłus i galop) (do pkt 28),
- 1.4.3. Alternatywne próby dzielności – obligatoryjnej ocenie/ opisowi podlegają następujące elementy arkusza: eksterier, stęp w ręku (do pkt 21). Dodatkowo, jeśli są ku temu warunki, na wniosek właściciela ocenę można poszerzyć o dodatkową ocenę kłusa i galopu luzem (pkt 22-28), oraz skoków luzem (29-36).
- 1.5. Wytyczne dotyczące oceny/opisu metodą liniową klaczy pretendujących do wpisu do ksiąg.
- 1.5.1. Stacjonarna lub polowa wierzchowa próba dzielności – obligatoryjnej ocenie/ opisowi podlegają wszystkie elementy z arkusza: eksterier, stęp w ręku, ruch (kłus i galop) i skoki luzem (do pkt 36),
- 1.5.2. Stacjonarna lub polowa zaprzęgowa próba dzielności – obligatoryjnej ocenie/ opisowi podlegają następujące elementy z arkusza: eksterier, stęp w ręku (do pkt 21),
- 1.5.3. Ocena u hodowcy/właściciela – obligatoryjnej ocenie/ opisowi podlegają następujące elementy arkusza: eksterier, stęp w ręku (do pkt 21). Dodatkowo, jeśli są ku temu warunki, na wniosek właściciela ocenę można poszerzyć o dodatkową ocenę kłusa i galopu luzem (pkt 22-28), oraz skoków luzem (29-36).

1.6. Elementy podlegające ocenie

1.6.1. Pokrój (wszystkie typy koni):

1. Sylwetka (prostokąt - kwadrat)

Koń jest wpisany w kwadrat, gdy długość kłody (od stawu barkowego do guza kulszowego) jest równa wysokości w kłębie. Koń jest wpisany w prostokąt, gdy długość jest większa niż wysokość. Konie powinny mieć prostokątną sylwetkę, by były atletyczne i elastyczne.

2. Nachylenie kłody (w górę – w dół)

W górę - tzw. „uphill”, w dół - tzw. „downhill”. Jest to nachylenie kłody

względem linii poziomej. Koń jest trudniejszy do zebrania, gdy ma kłode nacyloną ku dołowi.

3. Połączenie głowy i szyi (lekkie – ciężkie)

Ta cecha jest właściwie podzielona na dwa elementy: długość potylicy i jej odległość od podgardla. Lekkie: długa potyllica i krótki odcinek pomiędzy grzbietową a brzuszną stroną szyi. Ciężkie: krótka potyllica i dłuższy odcinek pomiędzy grzbietową a brzuszną stroną szyi. Lżejsze połączenie głowy i szyi jest pożądane ze względu na przyjęcie wędzidła.

4. Długość szyi (długa – krótka)

Długość od połowy odcinka wyznaczającego połączenie głowy i szyi do środka przedniej linii łopatki (w porównaniu do pozostałych wymiarów ciała danego konia).

5. Pozycja szyi (pionowa – pozioma)

Kąt, jaki tworzy szyja względem poziomu, gdy koń stoi w pozycji naturalnej. Konie ujeżdżeniowe potrzebują bardziej pionowej szyi dla łatwiejszego samoniesienia i równowagi. Konie skokowe potrzebują bardziej poziomego ułożenia szyi w celu zebrania się tuż przed i w trakcie odbicia.

6. Umięśnienie szyi (silne – słabe)

Miara umięśnienia szyi, z naciskiem na stronę grzbietową. Silne: grzebień szyjny i szyja grube. Zaokrąglona grzbietowa linia szyi ze względu na umięśnienie. Słabe: cienka szyja, często słabo połączona kłębem z linią grzbietową (wgłębienie przed kłębem).

7. Wysokość kłębu (wysoki – niski)

Wysokość kłębu mierzona odcinkiem pomiędzy linią poziomą na wysokości najwyższego punktu kłębu, a linią poziomą na wysokości najniższego punktu kłębu.

8. Długość kłębu (długi – krótki)

Długość kłębu mierzona linią poziomą pomiędzy najwyższym, a najniższym punktem kłębu

9. Skątowanie łopatki (skośna – stroma)

Kąt między łopatką a linią poziomą. Pozwala na odpowiednią pracę grzbietu w ruchu.

10. Linia grzbietu (karpiowaty – łękowaty)

Linia od kłębu do lędźwi. Łagodna, dobrze umięśniona linia górna pozwala na odpowiednią pracę grzbietu w ruchu.

11. Linia lędźwi (wypukłe – słabo związane)

Część górnej linii od grzbietu do zadu. Silne umięśnienie jest potrzebne do rozciągnięcia grzbietu i zadu podczas drugiej fazy skoku.

12. Kształt zadu (spadzisty – horyzontalny)

Kąt tworzony względem poziomu przez linię od guza biodrowego do guza kulszowego. Duża spadzistość ogranicza ruchomość w stawie krzyżowo biodrowym łączącym miednicę z kręgosłupem („elastyczność miednicy”), potrzebną do zebrania, szczególnie w piaffie i pasażu.

13. Długość zadu (długi – krótki)

Długość mierzona od guza biodrowego do guza kulszowego. Długość ta ważna jest dla zachowania proporcji budowy: przednia, środkowa i zadnia część ciała powinny stanowić równe odcinki. Odpowiednia długość zadu pozwala na rozwój mięśni generujących siłę. W połączeniu z prawidłowym skątowaniem daje silny, funkcjonalny napęd.

14. Kończyny przednie (kozinec – cofnięty staw nadgarstkowy)

Kąt tworzony przez linię idącą przez przedramię i nadpęcie widziane z boku. Linia powinna być prosta, by zapewnić wytrzymałość kończyny.

15. Kończyny tylne (szablaste – proste)

Kąt tworzony przez linię podudzia i linię nadpęcia widziane z boku. Kąt

stawu skokowego powinien wynosić około 150 stopni.

16. Pęcina (miękka – stroma)

Kąt tworzony przez linię pęciny kończyny przedniej względem linii poziomej. Zbyt krótka i/lub zbyt stroma pęcina jest bardziej podatna na kontuzje, długa i miękka pęcina może być łatwo nadwyrężona.

17. Pęcina kończyny tylnej (miękka-stroma)

Kąt tworzony przez linię pęciny tylnej względem linii poziomej.

18. Kształt kopyt (szerokie – wąskie)

Różnica szerokości koronki i podeszwy oceniana z przodu kończyny przedniej. Uwaga: przy kopytach nierównej wielkości wąskie kopyto uznaje się za nienormalne. Kopyta powinny być duże i symetryczne.

19. Piętki (wysokie – niskie)

Wysokość piątek kopyt kończyn przednich mierzona od koronki do podłoża. Piętki odpowiadają za poprawne skątownie linii kopyto-pęcina. Najlepsze są szerokie i umiarkowanie wysokie piętki.

20. Tkanka kończyn (sucha – limfatyczna)

Suchość tkanki kończyn, oceniana na kończynach tylnych. Suchość tkanki świadczy o wytrzymałości struktur kończyny.

21. Masywność budowy kończyn (ciężkie – lekkie)

Obwód kończyny, a także budowa stawów, w proporcji do wielkości ciała konia. Koń potrzebuje dobrze rozwiniętych kości, stawów i ścięgien, by kończyny mogły prawidłowo spełniać swoją rolę napędową i amortyzacyjną. (Cecha nieoceniana u koni zaprzęgowych.)

1.6.2. Ruch (konie ujeżdżeniowe, skokowe):

22. Stęp: długość kroku (długi – krótki)

Długość kroku.

23. Stęp: poprawność (szpotawy – francuski)

Oceniane z przodu, głównie w stępie. Jeżeli kopyta skierowane są do wewnątrz, jest to postawa szpotawa. Jeżeli kopyta skierowane są na zewnątrz, jest to postawa francuska.

24. Kłus: długość kroku (długi – krótki)

Długość kroku.

25. Kłus: elastyczność (elastyczny – sztywny)

Miara elastyczności, z jaką ruch przechodzi przez całe ciało i jest absorbowany przez elementy amortyzujące kończyn.

26. Kłus: impuls (energiczny – słaby)

Siła, z jaką koń odpycha się od podłoża tylnymi kończynami.

27. Kłus: równowaga (w równowadze – brak równowagi)

Kombinacja nachylenia kłody i sposobu pracy tylnych kończyn. Samoniesienie to jednoczesne podstawienie kończyn tylnych pod kłodę i uniesienie kłębu, jego przeciwieństwo to tzw. „ruch na przodzie”.

28. Galop: długość kroku (długi – krótki)

Długość kroku.

29. Galop: elastyczność (elastyczny – sztywny)

Miara elastyczności, z jaką ruch przechodzi przez ciało, a następnie jest absorbowany przez elementy amortyzujące kończyn.

30. Galop: impuls (energiczny – słaby)

Siła z jaką koń odpycha się od podłoża tylnymi kończynami.

31. Galop: równowaga (w równowadze – brak równowagi)

Kombinacja nachylenia kłody i sposobu pracy tylnych kończyn. Samoniesienie to jednoczesne podstawienie zadu i uniesienie kłębu,

jego przeciwieństwo to tzw. ruch na przodzie.

1.6.3. Ruch (konie zaprzęgowe):

32. Stęp: długość kroku (długi – krótki)

Długość kroku.

33. Stęp: poprawność (szpotawy – francuski)

Oceniane z przodu, głównie w stępie. Jeżeli kopyta skierowane są do wewnątrz, jest to postawa szpotawa. Jeżeli kopyta skierowane są na zewnątrz, jest to postawa francuska.

34. Kłus: samoniesienie (mocne – słabe)

Kombinacja nachylenia kłody i sposobu pracy tylnych kończyn.

35. Kłus: zawieszenie (długie – krótkie)

Czas trwania energicznego odbicia od podłoża.

36. Kłus: akcja nóg przednich (wysoka – niska)

Podniesienie przedramienia do poziomu.

37. Kłus: użycie zadnich nóg

Odepchnięcie tylnymi kończynami.

1.6.4. Cechy skokowe (konie skokowe):

38. Odbicie: kierunek (w górę – w przód)

Umiejętność umożliwiająca koniowi przeniesienie środka ciężkości swojego ciała do przodu i w górę pod odpowiednim kątem

39. Odbicie: szybkość (szybkie – powolne)

Czas upływający podczas ostatniego foule przed skokiem – czas od dotknięcia wszystkich kończyn do podłoża do chwili oderwania się konia

od podłoża.

40. Technika: kończyny przednie (złożone – wyprostowane)

Miara ustawienia łopatki w kombinacji z ramieniem, przedramieniem, i nadpęciem.

41. Technika: grzbiet (zaokrąglony – odwrócony)

Stopień, w jakim szyja i grzbiet podążają w skoku po łuku, tzw. baskil.

42. Technika: zad (otwarty – zamknięty)

Stopień, w jakim koń rozwiera staw skokowy (tzw. otwarcie zadu) podczas drugiej fazy skoku.

43. Możliwości (duże – małe)

Siła odbicia umożliwiającą koniowi przeniesienie środka ciężkości swojego ciała do przodu i w górę, przemieszczenie go nad przeszkodą torem paraboli i w efekcie bezbłędne pokonanie przeszkody.

44. Elastyczność (elastyczny – sztywny)

Miara przebiegu całego skoku (łącznie z lądowaniem), koń musi być elastyczny w kłódzie.

45. Ostrożność (ostrożny – nieostrożny)

Naturalna umiejętność konia do niepopelniania błędów w skoku, koń nie chce zrzucić drąga.

ZAŁĄCZNIK NR 3. METODYKA OCENY WARTOŚCI UŻYTKOWEJ

Ocenę wartości użytkowej koni wpisanych do księgi koni rasy polski koń sportowy prowadzi się w następujących etapach:

1.1. Ocena źrebiąt przy matkach oraz źrebiąt 2-letnich (u hodowcy/właściciela)

Cechy podlegające ocenie i ich punktacja (z dokładnością do 0,1 pkt):

- 1.1.1. typ – od 1 do 10 punktów,
- 1.1.2. budowa – od 1 do 10 punktów,
- 1.1.3. zdrowie i rozwój – od 1 do 10 punktów,
- 1.1.4. ruch – od 1 do 10 punktów.

Ocena indywidualna jest średnią ocen cząstkowych za poszczególne cechy i wynosi maksymalnie 10 pkt (z dokładnością 0,1 pkt). Skala ocen poszczególnych cech z dokładnością 0,1 pkt:

10 – wybitna	5–5,9 – dostateczna
9–9,9 – bardzo dobra	4–4,9 – niedostateczna
8–8,9 – dobra	3–3,9 – prawie zła
7–7,9 – dosyć dobra	2–2,9 – zła
6–6,9 – zadowalająca	1–1,9 – bardzo zła

1.2. Ocena źrebiąt 2-letnich (wystawowa)

Cechy podlegające ocenie i ich punktacja (z dokładnością do 0,1 pkt):

- 1.2.1. typ – od 1 do 10 punktów,
- 1.2.2. pokrój – od 1 do 10 punktów,
- 1.2.3. ruch w stępie – od 1 do 10 punktów,
- 1.2.4. ruch w kłusie – od 1 do 10 punktów,
- 1.2.5. kondycja i pielęgnacja – od 1 do 10 punktów.

Ocena indywidualna jest średnią ocen cząstkowych za poszczególne cechy i wynosi maksymalnie 10 pkt (z dokładnością do 0,1 pkt).

Skala ocen, patrz punkt 1.1.

1.3. Ocena koni 2- i 3-letnich oraz koni starszych (użytkowa)

Ocenić mogą podlegać konie spełniające następujące warunki:

1.3.1. wpisane lub spełniające warunki wpisu do GO, GK lub WK,

1.3.2. klacze jałowe lub maksymalnie do 5. miesiąca ciąży.

Minimalna liczba koni przystępujących do oceny wynosi 10.

Komisja ocenia następujące elementy:

1.3.3. Typ (A), zgodność cech płciowych i rasowych z wzorcem rasy określonym w programie **hodowlanym**

1.3.4. Pokrój (B) - poprawność budowy poszczególnych partii ciała

1.3.5. Skoki luzem w korytarzu (C) – możliwości, technika (praca): kończyn zadnich, grzbietu, szyi i kłębu, siła, równowaga, rytm, ambicja (chęć) oraz waleczność (schemat Zał. Nr 4)

1.3.6. Stęp w rękę (D) - takt, zaangażowanie, długość kroku, równowaga, elastyczność

1.3.7. Kłus luzem (E) - takt, zaangażowanie, długość kroku, równowaga (sposób i kierunek przenoszenia środka ciężkości), elastyczność

1.3.8. Galop luzem (F) - takt, zaangażowanie, długość kroku, równowaga (sposób i kierunek przenoszenia środka ciężkości), elastyczność

Ocena każdej z cech dokonywana jest w skali od 1 do 10 punktów, z dokładnością do 0,1 pkt. Niezaliczenie jednego elementu próby (dyskwalifikacja w jednym z elementów próby) powoduje niezaliczenie próby.

Skala ocen, patrz punkt 1.1.

Wyniki próby wyliczane są według poniższych wzorów i podawane z dokładnością do 0,1 pkt:

$$\text{Ocena ogólna} = \frac{A + B + C + D + E + F}{6}$$

$$\text{Ocena ujeżdżeniowa} = \frac{A + B + D + E + F}{5}$$

$$\text{Ocena skokowa} = \frac{A + B + 2 \times C + F}{5}$$

pkt

1.4. Kwalifikacja i wpis klaczy do ksiąg stadnych

Ocena zgodnie z Rozdziałem XI.

1.5. Kwalifikacja i wpis ogierów do księgi stadnej

1.5.1. Wstępna kwalifikacja ogierów do hodowli odbywa się na podstawie następujących elementów:

- 1.5.1.a. ocena rodowodu na podstawie wartości użytkowej i genetycznej przodków,
- 1.5.1.b. wzrost, rozwój, zdrowotność,
- 1.5.1.c. typ, prawidłowość budowy i ruchu,
- 1.5.1.d. ocena temperamentu i charakteru.

1.5.2. Kwalifikacja ogierów do hodowli i wpis do księgi stadnej:

- 1.5.2.a. Ogiery są kwalifikowane do hodowli w wieku min. 30 miesięcy, w terminie do końca roku, w którym ogier kończy 3 lata.
- 1.5.2.b. Minimalne wymagania dla ogierów:

Grupa A (ogierzy ujeżdżeniowew tym rasy trakeńskiej) – ogier jest zakwalifikowany do następnego etapu po uzyskaniu minimum średniej arytmetycznej 7,5 pkt z ocen za: stęp, kłus i galop luzem, przy czym żadna z cech nie może zostać oceniona poniżej 6,8 punktu.

Grupa B (ogierzy skokowe) - ogier jest zakwalifikowany do następnego etapu po uzyskaniu minimum średniej arytmetycznej 7,5 pkt za skoki luzem i galop, przy czym skoki luzem muszą być ocenione na minimum 7,5 punktu.

Grupa C (ogierzy rasy trakeńskiej, ogierzy zaawansowane w krew min. 50% xx, oo lub xxoo ogierzy rasy wielkopolskiej i małopolskiej spełniające warunki rodowodowe POZG) - ogier jest zakwalifikowany do następnego etapu po uzyskaniu minimum średniej arytmetycznej 7,2 pkt za: skoki luzem, stęp, kłus i galop luzem, przy czym żadna z cech nie może zostać oceniona poniżej 6,0 punktów.

Grupa D (preferowane będą ogierzy maści: srokatej, izabelowatej, tarantowatej oraz ogierzy rasy wielkopolskiej i małopolskiej spełniające warunki rodowodowe POZG) – ogier jest zakwalifikowany do ZT zaprzęgowego lub polowej próby zaprzęgowej po uzyskaniu

minimum średniej arytmetycznej 7,0 pkt z ocen za: stęp, kłus, galop luzem, a w przypadku ogierów tzw. maści kolorowych – średniej 6,0 pkt

1.5.3. Kwalifikacja ogierów do hodowli i wpis do księgi stadnej odbywa się na podstawie następujących wyników próby:

1.5.3.a. Ogiery przystępują do próby dzielności w wieku min. 39 miesięcy, w terminie do końca roku, w którym ogier kończy 4 lata.

1.5.3.b. Ogiery, które ukończyły 100/70–dniowy stacjonarny trening wierzchowy, mają prawo wpisu do księgi stadnej lub do doskonalenia rasy polski koń sportowy uzyskując:

- * Grupa A (ogierzy ujeżdżeniowe, w tym rasy trakeńskiej)
  - minimum 7,5 pkt w ocenie ujeżdżeniowej
- * Grupa B (ogierzy skokowe)
  - minimum 7,5 pkt w ocenie skokowej
- * Grupa C (ogierzy rasy trakeńskiej, ogierzy zaawansowane w krew min. 50% xx, oo lub xxoo, ogierzy rasy małopolskiej oraz wielkopolskiej spełniające warunki rodowodowe POZG)
  - minimum 7,2 pkt w ocenie ogólnej lub minimum 7,5 pkt w ocenie ujeżdżeniowej lub skokowej.

1.5.3.c. Ogiery, które ukończyły 100 dniowy trening wierzchowy zakończony połową próbą dzielności mają prawo wpisu do księgi stadnej lub do doskonalenia rasy polski koń sportowy uzyskując:

- * Grupa A (ogierzy ujeżdżeniowe, w tym rasy trakeńskiej)
  - minimum 7,5 pkt w ocenie ujeżdżeniowej.
- * Grupa B (ogierzy skokowe)
  - minimum 7,5 pkt w ocenie skokowej.
- * Grupa C (ogierzy rasy trakeńskiej, ogierzy zaawansowane w krew min. 50% xx, oo lub xxoo, ogierzy rasy małopolskiej oraz wielkopolskiej spełniające warunki rodowodowe POZG)
  - minimum 7,2 pkt w ocenie ogólnej

- 1.5.3.d. Ogiery, które ukończyły 60-dniowy stacjonarny trening zaprzęgowy , mają prawo wpisu do księgi stadnej lub do doskonalenia rasy polski koń sportowy, uzyskując:
- * liczbę punktów równą lub wyższą od 7,0 pkt,
  - * liczbę punktów równą lub wyższą od 6,5 pkt – dotyczy ogierów maści: srokatej, izabelowatej, tarantowatej.
- 1.5.3.e. Ogiery 3-letnie, które ukończyły 60-dniowy trening zaprzęgowy, zakończony połową próbą dzielności mają prawo wpisu do księgi stadnej lub do doskonalenia rasy polski koń sportowy uzyskując:
- * liczbę punktów równą lub wyższą od 7,0 pkt,
  - * liczbę punktów równą lub wyższą od 6,5 pkt – dotyczy ogierów maści: srokatej, izabelowatej, tarantowatej.
- 1.5.3.f. Ogiery mające za sobą start w Mistrzostwach Polski Młodych Koni (MPMK) w ujeżdżeniu, mają prawo wpisu do księgi stadnej lub do doskonalenia rasy polski koń sportowy, uzyskując wynik końcowy (bez oceny na płycie):
- * konie 4-letnie - **min. 15,0 pkt bonifikacyjnych,**
  - * konie 5-letnie - **min. 22,0 pkt bonifikacyjne,**
  - * konie 6-letnie - **min. 22,0 pkt bonifikacyjne.**
- 1.5.3.g. Ogiery mające za sobą start w Mistrzostwach Polski Młodych Koni w skokach przez przeszkody, mają prawo wpisu do księgi stadnej lub do doskonalenia rasy polski koń sportowy, uzyskując wynik końcowy (bez oceny na płycie):
- * konie 4-letnie - **min. 16 pkt bonifikacyjnych,**
  - * konie 5-letnie - **min. 24,0 pkt bonifikacyjne,**
  - * konie 6-letnie - **do 4 pkt karnych,**
  - * konie 7-letnie - **do 4 pkt karnych.**
- 1.5.3.h. Ogiery mające za sobą start w Mistrzostwach Polski Młodych Koni w WKKW, mają prawo wpisu do księgi stadnej lub do doskonalenia rasy polski koń sportowy, uzyskując wynik końcowy (bez oceny na płycie):
- * konie 4 i 5 letnie – min. 32 pkt
  - * konie 6 letnie – min. 38 pkt, w tym:

- próba ujeżdżenia min. 30 pkt
- kros bez wyłamań, spóźnienie do 10 sek. – 4 pkt karne
- próba skoków – max 1 zrzutka – 4 pkt karne.

1.5.3.i. Ogiery mające za sobą start w Mistrzostwach Polski Młodych Koni w powożeniu zaprzęgami jednokonnymi, mają prawo wpisu do księgi stadnej lub do doskonalenia rasy polski koń sportowy, będąc **sklasyfikowanymi w wynikach końcowych** (w każdej kategorii wiekowej)

Zapisy **pkt** od 1.5.2.e do 1.5.2.h dotyczą ogierów, które uczestniczyły w 3 próbach i zostały sklasyfikowane w wynikach końcowych MPMK.

1.5.3.j. Ogiery mające za sobą start w Mistrzostwach Polski Młodych Koni w sportowych rajdach konnych, uzyskują prawo wpisu do księgi stadnej lub do doskonalenia rasy polski koń sportowy, uzyskując wynik końcowy (bez oceny na płycie):

- * konie 6-letnie – średnie tempo powyżej 15 km/h, wejście na 1 i 2 bramkę weterynaryjną poniżej 5 minut, na wszystkich bramkach weterynaryjnych ruch A, oraz w tym samym sezonie ukończenie minimum raz konkurs klasy N

1.5.3.k. Ogiery mające za sobą starty w **konkurencji** ujeżdżenia, uzyskują prawo wpisu do księgi stadnej lub do doskonalenia rasy polski koń sportowy, uzyskując następujące wyniki (potwierdzone przez Polski Związek Jeździecki):

- * konie 7-letnie – w trakcie jednego sezonu trzykrotnie powyżej 65 % podczas zawodów CDI lub ZO w konkursach: CC, Sankt Georg lub Inter I (Kür wykluczony),
- * konie 8-letnie i starsze – w trakcie jednego sezonu trzykrotnie powyżej 65 % podczas zawodów CDI lub ZO w konkursach: Inter II lub Grand Prix (Kür wykluczony) lub suma z trzech dni powyżej 195% w Mistrzostwach Polski Seniorów,

1.5.3.l. Ogiery mające za sobą starty w **konkurencji** skoków przez przeszkody, uzyskują prawo wpisu do księgi stadnej lub do doskonalenia rasy polski koń sportowy, uzyskując następujące wyniki (potwierdzone przez PZJ):

- * konie 7-letnie i starsze – pięciokrotne ukończenie konkursów 140 cm i wyżej z wynikiem 0 pkt karnych, podczas zawodów rangi ZO lub wyższej w konkursach: dokładności, zwykłym, dwunawrotowym , dwufazowym ,
- 1.5.3.m. Ogiery mające za sobą starty w **konkurencji** WKKW, uzyskują prawo wpisu do księgi stadnej lub do doskonalenia rasy polski koń sportowy, uzyskując następujące wyniki (potwierdzone przez PZJ):
- * konie 7-letnie i starsze –trzykrotne ukończenie bez punktów karnych na przeszkodach w krosie oraz maksymalnie 45 punktów karnych w próbie ujeżdżenia oraz do 12 pkt karnych w próbie skoków, w zawodach ZK****,CCI**** lub wyżej.
- 1.5.3.n. Ogiery mające za sobą starty w **konkurencji** powożenia zaprzęgami, uzyskują prawo wpisu do księgi stadnej lub do doskonalenia rasy polski koń sportowy, uzyskując następujące wyniki (potwierdzone przez PZJ)::
- * konie 7-letnie i starsze –trzykrotne ukończenie minimum zawodów ogólnopolskich w pojedynkach lub w parach w klasie C z wynikiem: w próbie A (ujeżdżenie) minimum 55% punktów możliwych do uzyskania, w klasyfikacji końcowej wynik do 25% punktów więcej od zwycięzcy, w przypadku zaprzęgów parokonnych ogier każdorazowo musi startować w próbie A (ujeżdżenie), B (maraton) i C (zręczność powożenia).
- 1.5.3.o. Ogiery mające za sobą starty w **konkurencji** sportowe rajdy konne, uzyskują prawo wpisu do księgi stadnej lub do doskonalenia rasy polski koń sportowy, uzyskując następujące wyniki (potwierdzone przez PZJ):
- * konie 7-letnie i starsze – w trakcie dwóch sezonów trzykrotne ukończenie konkursu klasy 2*.
- 1.5.3.p. Ogiery ras półkrwi mające za sobą starty w wyścigach, uzyskują prawo wpisu do księgi stadnej lub do doskonalenia rasy polski koń sportowy, jeżeli w jednym sezonie zajęły trzy razy I miejsce (dotyczy gonitw płaskich, płotowych lub przeszkodowych). Właściciel ogiera zobowiązany jest do przedstawienia dokumentu wydanego przez Polski Klub Wyścigów Konnych potwierdzającego osiągnięte wyniki.

1.5.3.q. Ogiery pełnej krwi angielskiej (xx) uzyskują prawo do doskonalenia rasy polski koń sportowy, jeżeli:

- * mają minimum trzyletnią karierę wyścigową, w trakcie której co najmniej raz na koniec sezonu uzyskały handicap generalny równy lub powyżej 70 kg lub
- * mają minimum dwuletnią karierę wyścigową, w trakcie której co najmniej raz na koniec sezonu uzyskały handicap generalny równy lub powyżej 75 kg lub
- * wygrały co najmniej dwie gonitwy płotowe lub przeszkodowe w trakcie co najmniej dwóch sezonów lub
- * ukończyły w sposób ważny minimum sześć gonitw i nie zostały zdyskwalifikowane.

Właściciel ogiera zobowiązany jest do przedstawienia oficjalnej pełnej kariery konia, potwierdzonej przez władze wyścigowe, w których jurysdykcji ostatni raz koń był zarejestrowany oraz przedłożyć rodowód ogiera minimum do 3 pokolenia, potwierdzony przez Polską Księgę Koni Pełnej Krwi Angielskiej (PSB).

1.5.3.r. Ogiery czystej krwi arabskiej (oo) uzyskują prawo do doskonalenia rasy polski koń sportowy, jeżeli mają minimum dwuletnią karierę wyścigową, a w każdym sezonie ukończyły i nie zostały zdyskwalifikowane w co najmniej 5 gonitwach oraz co najmniej raz na koniec sezonu uzyskały handicap generalny równy lub powyżej 70 kg.

Właściciel ogiera zobowiązany jest do przedstawienia oficjalnej pełnej kariery konia, potwierdzonej przez władze wyścigowe, w których jurysdykcji ostatni raz koń był zarejestrowany oraz przedłożyć rodowód ogiera minimum do 3 pokolenia, potwierdzony przez Polską Księgę Koni Arabskich Czystej Krwi (PASB).

1.5.4. Po spełnieniu wymagań sportowych, ogiery powinny być poddane ocenie liniowej w dniu zakończenia Mistrzostw Polski Młodych Koni, na których zdobyły wymagany wynik lub w innym miejscu i terminie wyznaczonym przez prowadzącego księgę. W skład Komisji oceny powinien wchodzić co najmniej jeden członek Komisji Oceniającej ogiery.

1.5.5. W przypadku ogierów, które zaliczyły innego rodzaju próby użytkowości, niż wymienione powyżej, ostateczną decyzję o użyciu ogiera (bądź jego nasienia) w hodowli koni rasy polski koń sportowy podejmuje Komisja Księgi Stadnej.

1.6. Ocena własnej wartości użytkowej klaczy i ogierów

1.6.1. Ogierzy

1.6.1.a. **Stacjonarna próba wierzchowa ogierów poprzedzona 100/70-dniowym treningiem**

Regulamin próby dzielności jest ustalany przez prowadzącego księgę.

W czasie próby obowiązuje: wędzidło bez możliwości zastosowania efektu dźwigni, nachrapnik zwykły z dodatkowym paskiem krzyżowym. Niedopuszczalne jest stosowanie wytoka i ostróg. Dozwolony jest palcat do 75 cm i ochraniacze (z wyjątkiem oceny na płycie). Zaleca się jednolity strój jeźdźców.

* **Ocena w rękę w stępie i kłusie. Skoki luzem – na kombinacji:**

Wskazówka (drag) w odległości 6,0 m od ściany – 2,8-3,0 m – koperta – 6,5-7,5 m – stacjonata – 7,0-8,0 m - stacjonata / okser / doublebarre wys. 70 cm podnoszony maksymalnie do 140 cm, o szer. min. 100 cm (rozszerzany maksymalnie do 140 cm). O wysokości i szerokości decyduje Kierownik ZT, w porozumieniu z Komisją. W uzasadnionych przypadkach Kierownik ZT, w porozumieniu z Komisją, może podjąć decyzję o dodaniu wskazówek w kombinacji (tzw. „ptaszki” są niedopuszczalne).

* **Ocena pod jeźdźcem – pokaz koni w zastępie (do 5 koni):**

- kłus roboczy wokół ujeżdżalni, zmiana kierunku kłusem o wydłużonym wyroku,
- galop roboczy w obie strony – zagalopowanie w narożniku, wokół ujeżdżalni, koło w galopie, zwykła zmiana nogi,
- stęp pośredni wokół ujeżdżalni, zmiana kierunku stępem swobodnym na długiej wodzy, żucie z ręki

* **Skoki pod jeźdźcem – na kombinacji:**

Wskazówka (drag) – 2,5-3,0 m – krzyżak – 6,5-7,0 m – stacjonata – 6,5-7,0 m – doublebarre wys. 70 cm, szer. min. 100 cm, który po każdym udanym skoku może być podniesiony o ok. 10 cm, maksymalnie do 120 cm, a rozszerzony maksymalnie do 130 cm (o wysokości i szerokości

decyduje Kierownik ZT w porozumieniu z Komisją). W uzasadnionych przypadkach Kierownik ZT, w porozumieniu z Komisją, może podjąć decyzję o dodaniu wskazówek w kombinacji.

* **Próba terenowa – na dystansie 2,0 km, w tempie 500m/min.**

Na wyznaczonej trasie ogiery muszą pokonać 5 przeszkód stałych, np.: kłoda wys. 80 cm, szer. frontu 4-4,5 m, hyrda wys. 100 cm (w tym część stała 70 cm). Norma czasu wynosi 5 minuty, czas maksymalny 6 minut. Czas przejazdu powyżej czasu maksymalnego oznacza dyskwalifikację. Ocenie podlega styl galopu oraz styl pokonywania przeszkód.

* **Jezdność* i przydatność do skoków (jeździec testowy) – na kombinacji:**

drąg – 2,5 m – stacjonata – 16,5-18 m – doublebarre (o wysokości decyduje obcy jeździec w porozumieniu z Kierownikiem ZT). W uzasadnionych przypadkach obcy jeździec, w porozumieniu z Kierownikiem ZT, może podjąć decyzję o dodaniu wskazówek w kombinacji. Dopuszczalna jest dodatkowa przeszkoda rozprężeniowa – stacjonata ze wskazówką na kłus.

* **Jezdność* i przydatność do ujeżdżenia (jeździec testowy)**

- kłus roboczy wokół ujeżdżalni, zmiana kierunku kłusem o wydłużonym wykroku,
- galop roboczy w obie strony – zagalopowanie w narożniku, wokół ujeżdżalni, koło w galopie, zwykła zmiana nogi,
- stęp pośredni wokół ujeżdżalni, zmiana kierunku stępem swobodnym na długiej wodzy, żucie z ręki

Jezdność* - należy rozumieć, jako chęć współpracy z jeźdźcem, poddawanie się woli jeźdźcy, podatność na pomoce, miękkość „noszenia” oraz samopoczucie jeźdźcy podczas jazdy.

Ocenie podlegają następujące elementy (cechy) według poniższego schematu:

* **Ocena Komisji i Kierownika ZT (z dokładnością do 0,5 pkt):**

A. skoki luzem (max 10 pkt)

chęć do skoku

łatwość skoku

refleks
praca przodu
praca zadu
praca krzyża i szyi

B. skoki pod jeźdźcem (max 10 pkt)

chęć do skoku
łatwość skoku
refleks
praca przodu
praca zadu
praca krzyża i szyi

C. praca w stępie (max 10 pkt)

energia
długość wyroku
regularność
rozluźnienie

D. praca w klusie (max 10 pkt)

energia
długość wyroku
regularność
rozluźnienie

E. praca w galopie (max 10 pkt)

energia
regularność
lekkość przodu
zaangażowanie zadu
rozluźnienie

F. praca w galopie terenowym (max 10 pkt)

styl galopu
styl pokonywania przeszkód

* Ocena Jeźdźców Testowych (z dokładnością do 0,5 pkt)

G. jezdność i przydatność do ujeżdżenia (max 10 pkt)

H. jezdność i przydatność do skoków (max 10 pkt)

Oceny obcych jeźdźców podawane są publicznie podczas ogłoszenia ostatecznych wyników próby dzielności wraz z ocenami Komisji i kierownika ZT. Podczas testu obcych jeźdźców (około 7 dni przed próbą) możliwy jest jedynie komentarz ustny podawany właścicielowi ogiera na jego wniosek, po zakończeniu oceny ogiera przez jeźdźców testowych.

* **Ocena Kierownika ZT (z dokładnością do 0,5 pkt):**

I. przydatność do treningu (max 10 pkt)

praca ujeżdżeniowa

praca skokowa

J. temperament (max 10 pkt)

K. charakter (max 10 pkt)

Skala ocen poszczególnych cech z dokładnością 0,5 pkt:

10 – wybitna	5–5,5 – dostateczna
9–9,5 – bardzo dobra	4–4,5 – niedostateczna
8–8,5 – dobra	3–3,5 – prawie zła
7–7,5 – dosyć dobra	2–2,5 – zła
6–6,5 – zadowalająca	1–1,5 – bardzo zła

Temperament - zespół cech psychicznych, w przeważającej części dziedzicznych, ujawniający się już od pierwszych dni życia źrebięcia i względnie trwałe przez całe życie. Określany jako forma, styl zachowania, silnie uwarunkowany biologicznie. Posiada charakter ilościowy – odpowiada na pytanie jak szybko, jak długo, jak intensywnie zwierzę reaguje. Na temperament mają wpływ takie czynniki jak temperatura otoczenia, proces starzenia się, kondycja organizmu czy stan zdrowia.

Pożądane wymiary temperamentu:

- * **Energiczność** – wrodzona łatwość i lekkość ruchu, chęć do ruchu na przód, łatwość w przechodzeniu do wyższych chodów i utrzymaniu tempa,
- * **Niepłochliwość** – pod uwagę brane są tylko reakcje wobec nieznanymi przedmiotów oraz reakcje w niespodziewanych sytuacjach, ocenie podlega dynamika reakcji (bezruch vs ucieczka), jej nasilenie i czas utrzymywania się, koń powinien rzadko się płoszyć, w przypadku spłoszenia reagować niezbyt

intensywnie i szybko przełamywać strach, eksplorując nowe miejsca i podchodząc z zaciekawieniem do nieznanymi przedmiotów.

- * **Wrażliwość** – wysoka wrażliwość zmysłów oraz zainteresowanie otoczeniem, szybka wyraźna reakcja na subtelne sygnały i pomoce, zarówno popędzające jak i wstrzymujące,
- * **Adaptacyjność** – odporność na stres, duża szybkość uczenia się, zdolność do koncentracji i zapamiętywania, cierpliwość, bezproblemowe dostosowywanie się do zmiennych warunków (elastyczność zachowania), zdolność do odpoczynku i regeneracji po pracy (spokojne zachowanie w boksie, brak stereotypii).

Charakter – zespół cech psychicznych, w przeważającej części nabytych, kształtujący się w największym stopniu na drodze interakcji ze środowiskiem poprzez procesy uczenia się. Rozwija się od pierwszych chwil życia na bazie wrodzonych zachowań instynktownych i cech temperamentu, jednak kluczową rolę odgrywa nabywane doświadczenie. Posiada charakter jakościowy i określany jest jako treść zachowania - odpowiada na pytanie w jaki sposób zwierzę zinterpretuje daną sytuację i na które zachowanie się zdecyduje. Nasilenie cech charakteru jest uzależnione od wcześniejszych doświadczeń, kontekstu społecznego i sytuacyjnego, może ulegać radykalnym zmianom w ciągu życia.

Pożądane wymiary charakteru:

- * **Podporządkowanie** – podporządkowanie wobec człowieka, brak tendencji do buntu, podporządkowanie podczas prowadzenia w rękę, obsługi i pracy. O braku podporządkowania można mówić tylko wtedy gdy koń ignoruje polecenie mimo, że rozumie je i jest w stanie je wykonać.
- * **Brak agresji** – brane są pod uwagę zachowania agresywne o różnym nasileniu wobec człowieka i innych koni, również pchanie się, tulenie uszu czy grożenie zadem, koń powinien być uważny i łagodny wobec ludzi,
- * **Chęć kontaktu** – dążenie do kontaktu z człowiekiem, zainteresowanie i podchodzenie do człowieka, łatwość łapania, chęć przebywania w towarzystwie człowieka,

- * **Samodzielność** – niezależność od innych koni i opiekuna, koń jest spokojny gdy zostaje sam, samodzielność w trudnych sytuacjach oraz aktywne strategie radzenia sobie, np. metodą prób i błędów (vs zależność socjalna oraz bierne strategie, np. wyuczona bezradność).

Wyniki próby wyliczane są według poniższych wzorów i podawane z dokładnością do 0,1 pkt:

$$\text{Ocena ogólna} = \frac{A + B + C + D + E + F + G + H}{8}$$

$$\text{Ocena ujeżdżeniowa} = \frac{C + D + E + G}{4}$$

$$\text{Ocena skokowa} = \frac{A + B + E + H}{4}$$

Oceny: I, J, K mają charakter informacyjny

Dyskwalifikacja w jednym z elementów próby (1 punkt bonifikacyjny za którykolwiek z elementów próby) oznacza automatyczną dyskwalifikację w wynikach końcowych próby dzielności - ogier nie kończy próby.

Na wynik końcowy składają się oceny Komisji, w tym Kierownika ZT i średnia z ocen jeźdźców testowych za cechę „jezdność”.

Prowadzący księgę może podjąć decyzję o skróceniu czasu treningu do 70 dni i rezygnacji z próby terenowej. W takiej sytuacji w ocenie ogólnej nie jest uwzględniana ocena za pracę w galopie terenowym (F).

Minimalne wymagania dla ogierów: (patrz pkt-y 1.5.3.b)

- 1.6.1.b. **Stacjonarna próba zaprzęgowa ogierów poprzedzona 60-dniowym treningiem**

Regulamin próby dzielności jest ustalany przez prowadzącego księgę.

Program próby

Próba trwa dwa dni. W czasie treningu i próby obowiązuje uprzęż szorowa, jednolita dla koni uczestniczących w treningu i próbie oraz pojazd **jednokonny typu maratonowego lub treningowego** ze sprawnym hamulcem, spełniający podstawowe warunki bezpieczeństwa. W wątpliwych przypadkach Komisja Oceny ma prawo nakazać wymianę pojazdu.

Podczas kwalifikacji w zaprzęgu oraz próby dzielności obowiązuje wędzidło o łagodnym działaniu. W wątpliwych przypadkach Komisja Oceny ma prawo nakazać wymianę wędzidła.

Teren płaski, podłoże naturalne (piaszczyste, żwirowe, trawiaste).

Pożądaną jest mierzenie czasu przy użyciu fotokomórki.

We wszystkich elementach próby konia prezentuje powożący Zakładu Treningowego, podczas oceny pokroju i ruchu konia może prezentować właściciel lub osoba przez niego wskazana.

Dzień pierwszy:

Próba na czworoboku wg załączonego programu.

Lp.		Oceniowane elementy
1.	A - wjazd klusem roboczym X - zatrzymanie, ukłon	utrzymanie linii prostej nieruchomość
2.	XGCM - klus roboczy	utrzymanie rytmu i impulsu
3.	MXK - wydłużyć wykrok KAF - klus roboczy	poszerzenie wykroku, utrzymanie impulsu. Przejścia
4.	FXH - wydłużyć wykrok HC - klus roboczy	poszerzenie wykroku, utrzymanie impulsu. Przejścia
5.	między C i M- przejście do stępa	płynność przejścia
6.	MXK - stęp pośredni	regularność i długość wykroku
7.	KA - klus roboczy	utrzymanie rytmu. Postawa
8.	między A i F- przejście do stępa	płynność przejścia
9.	FXH - stęp pośredni	regularność i długość wykroku
10.	HCMRBAD - klus roboczy	utrzymanie rytmu. Postawa
11.	D - koło w prawo o średnicy 20 m	regularność, dokładność figury.

	D - koło w lewo o średnicy 20 m	Zgięcie na kołach
12.	DX - kłus roboczy X - zatrzymanie, ukłon	utrzymanie linii prostej, nieruchomość
Opuścić czworobok stępem pośrednim		

Oceny ogólne			
a.	Chody stęp	Obszerność, regularność, swoboda i takt	10
b.	Chody kłus	Obszerność, regularność, swoboda, takt i elastyczność	10
c.	Impuls	Chęć do ruchu naprzód, zaangażowanie zadu	10
d.	Postuszeństwo	Reakcja na pomoce, współpraca z powożącym, przepuszczalność	10
e.	Przydatność do sportu zaprzęgowego	Utrzymanie rytmu, jezdność w zaprzęgu	10

Skala ocen poszczególnych cech z dokładnością 0,5 pkt:

10 – wybitna

9 – 9,5 – bardzo dobra

8 – 8,5 – dobra

7 – 7,5 – dosyć dobra

6 – 6,5 – zadowalająca

5 – 5,5 – dostateczna

4 – 4,5 – niedostateczna

3 – 3,5 – prawie zła

2 – 2,5 – zła

1 – 1,5 – bardzo zła

Wynikiem końcowym próby ujeżdżenia jest średnia ocen ogólnych, podawana z dokładnością do 0,1 pkt:

$$\text{Wynik próby ujeżdżenia} = \frac{a + b + c + d + e}{5}$$

Wynik próby ujeżdżenia poniżej 4 pkt dyskwalifikuje ogiera z próby.

Próba szybkości w kłusie na dystansie 1 km.

Najlepszy wynik, za który przyznaje się maks. liczbę punktów bonifikacyjnych (10 pkt), ustala się na **3 min 06 sek.** Przejazd w czasie krótszym niż **3 min 06 sek.** nie jest nagradzany dodatkowymi punktami bonifikacyjnymi. Przekroczenie czasu **4 min 31 sek.** skutkuje dyskwalifikacją.

Dopuszczalne jest zagalopowanie do 5 sekund. Każda kolejna rozpoczęta sekunda galopu doliczana jest do ogólnego czasu uzyskanego przez konia w tej próbie. Po 5 przejściach do galopu na dłużej niż 5 sekund następuje dyskwalifikacja.

Norma czasu		
Czas od	Czas do	Pkt
I mniej	0:03:06	10,0
0:03:07	0:03:11	9,5
0:03:12	0:03:16	9,0
0:03:17	0:03:21	8,5
0:03:22	0:03:26	8,0
0:03:27	0:03:31	7,5
0:03:32	0:03:36	7,0
0:03:37	0:03:41	6,5
0:03:42	0:03:46	6,0
0:03:47	0:03:51	5,5
0:03:52	0:03:56	5,0
0:03:57	0:04:01	4,5
0:04:02	0:04:06	4,0
0:04:07	0:04:11	3,5
0:04:12	0:04:16	3,0
0:04:17	0:04:21	2,5
0:04:22	0:04:26	2,0
0:04:27	0:04:31	1,5
0:04:32	i więcej	dyskwalifikacja

Norma czasu dla złych warunków pogodowych		
Czas od	Czas do	Pkt
I mniej	00:03:25	10,0
00:03:26	00:03:30	9,5
00:03:31	00:03:36	9,0
00:03:37	00:03:41	8,5
00:03:42	00:03:47	8,0
00:03:48	00:03:52	7,5
00:03:53	00:03:58	7,0
00:03:59	00:04:03	6,5
00:04:04	00:04:09	6,0
00:04:10	00:04:14	5,5
00:04:15	00:04:20	5,0
00:04:21	00:04:25	4,5
00:04:26	00:04:31	4,0
00:04:32	00:04:36	3,5
00:04:37	00:04:42	3,0
00:04:43	00:04:47	2,5
00:04:48	00:04:53	2,0
00:04:54	00:04:58	1,5
00:04:59	i więcej	dyskwalifikacja

Dzień drugi

Próba wytrzymałości.

Wymagany chód: kłus. Dystans 2 km.

Obciążenie pojazdu równe 100 % masy ciała klaczy (masa pojazdu + powożącego + ładunek) ± 5%.

Najlepszy wynik, za który przyznaje się maksymalną liczbę punktów bonifikacyjnych (10 pkt), ustala się na **6 min 16 sek.** Przejazd w czasie krótszym niż **6 min. 16 sek.** nie jest nagradzany dodatkowymi punktami bonifikacyjnymi. Przekroczenie czasu **8 min 32 sek.** skutkuje dyskwalifikacją.

Dopuszczalne jest zagalopowanie do 5 sekund. Każda kolejna rozpoczęta sekunda galopu doliczana jest do ogólnego czasu uzyskanego przez konia w tej próbie. Po 5 przejściach do galopu na dłużej niż 5 sekund następuje dyskwalifikacja.

Norma czasu		
Czas od	Czas do	Pkt
I mniej	0:06:16	10,0
0:06:17	0:06:24	9,5
0:06:25	0:06:32	9,0
0:06:33	0:06:40	8,5
0:06:41	0:06:48	8,0
0:06:49	0:06:56	7,5
0:06:57	0:07:04	7,0
0:07:05	0:07:12	6,5
0:07:13	0:07:20	6,0
0:07:21	0:07:2	5,5
0:07:29	0:07:36	5,0
0:07:37	0:07:44	4,5
0:07:45	0:07:52	4,0
0:07:53	0:08:00	3,5
0:08:01	0:08:08	3,0
0:08:09	0:08:16	2,5
0:08:17	0:08:24	2,0
0:08:25	0:08:32	1,5
0:08:33	i więcej	dyskwalifikacja

Norma czasu dla złych warunków pogodowych		
Czas od	Czas do	Pkt
I mniej	00:06:54	10,0
00:06:55	00:07:02	9,5
00:07:03	00:07:11	9,0
00:07:12	00:07:20	8,5
00:07:21	00:07:29	8,0
00:07:30	00:07:38	7,5
00:07:39	00:07:46	7,0
00:07:47	00:07:55	6,5
00:07:56	00:08:04	6,0
00:08:05	00:08:13	5,5
00:08:14	00:08:22	5,0
00:08:23	00:08:30	4,5
00:08:31	00:08:39	4,0
00:08:40	00:08:48	3,5
00:08:49	00:08:57	3,0
00:08:58	00:09:06	2,5
00:09:07	00:09:14	2,0
00:09:15	00:09:23	1,5
00:09:24	i więcej	dyskwalifikacja

Próba szybkości w stępie.

Warunki dotyczące obciążenia pojazdu, jak w próbie wytrzymałości. Dystans 500 m.

Norma czasu 3 min 50 sek. Przejazd w czasie krótszym niż **3 min 50 sek.** nie jest

nagradzany dodatkowymi punktami bonifikacyjnymi. Przekroczenie czasu **5 min 32 sek.** skutkuje dyskwalifikacją.

Dopuszczalne jest przejście do klusa do 5 sekund. Każda kolejna rozpoczęta sekunda klusa doliczana jest do ogólnego czasu uzyskanego przez konia w tej próbie. Po 5 przejściach do klusa na dłużej niż 5 sekund następuje dyskwalifikacja.

Norma czasu		
Czas od	Czas do	Pkt
I mniej	0:03:50	10,0
0:03:51	0:03:56	9,5
0:03:57	0:04:02	9,0
0:04:03	0:04:08	8,5
0:04:09	0:04:14	8,0
0:04:15	0:04:20	7,5
0:04:21	0:04:26	7,0
0:04:27	0:04:32	6,5
0:04:33	0:04:38	6,0
0:04:39	0:04:44	5,5
0:04:45	0:04:50	5,0
0:04:51	0:04:56	4,5
0:04:57	0:05:02	4,0
0:05:03	0:05:08	3,5
0:05:09	0:05:14	3,0
0:05:15	0:05:20	2,5
0:05:21	0:05:26	2,0
0:05:27	0:05:32	1,5
0:05:33	i więcej	dyskwalifikacja

Norma czasu dla złych warunków pogodowych		
Czas od	Czas do	Pkt
I mniej	00:04:13	10,0
00:04:14	00:04:20	9,5
00:04:21	00:04:26	9,0
00:04:27	00:04:33	8,5
00:04:34	00:04:39	8,0
00:04:41	00:04:46	7,5
00:04:47	00:04:53	7,0
00:04:54	00:04:59	6,5
00:05:00	00:05:06	6,0
00:05:07	00:05:12	5,5
00:05:14	00:05:19	5,0
00:05:20	00:05:26	4,5
00:05:27	00:05:32	4,0
00:05:33	00:05:39	3,5
00:05:40	00:05:45	3,0
00:05:47	00:05:52	2,5
00:05:53	00:05:59	2,0
00:06:00	00:06:05	1,5
00:06:06	i więcej	dyskwalifikacja

UWAGA!

1. W przypadku złych warunków podczas przeprowadzanie próby dzielności (pogoda, podłoże) Komisja Oceny ma prawo złagodzić normy czasowe poszczególnych elementów próby **o 10 %**, korzystając z tabeli dla złych warunków pogodowych.
2. W przypadku objawów złego samopoczucia konia podczas próby (np. kolka moczowa, kulawizna) Komisja Oceny ma prawo wycofać konia z próby.
3. W przypadku, gdy wyniki osiągnięte przez jednego z koni w poszczególnych elementach próby znacznie odbiegają od rezultatów pozostałych koni w stawce, Komisja Oceny ma prawo wycofać konia z próby.
4. Dyskwalifikacja w jednym z elementów próby (1 punkt bonifikacyjny za którykolwiek z elementów próby) oznacza automatyczną dyskwalifikację w wynikach końcowych próby dzielności – koń nie kończy próby.

Na wynik próby składają się oceny wystawione przez Kierownika Zakładu Treningowego na podstawie obserwacji w trakcie treningu, ocen komisji wystawionych podczas dwu dni próby i ocen obcego powożącego. Oceny obcego powożącego są przeliczane tak samo jak oceny Komisji. Są one przekazywane prowadzącemu księgę i nie są ujawniane do czasu zakończenia próby.

Kierownik Zakładu Treningowego zobowiązany jest do przedstawienia wyników oceny w przeddzień próby. Oceniając temperament i charakter Kierownik Zakładu Treningowego bierze pod uwagę następujące wymiary temperamentu i charakteru:

Temperament - zespół cech psychicznych, w przeważającej części dziedzicznych, ujawniający się już od pierwszych dni życia źrebięcia i względnie trwałe przez całe życie.

Określany jako forma, styl zachowania, silnie uwarunkowany biologicznie. Posiada charakter ilościowy – odpowiada na pytanie jak szybko, jak długo, jak intensywnie zwierzę reaguje. Na temperament mają wpływ takie czynniki jak temperatura otoczenia, proces starzenia się, kondycja organizmu czy stan zdrowia.

Pożądane wymiary temperamentu:

- * **Energiczność** – wrodzona łatwość i lekkość ruchu, chęć do ruchu na przód, łatwość w przechodzeniu do wyższych chodów i utrzymaniu tempa,
- * **Niepłochliwość** – pod uwagę brane są tylko reakcje wobec nieznanymi przedmiotów oraz reakcje w niespodziewanych sytuacjach, ocenie podlega dynamika reakcji (bezruch vs ucieczka), jej nasilenie i czas utrzymywania się, koń powinien rzadko się płoszyć, w przypadku spłoszenia reagować niezbyt intensywnie i szybko przełamywać strach, eksplorując nowe miejsca i podchodząc z zaciekawieniem do nieznanymi przedmiotów.
- * **Wrażliwość** – wysoka wrażliwość zmysłów oraz zainteresowanie otoczeniem, szybka wyraźna reakcja na subtelne sygnały i pomoce, zarówno popędzające jak i wstrzymujące,
- * **Adaptacyjność** – odporność na stres, duża szybkość uczenia się, zdolność do koncentracji i zapamiętywania, cierpliwość, bezproblemowe dostosowywanie się do zmiennych warunków (elastyczność zachowania), zdolność do

odpoczynku i regeneracji po pracy (spokojne zachowanie w boksie, brak stereotypii).

Charakter – zespół cech psychicznych, w przeważającej części nabytych, kształtujący się w największym stopniu na drodze interakcji ze środowiskiem poprzez procesy uczenia się. Rozwija się od pierwszych chwil życia na bazie wrodzonych zachowań instynktownych i cech temperamentu, jednak kluczową rolę odgrywa nabywane doświadczenie. Posiada charakter jakościowy i określany jest jako treść zachowania - odpowiada na pytanie w jaki sposób zwierzę zinterpretuje daną sytuację i na które zachowanie się zdecyduje. Nasilenie cech charakteru jest uzależnione od wcześniejszych doświadczeń, kontekstu społecznego i sytuacyjnego, może ulegać radykalnym zmianom w ciągu życia.

Pożądane wymiary charakteru:

- * **Podporządkowanie** – podporządkowanie wobec człowieka, brak tendencji do buntu, podporządkowanie podczas prowadzenia w rękę, obsługi i pracy. O braku podporządkowania można mówić tylko wtedy gdy koń ignoruje polecenie mimo, że rozumie je i jest w stanie je wykonać.
- * **Brak agresji** – brane są pod uwagę zachowania agresywne o różnym nasileniu wobec człowieka i innych koni, również pchanie się, tulenie uszu czy grożenie zadem, koń powinien być uważny i łagodny wobec ludzi,
- * **Chęć kontaktu** – dążenie do kontaktu z człowiekiem, zainteresowanie i podchodzenie do człowieka, łatwość łapania, chęć przebywania w towarzystwie człowieka,
- * **Samodzielność** – niezależność od innych koni i opiekuna, koń jest spokojny gdy zostaje sam, samodzielność w trudnych sytuacjach oraz aktywne strategie radzenia sobie, np. metodą prób i błędów (vs zależność socjalna oraz bierne strategie, np. wyuczona bezradność).

Podsumowanie próby dzielności ogierów

Lp.	Cecha	Ocena kierownika ZT	Ocena obcego powożącego	Ocena komisji
a	Temperament i charakter	10		
b	Przydatność do	10		

	użytkownika zaprzęgowego			
c	Ocena obcego powożącego		10	
d	Ujeżdżenie (kierownik)	10		
e	Ujeżdżenie (komisja)			10
f	Próba szybkości w klusie			10
g	Próba wytrzymałości			10
h	Próba szybkości w stępie			10

Wynikiem końcowym próby jest średnia ocena ww. cech, podawana z dokładnością do 0,1 pkt:

$$\text{Wynik końcowy} = \frac{a + b + c + d + e + f + g + h}{8}$$

Minimalne wymagania dla ogierów: patrz pkt 1.5.3.d.

Informacje dodatkowe dotyczące stacjonarnych prób użytkowości ogierów

1. Sprawdzanie stopnia zajeżdżenia lub oprzęgnięcia ogiera przed zakwalifikowaniem do ZT powinno odbywać się w obecności kierownika ZT oraz co najmniej jednego z członków Komisji Kwalifikacyjnej.
2. Podczas testu ogierzy powinny być przyprowadzane na halę i tam dosiadanę, również zsiadanie po zakończonej próbie dzielności winno odbywać się na hali. Konie powinny być wyprowadzane z hali w rękę (najlepiej, aby były za każdym razem ustawiane w rzędzie).
3. Każdy ogier zakwalifikowany do ZT powinien posiadać tzw. kartę zdrowia ogiera, prowadzoną przez lekarza weterynarii danego ZT. Do karty wpisywane są informacje dotyczące stanu zdrowia ogiera w trakcie treningu, przyczyn jego pauzowania, rozczyszczania kopyt oraz zabiegów weterynaryjnych, którym koń został poddany. Po zakończonej próbie karty podpisane przez kierownika ZT oraz odpowiedzialnego lekarza weterynarii są przekazywane do biura PZHK. Na prośbę właściciela kopia karty ogiera będzie mu udostępniona.
4. W przypadku kontuzji/choroby ogiera, kierownik ZT musi poinformować właściciela o wyłączeniu konia z treningu i przedłożyć mu orzeczenie lekarza ZT po zakończeniu leczenia. W przypadku, gdy ogier miał przerwę w treningu, o jego kontynuacji decyduje właściciel ogiera po konsultacji z kierownikiem ZT oraz lekarzem weterynarii odpowiedzialnym za dany ZT.

5. Przy podejrzeniu o porażenie krtani, kierownik ZT informuje o powyższym fakcie właściciela, a także powiadamia go o terminie badania endoskopowego. Badanie to dokonywane jest przez lekarza upoważnionego przez PZHK. Koszty badania ponosi właściciel. W karcie ogiera odnotowywany jest wynik tego badania.
6. Jeden z członków Komisji Oceniającej Ogiery obecny na „teście połówkowym”, przedstawia PZHK szczegółowy raport, w którym charakteryzuje każdego ogiera prezentowanego podczas tego sprawdzianu. Uwagi te winny dotyczyć: kondycji, skoków luzem, oceny chodów podstawowych i podstawowego wyszkolenia, które można ocenić na podstawie jazdy w zastępach. Każdy właściciel może poprosić o kopię raportu z charakterystyką jego ogiera (oryginał zostaje w biurze PZHK). Raport nie jest podawany w formie ocen tylko opisu słownego.
7. Ogiery, które nie były poddane próbie dzielności w zakładzie treningowym lub jej nie zdały, mogą otrzymać wpis do księgi stadnej po jednej z prób alternatywnych określonych w pkt 1.5.2.f - 1.5.2.r.

1.6.1.c. **Polowa próba wierzchowa ogierów po 100-dniowym treningu**

Kwalifikacja i próba przeprowadzane są zgodnie z regulaminem określonym przez prowadzącego księgę

* **Etap I – kwalifikacja**

1. Miejsca kwalifikacji - dysponujące halą odpowiednią do prezentacji ogierów, zapleczem stajennym oraz personelem o odpowiednich kwalifikacjach do nadzorowania koni podczas oceny skoków i ruchu luzem.
2. Kwalifikacji dokonuje komisja wyznaczona przez prowadzącego księgę.
3. Ogiery są kwalifikowane w czterech grupach:

Grupa A - ogiery ujeżdzeniowe

Grupa B - ogiery skokowe

Grupa C – ogiery **zaawansowane w krew**,

Grupa D – ogiery kwalifikowane do ZT zaprzęgowego lub polowej próby zaprzęgowej. Preferowane będą ogiery maści: srokatej, izabelowatej, tarantowatej.

Kwalifikacja do poszczególnych grup odbywa się na podstawie analizy rodowodowej przeprowadzonej przez Komisję Księgi Stadnej (KKS), na podstawie zgłoszeń.

Minimalne wymagania dla ogierów (patrz pkt 1.5.2.b)

4. Po zakończeniu oceny komisja ogłasza werdykt dla każdego ogiera z osobna, odnośnie jego zakwalifikowania bądź niezakwalifikowania do treningu.
5. Po kwalifikacji właściciele wszystkich ogierów otrzymują kopię arkusza oceny liniowej.

* **Etap II – próba dzielności**

1. Ocena wszystkich ogierów, które zaliczyły etap I, odbywać się będzie po ok. 100 dniach treningu w jednym, wskazanym przez prowadzącego księgę miejscu, dysponującym odpowiednią do prezentacji ogierów halą,

zapleczem stajennym (stajnia boksowa) oraz miejscem do oceny koni na twardej nawierzchni.

2. Oceny dokonuje Komisja wyznaczona przez prowadzącego księgę.
3. Wynik końcowy Komisji podawany jest po dwóch dniach oceny.
4. Komisja może zdecydować o niedopuszczeniu ogiera do kolejnego elementu próby. Ogier musi być oceniony we wszystkich elementach próby, żeby być sklasyfikowanym. Po zakończeniu oceny komisja ogłasza werdykt dla każdego ogiera osobno, odnośnie jego zakwalifikowania bądź niezakwalifikowania do hodowli.
5. Ocenie podlegają następujące elementy, według poniższego schematu:

* **Ocena Komisji (z dokładnością do 0,5 pkt):**

A. Skoki pod jeźdźcem (max 10 pkt)

styl skoku
łatwość skoku
refleks
możliwości skokowe
odwaga

B. Praca w stępie (max 10 pkt)

energia
długość wykroku
regularność

C. Praca w kłusie (max 10 pkt)

energia
długość wykroku
regularność

D. Praca w galopie (max 10 pkt)

energia
regularność
lekkość przodu
zaangażowanie zadu

E. Ocena jeźdźcy testowego ujeżdżeniowego (z dokładnością do 0,5 pkt)

jezdność i przydatność do ujeżdżenia (max 10 pkt)

F. Ocena jeźdźca testowego skokowego (z dokładnością do 0,5 pkt)

jezdność i przydatność do skoków (max 10 pkt)

G. Ocena jeźdźca testowego WKKW (z dokładnością do 0,5 pkt)

jezdność i przydatność do WKKW (max 10 pkt)

Skala ocen poszczególnych cech z dokładnością 0,5 pkt

10 – wybitna

5 – 5,5 – dostateczna

9 – 9,5 – bardzo dobra

4 – 4,5 – niedostateczna

8 – 8,5 – dobra

3 – 3,5 – prawie zła

7 – 7,5 – dosyć dobra

2 – 2,5 – zła

6 – 6,5 – zadowolająca

1 – 1,5 – bardzo zła

Wyniki próby wyliczane są według poniższych wzorów i podawane z dokładnością 0,1 pkt:

$$\text{Ocena ogólna} = \frac{A + B + C + D + G}{5}$$

$$\text{Ocena ujeżdżeniowa} = \frac{B + C + D + E}{4}$$

$$\text{Ocena skokowa} = \frac{2 \times A + D + F}{4}$$

Minimalne wymagania dla ogierów: (patrz pkt 1.5.3.c)

1.6.1.d. Polowa próba zaprzęgowa ogierów poprzedzona treningiem

Regulamin kwalifikacji i próby dzielności jest ustalany przez prowadzącego księgę.

Zasady kwalifikacji

Zgodnie z zapisami określonymi w pkt 1.5.2.b.

Program próby

Polowa próba dzielności trwa trzy dni. W czasie treningu i próby obowiązuje uprząż szorowa oraz pojazd **jednokonny typu maratonowego lub treningowego** ze sprawnym hamulcem, spełniający podstawowe warunki bezpieczeństwa. W wątpliwych przypadkach Komisja Oceny ma prawo nakazać wymianę pojazdu.

Podczas próby dzielności obowiązuje wędzidło o łagodnym działaniu. W wątpliwych przypadkach Komisja Oceny ma prawo nakazać wymianę wędzidła.

We wszystkich elementach próby (poza testem **obcego powożącego**) ogiera prezentuje osoba, wyznaczona przez właściciela, zgłoszona Komisji Oceny w przeddzień próby. We wszystkich elementach próby obowiązkowa obecność luzaka na bryczce **oraz prawidłowo zapięty kask ochronny osób na bryczce**.

Teren płaski, podłoże naturalne (piaszczyste, żwirowe, trawiaste).

Pożądane jest mierzenie czasu przy użyciu fotokomórki.

Dzień pierwszy:

2.1. Test obcego powożącego.

Oceny obcego powożącego wystawiane są na podstawie dowolnego wykonywania elementów próby ujeżdżeniowej na czworoboku. Oceny obcego powożącego są przekazywane prowadzącemu księgę i nie są ujawniane do czasu zakończenia próby.

Dzień drugi:

2.2. Próba na czworoboku wg załączonego programu.

Lp.		Oceniowane elementy
1.	A - wjazd kłusem roboczym X - zatrzymanie, ukłon	utrzymanie linii prostej nieruchomość
2.	XGCM - kłus roboczy	utrzymanie rytmu i impulsu
3.	MXK - wydłużyć wykrok KAF - kłus roboczy	poszerzenie wykroku, utrzymanie impulsu, przejścia
4.	FXH - wydłużyć wykrok HC - kłus roboczy	poszerzenie wykroku, utrzymanie impulsu, przejścia
5.	między C i M - przejście do stępa	 płynność przejścia
6.	MXK - stęp pośredni	regularność i długość wykroku
7.	KA - kłus roboczy	utrzymanie rytmu, postawa
8.	między A i F – przejście do stępa	 płynność przejścia
9.	FXH - stęp pośredni	regularność i długość wykroku
10.	HCMRBAD - kłus roboczy	utrzymanie rytmu, postawa
11.	D - koło w prawo o średnicy 20 m D - koło w lewo o średnicy 20 m	regularność, dokładność figury, zgięcie na kołach
12.	DX - kłus roboczy X - zatrzymanie, ukłon	utrzymanie linii prostej, nieruchomość
Opuścić czworobok stępem pośrednim		

Oceny ogólne			
a	Chody stęp	Obszerność, regularność, swoboda i takt	10
b	Chody kłus	Obszerność, regularność, swoboda i takt, elastyczność	10
c	Impuls	Chęć do ruchu naprzód, zaangażowanie zadu	10
d	Posłuszeństwo	Reakcja na pomoce, współpraca z powożącym, przepuszczalność	10
e	Przydatność do sportu zaprzęgowego	Utrzymanie rytmu, jezdność w zaprzęgu	10

Wynikiem końcowym próby ujeżdżenia jest średnia ocen ogólnych, podawana z dokładnością do 0,1 pkt:

$$\text{wynik próby ujeżdżenia} = \frac{a + b + c + d + e}{5}$$

Skala ocen poszczególnych cech z dokładnością 0,5 pkt

10 – wybitna	5 – 5,5 – dostateczna
9 – 9,5 – bardzo dobra	4 – 4,5 – niedostateczna
8 – 8,5 – dobra	3 – 3,5 – prawie zła
7 – 7,5 – dosyć dobra	2 – 2,5 – zła
6 – 6,5 – zadowolająca	1 – 1,5 – bardzo zła

Wynik próby ujeżdżenia poniżej 4 pkt dyskwalifikuje ogiera z próby.

2.3. Próba szybkości w kłusie na dystansie 1 km.

Najlepszy wynik, za który przyznaje się maks. liczbę punktów bonifikacyjnych (10 pkt), ustala się na **3 min 06 sek.** Przejazd w czasie krótszym niż **3 min 06 sek** nie jest nagradzany dodatkowymi punktami bonifikacyjnymi. Przekroczenie czasu **4 min 31 sek.** skutkuje dyskwalifikacją.

Dopuszczalne jest zagalopowanie do 5 sekund. Każda kolejna rozpoczęta sekunda galopu doliczana jest do ogólnego czasu uzyskanego przez ogiera w tej próbie.

Po 5 przejściach do galopu na dłużej niż 5 sekund następuje dyskwalifikacja.

Norma czasu		
Czas od	Czas do	Pkt
I mniej	0:03:06	10,0
0:03:07	0:03:11	9,5

Norma czasu dla złych warunków pogodowych		
Czas od	Czas do	Pkt
I mniej	00:03:25	10,0
00:03:26	00:03:30	9,5

0:03:12	0:03:16	9,0
0:03:17	0:03:21	8,5
0:03:22	0:03:26	8,0
0:03:27	0:03:31	7,5
0:03:32	0:03:36	7,0
0:03:37	0:03:41	6,5
0:03:42	0:03:46	6,0
0:03:47	0:03:51	5,5
0:03:52	0:03:56	5,0
0:03:57	0:04:01	4,5
0:04:02	0:04:06	4,0
0:04:07	0:04:11	3,5
0:04:12	0:04:16	3,0
0:04:17	0:04:21	2,5
0:04:22	0:04:26	2,0
0:04:27	0:04:31	1,5
0:04:32	i więcej	dyskwalifikacja

00:03:31	00:03:36	9,0
00:03:37	00:03:41	8,5
00:03:42	00:03:47	8,0
00:03:48	00:03:52	7,5
00:03:53	00:03:58	7,0
00:03:59	00:04:03	6,5
00:04:04	00:04:09	6,0
00:04:10	00:04:14	5,5
00:04:15	00:04:20	5,0
00:04:21	00:04:25	4,5
00:04:26	00:04:31	4,0
00:04:32	00:04:36	3,5
00:04:37	00:04:42	3,0
00:04:43	00:04:47	2,5
00:04:48	00:04:53	2,0
00:04:54	00:04:58	1,5
00:04:59	i więcej	dyskwalifikacja

Dzień trzeci

2.4. Próba wytrzymałości.

Wymagany chód: kłus. Dystans 2 km. Obciążenie pojazdu równe 100 % masy ciała ogiera (masa pojazdu + powożącego + luzaka + ładunek) ± 5%.

Najlepszy wynik, za który przyznaje się maksymalną liczbę punktów bonifikacyjnych (10 pkt), ustala się na **6 min 16 sek.** Przejazd w czasie krótszym **6 min 16 sek.** nie jest nagradzany dodatkowymi punktami bonifikacyjnymi. Przekroczenie czasu **8 min 32 sek.** skutkuje dyskwalifikacją.

Dopuszczalne jest zagalopowanie do 5 sekund. Każda kolejna rozpoczęta sekunda galopu doliczana jest do ogólnego czasu uzyskanego przez ogiera w tej próbie.

Po 5 przejściach do galopu na dłużej niż 5 sekund następuje dyskwalifikacja.

Norma czasu		
Czas od	Czas do	Pkt
I mniej	0:06:16	10,0
0:06:17	0:06:24	9,5
0:06:25	0:06:32	9,0
0:06:33	0:06:40	8,5
0:06:41	0:06:48	8,0
0:06:49	0:06:56	7,5
0:06:57	0:07:04	7,0
0:07:05	0:07:12	6,5
0:07:13	0:07:20	6,0
0:07:21	0:07:28	5,5
0:07:29	0:07:36	5,0

Norma czasu dla złych warunków pogodowych		
Czas od	Czas do	Pkt
I mniej	00:06:54	10,0
00:06:55	00:07:02	9,5
00:07:03	00:07:11	9,0
00:07:12	00:07:20	8,5
00:07:21	00:07:29	8,0
00:07:30	00:07:38	7,5
00:07:39	00:07:46	7,0
00:07:47	00:07:55	6,5
00:07:56	00:08:04	6,0
00:08:05	00:08:13	5,5
00:08:14	00:08:22	5,0

0:07:37	0:07:44	4,5
0:07:45	0:07:52	4,0
0:07:53	0:08:00	3,5
0:08:01	0:08:08	3,0
0:08:09	0:08:16	2,5
0:08:17	0:08:24	2,0
0:08:25	0:08:32	1,5
0:08:33	i więcej	dyskwalifikacja

00:08:23	00:08:30	4,5
00:08:31	00:08:39	4,0
00:08:40	00:08:48	3,5
00:08:49	00:08:57	3,0
00:08:58	00:09:06	2,5
00:09:07	00:09:14	2,0
00:09:15	00:09:23	1,5
00:09:24	i więcej	dyskwalifikacja

2.5. Próba szybkości w stopie.

Warunki dotyczące obciążenia pojazdu, jak w próbie wytrzymałości. Dystans 500 m.

Norma czasu **3 min 50 sek.** Przejazd w czasie krótszym niż **3 min 50 sek.** nie jest nagradzany dodatkowymi punktami bonifikacyjnymi. Przekroczenie czasu **5 min 32 sek.** skutkuje dyskwalifikacją.

Dopuszczalne jest przejście do kłusa do 5 sekund. Każda kolejna rozpoczęta sekunda kłusa doliczana jest do ogólnego czasu uzyskanego przez ogiera w tej próbie. Po 5 przejściach do kłusa na dłużej niż 5 sekund następuje dyskwalifikacja.

Norma czasu		
Czas od	Czas do	Pkt
I mniej	0:03:50	10,0
0:03:51	0:03:56	9,5
0:03:57	0:04:02	9,0
0:04:03	0:04:08	8,5
0:04:09	0:04:14	8,0
0:04:15	0:04:20	7,5
0:04:21	0:04:26	7,0
0:04:27	0:04:32	6,5
0:04:33	0:04:38	6,0
0:04:39	0:04:44	5,5
0:04:45	0:04:50	5,0
0:04:51	0:04:56	4,5
0:04:57	0:05:02	4,0
0:05:03	0:05:08	3,5
0:05:09	0:05:14	3,0
0:05:15	0:05:20	2,5
0:05:21	0:05:26	2,0
0:05:27	0:05:32	1,5
0:05:33	i więcej	dyskwalifikacja

Norma czasu dla złych warunków pogodowych		
Czas od	Czas do	Pkt
I mniej	00:04:13	10,0
00:04:14	00:04:20	9,5
00:04:21	00:04:26	9,0
00:04:27	00:04:33	8,5
00:04:34	00:04:39	8,0
00:04:41	00:04:46	7,5
00:04:47	00:04:53	7,0
00:04:54	00:04:59	6,5
00:05:00	00:05:06	6,0
00:05:07	00:05:12	5,5
00:05:14	00:05:19	5,0
00:05:20	00:05:26	4,5
00:05:27	00:05:32	4,0
00:05:33	00:05:39	3,5
00:05:40	00:05:45	3,0
00:05:47	00:05:52	2,5
00:05:53	00:05:59	2,0
00:06:00	00:06:05	1,5
00:06:06	i więcej	dyskwalifikacja

UWAGA!

- 2.6. W przypadku złych warunków podczas przeprowadzanie próby dzielności (pogoda, podłoże) Komisja Oceny ma prawo złagodzić normy czasowe poszczególnych elementów próby o 10%, korzystając z tabel dla złych warunków pogodowych.
- 2.7. W przypadku objawów złego samopoczucia ogiera podczas próby (np. kolka moczowa, kulawizna) Komisja Oceny ma prawo wycofać ogiera z próby.
- 2.8. W przypadku, gdy wyniki osiągnięte przez jednego z ogierów w poszczególnych elementach próby znacznie odbiegają od rezultatów pozostałych ogierów w stawce, Komisja Oceny ma prawo wycofać ogiera z próby.
- 2.9. Dyskwalifikacja w jednym z elementów próby (1 punkt bonifikacyjny za którykolwiek z elementów próby) oznacza automatyczną dyskwalifikację w wynikach końcowych próby dzielności – ogier nie kończy próby.

Na wynik próby składają się oceny wystawione przez obcego powożącego oraz Komisję Oceny. Komisja dokonuje oceny temperamentu i charakteru ogierów na podstawie obserwacji poczynionych podczas kwalifikacji i trzech dni próby, po konsultacji z osobami prowadzącymi kontrolę w miejscach treningu ogierów. Ocenie podlegają m.in.: reakcja na człowieka, chęć współpracy z człowiekiem, zachowanie w boksie, podczas karmienia i obsługi, podczas zaprzęgnięcia i pracy, ocenie w ręku, podczas wykonywania pomiarów oraz zaangażowanie ogiera w pracę.

Podsumowanie połowej próby dzielności ogierów

Lp.	Cecha	Ocena obcego powożącego	Ocena komisji
a	Temperament i charakter		10
b	Przydatność do użytkowania zaprzęgowego		10
c	Ocena obcego powożącego	10	
d	Ujeżdżenie		10
e	Próba szybkości w kłusie		10
f	Próba wytrzymałości		10
g	Próba szybkości w stępie		10

Wyniki końcowy próby wyliczany jest według następującego wzoru, z dokładnością do 0,1 pkt:

$$\text{wynik końcowy} = \frac{a + b + c + dx2 + e + f + g}{8}$$

Minimalne wymagania dla ogierów: (patrz pkt 1.5.3.e)

Informacje dodatkowe dotyczące polowych prób użytkowości ogierów

1. Na próbę dzielności ogierów po treningu polowym można przywieźć ogiera, który nie był przedstawiony na kwalifikacji, lecz był poddany treningowi. Jeżeli ogier taki zda próbę końcową i spełni pozostałe wymagania określone w pkt 7.2.1, może zostać wpisany do księgi stadnej na ogólnych zasadach.
2. Ogiery, które nie były poddane polowemu treningowi, zakończonemu próbą dzielności lub nie zdały tej próby, mogą uzyskać wpis do księgi po zdaniu jednej z prób alternatywnych określonych w **pkt 1.5.2.f - 1.5.2.r**.

1.6.2. Klacz

Ocenę wartości użytkowej klaczy wpisanych do księgi koni rasy polski koń sportowy prowadzi się w następujących wariantach:

1.6.2.a. Stacjonarna próba wierzchowa klaczy poprzedzona 60-dniowym treningiem

Przed przyjęciem klaczy sprawdzana jest dokumentacja hodowlana i weterynaryjna. Klacz badana jest przez lekarza weterynarii, a następnie oceniana przez Komisję na płycie oraz w ruchu (stęp i kłus). Podczas prezentacji stosowane jest wędzidło **bez możliwości zastosowania efektu dźwigni**.

Do treningu mogą zostać zakwalifikowane klacze spełniające poniższe warunki:

- * wiek minimum 33 miesiące, wpisane lub spełniające warunki wpisu do GK lub WK , w pierwszej kolejności przyjmowane będą klacze wpisane lub spełniające warunki wpisu do GK,
- * jałowe lub maksymalnie do 3. miesiąca ciąży włącznie w momencie rozpoczęcia treningu,
- * w ocenie liniowej za typ i pokrój podczas kwalifikacji otrzymały po minimum 5 pkt (GK) lub po minimum 6 pkt (WK),

- * zajeżdżone, tzn. poruszające się stępem i kłusem pod jeźdźcem oraz przyzwyczajone do podawania wszystkich nóg.

Klacz są w dniu próby mierzone i ocenione metodą liniową w celu wpisu do księgi klaczy.

Program próby

1. **Skoki luzem na kombinacji (schemat patrz Załącznik Nr 4):**

O wysokości i szerokości decyduje Kierownik ZT, w porozumieniu z Komisją. W uzasadnionych przypadkach Kierownik ZT, w porozumieniu z Komisją może zadecydować o dodaniu wskazówek w kombinacji. Kierownik ZT, w uzasadnionej sytuacji może pozwolić prezenterowi na doprowadzenie klaczy w rękę do kombinacji. W tym etapie próby klacze mogą brać udział w ochraniaczach przednich kończyn. Przed oceną skoków, klacz powinna mieć możliwość swobodnego ruchu w tzw. korytarzu rozprężeniowym, nie zawierającym przeszkód.

2. **Praca pod jeźdźcem w zastępie:**

- kłus roboczy wokół ujeżdżalni, zmiana kierunku kłusem o wydłużonym wyroku,
- galop roboczy w obie strony - zagalopowanie w narożniku, wokół ujeżdżalni, koło w galopie, zwykła zmiana nogi,
- stęp pośredni wokół ujeżdżalni, zmiana kierunku stępem swobodnym, na długiej wodzy, żucie z ręki.

Ocenie podlega 8 elementów, według poniższego schematu:

- * **Ocena Komisji i Kierownika ZT (z dokładnością do 0,5 pkt):**

A. skoki luzem (max 10 pkt)

energia
styl skoku
łatwość skoku
refleks
możliwości skokowe
odwaga

B. praca w stępie (max 10 pkt)

energia
długość wyroku

regularność

C. praca w kłusie (max 10 pkt)

energia

długość wykroku

regularność

D. praca w galopie (tempo 350m/min) (max 10 pkt)

energia

regularność

lekkość przodu

zaangażowanie zadu

E. Ocena Jeźdźca Testowego (z dokładnością do 0,5 pkt)

jezdność (max 10 pkt)

chęć do pracy z jeźdźcem

reakcje na podstawowe pomoce

Jeździec testowy ocenia klacze na podstawie pracy w stępie, kłusie i galopie.

Nie zaliczenie jednego elementu próby (dyskwalifikacja w jednym z elementów próby) powoduje nie zaliczenie całej próby dzielności.

* Ocena Kierownika ZT (z dokładnością do 0,5 pkt):

F. przydatność do treningu (max 10 pkt)

G. temperament (max 10 pkt)

H. charakter (max 10 pkt)

Skala ocen poszczególnych cech z dokładnością 0,5 pkt

10 – wybitna

9 – 9,5 – bardzo dobra

8 – 8,5 – dobra

7 – 7,5 – dosyć dobra

6 – 6,5 – zadowolająca

5 – 5,5 – dostateczna

4 – 4,5 – niedostateczna

3 – 3,5 – prawie zła

2 – 2,5 – zła

1 – 1,5 – bardzo zła

Temperament - zespół cech psychicznych, w przeważającej części dziedzicznych, ujawniający się już od pierwszych dni życia źrebięcia i względnie trwały przez całe życie.

Określany jako forma, styl zachowania, silnie uwarunkowany biologicznie. Posiada charakter ilościowy – odpowiada na pytanie jak szybko, jak długo, jak intensywnie zwierzę reaguje. Na temperament mają wpływ takie czynniki jak temperatura otoczenia, proces starzenia się, kondycja organizmu czy stan zdrowia.

Pożądane wymiary temperamentu:

- * **Energiczność** – wrodzona łatwość i lekkość ruchu, chęć do ruchu na przód, łatwość w przechodzeniu do wyższych chodów i utrzymaniu tempa,
- * **Niepłochliwość** – pod uwagę brane są tylko reakcje wobec nieznanymi przedmiotów oraz reakcje w niespodziewanych sytuacjach, ocenie podlega dynamika reakcji (bezruch vs ucieczka), jej nasilenie i czas utrzymywania się, koń powinien rzadko się płoszyć, w przypadku spłoszenia reagować niezbyt intensywnie i szybko przełamywać strach, eksplorując nowe miejsca i podchodząc z zaciekawieniem do nieznanymi przedmiotów.
- * **Wrażliwość** – wysoka wrażliwość zmysłów oraz zainteresowanie otoczeniem, szybka wyraźna reakcja na subtelne sygnały i pomoce, zarówno popędzające jak i wstrzymujące,
- * **Adaptacyjność** – odporność na stres, duża szybkość uczenia się, zdolność do koncentracji i zapamiętywania, cierpliwość, bezproblemowe dostosowywanie się do zmiennymi warunków (elastyczność zachowania), zdolność do odpoczynku i regeneracji po pracy (spokojne zachowanie w boksie, brak stereotypii).

Charakter – zespół cech psychicznych, w przeważającej części nabytych, kształtujący się w największym stopniu na drodze interakcji ze środowiskiem poprzez procesy uczenia się. Rozwija się od pierwszych chwil życia na bazie wrodzonych zachowań instynktownych i cech temperamentu, jednak kluczową rolę odgrywa nabywane doświadczenie. Posiada charakter jakościowy i określany jest jako treść zachowania - odpowiada na pytanie w jaki sposób zwierzę zinterpretuje daną sytuację i na które zachowanie się zdecyduje. Nasilenie cech charakteru jest uzależnione od wcześniejszych doświadczeń, kontekstu społecznego i sytuacyjnego, może ulegać radykalnym zmianom w ciągu życia.

Pożądane wymiary charakteru:

- * **Podporządkowanie** – podporządkowanie wobec człowieka, brak tendencji do buntu, podporządkowanie podczas prowadzenia w rękę, obsługi i pracy. O braku podporządkowania można mówić tylko wtedy gdy koń ignoruje polecenie mimo, że rozumie je i jest w stanie je wykonać.
  - * **Brak agresji** – brane są pod uwagę zachowania agresywne o różnym nasileniu wobec człowieka i innych koni, również pchanie się, tulenie uszu czy grożenie zadem, koń powinien być uważny i łagodny wobec ludzi,
  - * **Chęć kontaktu** – dążenie do kontaktu z człowiekiem, zainteresowanie i podchodzenie do człowieka, łatwość łapania, chęć przebywania w towarzystwie człowieka,
  - * **Samodzielność** – niezależność od innych koni i opiekuna, koń jest spokojny gdy zostaje sam, samodzielność w trudnych sytuacjach oraz aktywne strategie radzenia sobie, np. metodą prób i błędów (vs zależność socjalna oraz bierne strategie, np. wyuczona bezradność).
- * Wyniki próby wyliczane są według poniższych wzorów i podawane z dokładnością 0,1 pkt:

A + B + C + D + E

Ocena ogólna = -----

5

$$\text{Ocena ujeżdżeniowa} = \frac{B + C + D + E}{4}$$

$$\text{Ocena skokowa} = \frac{2 \times A + D + E}{4}$$

* **Oceny: F,G,H mają charakter informacyjny**

1.6.2.b. **Stacjonarna próba zaprzęgowa klaczy poprzedzona 60-dniowym treningiem**

Przed przyjęciem klaczy sprawdzana jest dokumentacja hodowlana i weterynaryjna. Klacz badana jest przez lekarza weterynarii, a następnie oceniana przez Komisję na płycie oraz w ruchu (stęp i kłus). Podczas prezentacji dopuszczone jest wędzidło grube, dwuczęściowe.

Do treningu mogą zostać zakwalifikowane klacze spełniające poniższe warunki:

- * wiek min. 33 miesiące, wpisane lub spełniające warunki wpisu do
- * GK lub WK , w pierwszej kolejności przyjmowane będą klacze wpisane lub spełniające warunki wpisu do GK,
- * jałowe lub maksymalnie do 3. miesiąca ciąży włącznie w momencie rozpoczęcia treningu,
- * w ocenie liniowej za typ i pokrój podczas kwalifikacji otrzymały po minimum 5 pkt(GK) lub po minimum 6 pkt (WK)pkt,
- * przyzwyczajone do podawania wszystkich kończyn, oprowadzania w rękę oraz lonżowania w obie strony w ogłowie z okularami oraz w uprzęży z podogonem i podpinką, bez wymogu oprzęgania.

- * klacze są w dniu próby mierzone i ocenione metodą liniową w celu wpisu do księgi klaczy.

Program próby

Próba trwa dwa dni. W czasie treningu i próby obowiązuje uprzęż szorowa, jednolita dla koni uczestniczących w treningu i próbie oraz pojazd **jednokonny typu maratonowego lub treningowego** ze sprawnym hamulcem, spełniający podstawowe warunki bezpieczeństwa.

Teren płaski, podłoże naturalne (piaszczyste, żwirowe, trawiaste).

Pożądane jest mierzenie czasu przy użyciu fotokomórki.

We wszystkich elementach próby konia prezentuje powożący Zakładu Treningowego, podczas oceny pokroju i ruchu konia może prezentować właściciel lub osoba przez niego wskazana.

Dzień pierwszy:

- * Próba na czworoboku wg załączonego programu.

Lp.		Oceniowane elementy
1.	A - wjazd kłusem roboczym X - zatrzymanie, ukłon	Utrzymanie linii prostej Nieruchomość
2.	XGCM - kłus roboczy	Utrzymanie rytmu i impulsu
3.	MXK - wydłużyć wykrok KAF - kłus roboczy	Poszerzenie wykroku, utrzymanie impulsu. Przejścia
4.	FXH - wydłużyć wykrok HC - kłus roboczy	Poszerzenie wykroku, utrzymanie impulsu. Przejścia
5.	między C i M- przejście do stępa	płynność przejścia
6.	MXK - stęp pośredni	Regularność i długość wykroku
7.	KA - kłus roboczy	Utrzymanie rytmu. Postawa
8.	między A i F- przejście do stępa	płynność przejścia
9.	FXH - stęp pośredni	Regularność i długość wykroku
10.	HCMRBAD - kłus roboczy	Utrzymanie rytmu. Postawa
11.	D - koło w prawo o średnicy 20 m D - koło w lewo o średnicy 20 m	Regularność, dokładność figury. Zgięcie na kołach
12.	DX - kłus roboczy X - zatrzymanie, ukłon	Utrzymanie linii prostej, Nieruchomość
Opuścić czworobok stępem pośrednim		

Oceny ogólne			
1.	Chody stęp	Obszerność, regularność, swoboda i takt	10
2.	Chody klus	Obszerność, regularność, swoboda, takt i elastyczność	10
3.	Impuls	Chęć do ruchu naprzód, zaangażowanie zadu	10
4.	Postuszeństwo	Reakcja na pomoce, współpraca z powożącym, przepuszczalność	10
5.	Przydatność do sportu zaprzęgowego	Utrzymanie rytmu, jezdność w zaprzęgu	10

Skala ocen poszczególnych cech z dokładnością 0,5 pkt

10 – wybitna

4 – 4,5 – niedostateczna

9 – 9,5 – bardzo dobra

3 – 3,5 – prawie zła

8 – 8,5 – dobra

2 – 2,5 – zła

7 – 7,5 – dosyć dobra

1 – 1,5 – bardzo zła

6 – 6,5 – zadowalająca

5 – 5,5 – dostateczna

Punkty bonifikacyjne przyznaje się według poniższej tabeli:

Punkty czworobokowe	Punkty bonifikacyjne
48,5 – 50,0	10,0 pkt
46,5 – 48,0	9,5 pkt
44,5 – 46,0	9,0 pkt
42,5 – 44,0	8,5 pkt
40,5 – 42,0	8,0 pkt
38,5 – 40,0	7,5 pkt
36,5 – 38,0	7,0 pkt
34,5 – 36,0	6,5 pkt
32,5 – 34,0	6,0 pkt
30,5 – 32,0	5,5 pkt
28,5 – 30,0	5,0 pkt
26,5 – 28,0	4,5 pkt
24,5 – 26,0	4,0 pkt
22,5 – 24,0	3,5 pkt
20,5 – 22,0	3,0 pkt
18,5 – 20,0	2,5 pkt
16,5 – 18,0	2,0 pkt
14,5 – 16,0	1,5 pkt
14 i mniej	dyskwalifikacja

* Próba szybkości w kłusie na dystansie 1 km.

Najlepszy wynik, za który przyznaje się maks. liczbę punktów bonifikacyjnych (10 pkt), ustala się na **3 min 06 sek.** Przejazd w czasie krótszym niż **3 min 06 sek.** nie jest nagradzany dodatkowymi punktami bonifikacyjnymi. Przekroczenie czasu **4 min 31 sek** skutkuje dyskwalifikacją.

Dopuszczalne jest zagalopowanie do 5 sekund. Każda kolejna rozpoczęta sekunda galopu doliczana jest do ogólnego czasu uzyskanego przez konia w tej próbie. Po 5 przejściach do galopu na dłużej niż 5 sekund następuje dyskwalifikacja.

Norma czasu		
czas od	czas do	pkt
I mniej	0:03:06	10,0
0:03:07	0:03:11	9,5
0:03:12	0:03:16	9,0
0:03:17	0:03:21	8,5
0:03:22	0:03:26	8,0
0:03:27	0:03:31	7,5
0:03:32	0:03:36	7,0
0:03:37	0:03:41	6,5
0:03:42	0:03:46	6,0
0:03:47	0:03:51	5,5
0:03:52	0:03:56	5,0
0:03:57	0:04:01	4,5
0:04:02	0:04:06	4,0
0:04:07	0:04:11	3,5
0:04:12	0:04:16	3,0
0:04:17	0:04:21	2,5
0:04:22	0:04:26	2,0
0:04:27	0:04:31	1,5
0:04:32	i więcej	dyskwalifikacja

Norma czasu dla złych warunków pogodowych		
czas od	czas do	pkt
I mniej	00:03:25	10,0
00:03:26	00:03:30	9,5
00:03:31	00:03:36	9,0
00:03:37	00:03:41	8,5
00:03:42	00:03:47	8,0
00:03:48	00:03:52	7,5
00:03:53	00:03:58	7,0
00:03:59	00:04:03	6,5
00:04:04	00:04:09	6,0
00:04:10	00:04:14	5,5
00:04:15	00:04:20	5,0
00:04:21	00:04:25	4,5
00:04:26	00:04:31	4,0
00:04:32	00:04:36	3,5
00:04:37	00:04:42	3,0
00:04:43	00:04:47	2,5
00:04:48	00:04:53	2,0
00:04:54	00:04:58	1,5
00:04:59	i więcej	dyskwalifikacja

Dzień drugi

* Próba wytrzymałości.

Wymagany chód: kłus. Dystans 2 km.

Obciążenie pojazdu równe 100 % masy ciała klaczy (masa pojazdu + powożącego + ładunek) ± 5%.

Najlepszy wynik, za który przyznaje się maksymalną liczbę punktów bonifikacyjnych (10 pkt), ustala się na **6 min 16 sek.** Przejazd w czasie krótszym niż **6 min 16 sek.** nie jest nagradzany dodatkowymi punktami bonifikacyjnymi. Przekroczenie czasu **8 min 32 sek.** skutkuje dyskwalifikacją.

Dopuszczalne jest zagalopowanie do 5 sekund. Każda kolejna rozpoczęta sekunda galopu doliczana jest do ogólnego czasu uzyskanego przez konia w tej próbie. Po 5 przejściach do galopu na dłużej niż 5 sekund następuje dyskwalifikacja.

Norma czasu		
czas od	czas do	pkt
I mniej	0:06:16	10,0
0:06:17	0:06:24	9,5
0:06:25	0:06:32	9,0
0:06:33	0:06:40	8,5
0:06:41	0:06:48	8,0
0:06:49	0:06:56	7,5
0:06:57	0:07:04	7,0
0:07:05	0:07:12	6,5
0:07:13	0:07:20	6,0
0:07:21	0:07:28	5,5
0:07:29	0:07:36	5,0
0:07:37	0:07:44	4,5
0:07:45	0:07:52	4,0
0:07:53	0:08:00	3,5
0:08:01	0:08:08	3,0
0:08:09	0:08:16	2,5
0:08:17	0:08:24	2,0
0:08:25	0:08:32	1,5
0:08:33	i więcej	dyskwalifikacja

Norma czasu dla złych warunków pogodowych		
czas od	czas do	pkt
I mniej	00:06:54	10,0
00:06:55	00:07:02	9,5
00:07:03	00:07:11	9,0
00:07:12	00:07:20	8,5
00:07:21	00:07:29	8,0
00:07:30	00:07:38	7,5
00:07:39	00:07:46	7,0
00:07:47	00:07:55	6,5
00:07:56	00:08:04	6,0
00:08:05	00:08:13	5,5
00:08:14	00:08:22	5,0
00:08:23	00:08:30	4,5
00:08:31	00:08:39	4,0
00:08:40	00:08:48	3,5
00:08:49	00:08:57	3,0
00:08:58	00:09:06	2,5
00:09:07	00:09:14	2,0
00:09:15	00:09:23	1,5
00:09:24	i więcej	dyskwalifikacja

* Próba szybkości w stępie.

Warunki dotyczące obciążenia pojazdu, jak w próbie wytrzymałości. Dystans 500 m.

Norma czasu **3 min 50 sek.** Przejazd w czasie krótszym niż **3 min 50 sek.** nie jest

nagradzany dodatkowymi punktami bonifikacyjnymi. Przekroczenie czasu **5 min 32 sek.** skutkuje dyskwalifikacją.

Dopuszczalne jest przejście do kłusa do 5 sekund. Każda kolejna rozpoczęta sekunda kłusa doliczana jest do ogólnego czasu uzyskanego przez konia w tej próbie. Po 5 przejściach do kłusa na dłużej niż 5 sekund następuje dyskwalifikacja.

Norma czasu		
czas od	czas do	pkt
I mniej	0:03:50	10,0
0:03:51	0:03:56	9,5
0:03:57	0:04:02	9,0
0:04:03	0:04:08	8,5
0:04:09	0:04:14	8,0
0:04:15	0:04:20	7,5
0:04:21	0:04:26	7,0
0:04:27	0:04:32	6,5
0:04:33	0:04:38	6,0
0:04:39	0:04:44	5,5
0:04:45	0:04:50	5,0
0:04:51	0:04:56	4,5
0:04:57	0:05:02	4,0
0:05:03	0:05:08	3,5
0:05:09	0:05:14	3,0
0:05:15	0:05:20	2,5
0:05:21	0:05:26	2,0
0:05:27	0:05:32	1,5
0:05:33	i więcej	dyskwalifikacja

Norma czasu dla złych warunków pogodowych		
czas od	czas do	pkt
I mniej	00:04:13	10,0
00:04:14	00:04:20	9,5
00:04:21	00:04:26	9,0
00:04:27	00:04:33	8,5
00:04:34	00:04:39	8,0
00:04:41	00:04:46	7,5
00:04:47	00:04:53	7,0
00:04:54	00:04:59	6,5
00:05:00	00:05:06	6,0
00:05:07	00:05:12	5,5
00:05:14	00:05:19	5,0
00:05:20	00:05:26	4,5
00:05:27	00:05:32	4,0
00:05:33	00:05:39	3,5
00:05:40	00:05:45	3,0
00:05:47	00:05:52	2,5
00:05:53	00:05:59	2,0
00:06:00	00:06:05	1,5
00:06:06	i więcej	dyskwalifikacja

UWAGA!

1. W przypadku złych warunków podczas przeprowadzanie próby dzielności (pogoda, podłoże) Komisja Oceny ma prawo złagodzić normy czasowe poszczególnych elementów próby **o 10%, korzystając z tabeli dla złych warunków pogodowych**
2. W przypadku objawów złego samopoczucia konia podczas próby (np. kolka moczowa, kulawizna) Komisja Oceny ma prawo wycofać klacz z próby.
3. W przypadku, gdy wyniki osiągnięte przez jednego z koni w poszczególnych elementach próby znacznie odbiegają od rezultatów pozostałych koni w stawce, Komisja Oceny ma prawo wycofać konia z próby.

4. Dyskwalifikacja w jednym z elementów próby (1 punkt bonifikacyjny za którykolwiek z elementów próby) oznacza automatyczną dyskwalifikację w wynikach końcowych próby dzielności –koń nie kończy próby.
5. Na wynik próby składają się oceny wystawione przez Kierownika Zakładu Treningowego na podstawie obserwacji w trakcie treningu, ocen komisji wystawionych podczas dwu dni próby i ocen powożącego testowego. Oceny obcego powożącego są przeliczane tak samo jak oceny Komisji. Są one przekazywane prowadzącemu księgę i nie są ujawniane do czasu zakończenia próby.
6. Kierownik Zakładu Treningowego zobowiązany jest do przedstawienia wyników oceny w przeddzień próby. Oceniając temperament i charakter Kierownik Zakładu Treningowego bierze pod uwagę następujące wymiary temperamentu i charakteru:

Temperament - zespół cech psychicznych, w przeważającej części dziedzicznych, ujawniający się już od pierwszych dni życia źrebięcia i względnie trwały przez całe życie.

Określany jako forma, styl zachowania, silnie uwarunkowany biologicznie. Posiada charakter ilościowy – odpowiada na pytanie jak szybko, jak długo, jak intensywnie zwierzę reaguje. Na temperament mają wpływ takie czynniki jak temperatura otoczenia, proces starzenia się, kondycja organizmu czy stan zdrowia.

Pożądane wymiary temperamentu:

- * **Energiczność** – wrodzona łatwość i lekkość ruchu, chęć do ruchu na przód, łatwość w przechodzeniu do wyższych chodów i utrzymaniu tempa,
- * **Niepłochliwość** – pod uwagę brane są tylko reakcje wobec nieznanymi przedmiotów oraz reakcje w niespodziewanych sytuacjach, ocenie podlega dynamika reakcji (bezruch vs ucieczka), jej nasilenie i czas utrzymywania się, koń powinien rzadko się płoszyć, w przypadku spłoszenia reagować niezbyt intensywnie i szybko przełamywać strach, eksplorując nowe miejsca i podchodząc z zaciekawieniem do nieznanymi przedmiotów.

- * **Wrażliwość** – wysoka wrażliwość zmysłów oraz zainteresowanie otoczeniem, szybka wyraźna reakcja na subtelne sygnały i pomoce, zarówno popędzające jak i wstrzymujące,
- * **Adaptacyjność** – odporność na stres, duża szybkość uczenia się, zdolność do koncentracji i zapamiętywania, cierpliwość, bezproblemowe dostosowywanie się do zmiennych warunków (elastyczność zachowania), zdolność do odpoczynku i regeneracji po pracy (spokojne zachowanie w boksie, brak stereotypii).

Charakter – zespół cech psychicznych, w przeważającej części nabytych, kształtujący się w największym stopniu na drodze interakcji ze środowiskiem poprzez procesy uczenia się. Rozwija się od pierwszych chwil życia na bazie wrodzonych zachowań instynktownych i cech temperamentu, jednak kluczową rolę odgrywa nabywane doświadczenie. Posiada charakter jakościowy i określany jest jako treść zachowania - odpowiada na pytanie w jaki sposób zwierzę zinterpretuje daną sytuację i na które zachowanie się zdecyduje. Nasilenie cech charakteru jest uzależnione od wcześniejszych doświadczeń, kontekstu społecznego i sytuacyjnego, może ulegać radykalnym zmianom w ciągu życia.

Pożądane wymiary charakteru:

- * **Podporządkowanie** – podporządkowanie wobec człowieka, brak tendencji do buntu, podporządkowanie podczas prowadzenia w rękę, obsługi i pracy. O braku podporządkowania można mówić tylko wtedy gdy koń ignoruje polecenie mimo, że rozumie je i jest w stanie je wykonać.
- * **Brak agresji** – brane są pod uwagę zachowania agresywne o różnym nasileniu wobec człowieka i innych koni, również pchanie się, tulenie uszu czy grożenie zadem, koń powinien być uważny i łagodny wobec ludzi,
- * **Chęć kontaktu** – dążenie do kontaktu z człowiekiem, zainteresowanie i podchodzenie do człowieka, łatwość łapania, chęć przebywania w towarzystwie człowieka,
- * **Samodzielność** – niezależność od innych koni i opiekuna, koń jest spokojny gdy zostaje sam, samodzielność w trudnych sytuacjach oraz aktywne strategie

radzenia sobie, np. metodą prób i błędów (vs zależność socjalna oraz bierne strategie, np. wyuczona bezradność).

Podsumowanie próby dzielności klaczy

Lp.	Cecha	Ocena kierownika ZT	Ocena obcego powożącego	Ocena komisji
a	Temperament i charakter	10		
b	Przydatność do użytkowania zaprzęgowego	10		
c	Ocena obcego powożącego		10	
d	Ujeżdżenie (kierownik)	10		
e	Ujeżdżenie (komisja)			10
f	Próba szybkości w kłusie			10
g	Próba wytrzymałości			10
h	Próba szybkości w stępie			10

Wynikiem końcowym próby jest średnia ocena ww. cech, podawana z dokładnością do 0,1 pkt:

$$\text{wynik końcowy} = \frac{a + b + c + d + e + f + g + h}{8}$$

Średnia ocena z wszystkich cech poniżej 5 pkt powoduje niezaliczenie próby.

W przypadku, gdy liczba klaczy ras szlachejnych (małopolskiej, wielkopolskiej i polski koń sportowy) jest niewystarczająca do przeprowadzenia stacjonarnej próby zaprzęgowej, klacze rasy polski koń sportowy mogą uczestniczyć w stacjonarnej próbie zaprzęgowej przewidzianej dla klaczy rasy śląskiej, na zasadach określonych w programie hodowlanym koni rasy śląskiej.

1.6.2.c. Polowa próba wierzchowa klaczy

Polowej próbie wierzchowej mogą zostać poddane klacze spełniające następujące warunki:

- * wiek minimum 35 miesięcy, wpisane lub spełniające warunki wpisu do ksiąg stadnych klaczy GK lub WK ,
- * jałowe lub maksymalnie do 5. miesiąca ciąży.

Minimalna liczba klaczy przystępujących do polowej próby wierzchowej wynosi 5 sztuk.

Przed przystąpieniem klaczy do próby sprawdzana jest dokumentacja hodowlana i weterynaryjna.

Klacz nie wpisane do ksiąg stadnych klaczy GK lub WK, są w dniu próby zmierzone i ocenione metodą liniową w celu wpisu do księgi.

Program próby

1. Skoki luzem na kombinacji (schemat patrz Załącznik Nr 4)

O wysokości przeszkód decyduje komisja. W uzasadnionych przypadkach komisja może zdecydować o dodaniu wskazówek w kombinacji.

2. Praca pod jeźdźcem w zastępie:

- a. kłus roboczy wokół ujeżdżalni, zmiana kierunku kłusem o wydłużonym wykroku,
- b. galop roboczy w obie strony - zagalopowanie w narożniku, wokół ujeżdżalni, koło w galopie, zwykła zmiana nogi,
- c. stęp pośredni wokół ujeżdżalni, zmiana kierunku stępem swobodnym, na długiej wodzy, żucie z ręki.

Ocenie podlega 5 elementów, według poniższego schematu:

*** Ocena Komisji (z dokładnością do 0,5 pkt):**

A. skoki luzem (max 10 pkt)

styl skoku
łatwość skoku
refleks
możliwości skokowe
odwaga

B. praca w stępie (max 10 pkt)

energia
długość wykroku
regularność

C. praca w kłusie (max 10 pkt)

energia
długość wykroku
regularność

D. praca w galopie (tempo 350m/min) (max 10 pkt)

energia

regularność

lekkość przodu

zaangażowanie zadu

* **Ocena Jeźdźca Testowego (z dokładnością do 0,5 pkt)**

E. jezdność (max 10 pkt)

chęć do pracy z jeźdźcem

reakcje na podstawowe pomoce (w stępie, kłusie, galopie)

Skala ocen poszczególnych cech z dokładnością 0,5 pkt

10 – wybitna

5 – 5,5 – dostateczna

9 – 9,5 – bardzo dobra

4 – 4,5 – niedostateczna

8 – 8,5 – dobra

3 – 3,5 – prawie zła

7 – 7,5 – dosyć dobra

2 – 2,5 – zła

6 – 6,5 – zadowalająca

1 – 1,5 – bardzo zła

Wyniki próby wyliczane są według poniższych wzorów i podawane z dokładnością 0,1 pkt:

$$\text{Ocena ogólna} = \frac{A + B + C + D + E}{5}$$

$$\text{Ocena ujeżdżeniowa} = \frac{B + C + D + E}{4}$$

$$\text{Ocena skokowa} = \frac{2 \times A + D + E}{4}$$

Klacz nie zdaje próby, o ile uzyska poniżej 4 pkt

Klacz, która nie zdała próby dzielności ma prawo do jej powtórzenia bez ograniczeń czasowych.

1.6.2.d. Polowa próba zaprzęgowa klaczy

Polowej próbie zaprzęgowej mogą zostać poddane klacze spełniające poniższe warunki:

- * wiek min. 35 miesięcy, wpisane lub spełniające warunki wpisu do ksiąg stadnych klaczy (GK lub WK),
- * jałowe lub maksymalnie do 5. miesiąca ciąży włącznie.

Minimalna liczba klaczy przystępujących do polowej próby zaprzęgowej wynosi 3 sztuki.

Przed przystąpieniem klaczy do próby sprawdzana jest dokumentacja hodowlana i weterynaryjna.

Klacz niewpisane do ksiąg stadnych klaczy GK lub WK są w dniu próby zmierzone oraz ocenione metodą liniową w celu wpisu do księgi.

Program próby

W obecności komisji, właściciel z pomocnikiem zaprzęgają klacz do lekkiego, ogumionego wozu dwudyszlowego (hołoblowego).

W zaprzęgu klacz rusza stępem i na odcinku 200 m jest oceniana przez komisję. Po zawróceniu stępem w oznaczonym miejscu, klacz pokonuje kłusem odcinek 200 m, również oceniany przez komisję. W oznaczonym miejscu przed komisją klacz przechodzi do stępa zatrzymuje się. Po zatrzymaniu należy ruszyć stępem.

Komisja dokonuje oceny klaczy wg tabeli:

L.p.	Cecha	Ocena	Mnożnik
a	Temperament i charakter	1 –10 pkt	x 1
b	Styl ruszenia, zatrzymanie, nieruchomość	1 –10 pkt	x 2

c	Stęp	1 –10 pkt	x 3
d	Kłus	1 –10 pkt	x 3

Oceny dokonuje komisja.

Skala ocen poszczególnych cech z dokładnością 0,5 pkt

10 – wybitna	5 – 5,5 – dostateczna
9 – 9,5 – bardzo dobra	4 – 4,5 – niedostateczna
8 – 8,5 – dobra	3 – 3,5 – prawie zła
7 – 7,5 – dosyć dobra	2 – 2,5 – zła
6 – 6,5 – zadowolająca	1 – 1,5 – bardzo zła

Wynik końcowy próby wyliczany jest według następującego wzoru, z dokładnością do 0,1 pkt:

$$\text{wynik końcowy} = \frac{a + 2xb + 3xc + 3xd}{9}$$

Niezaliczenie jednego elementu próby (dyskwalifikacja w jednym z elementów próby) powoduje niezaliczenie całej próby dzielności.

Klacz nie zdaje próby, o ile uzyska poniżej 4 pkt.

Klacz, która nie zdała próby dzielności ma prawo do jej powtórzenia bez ograniczeń czasowych.

1.6.2.e. **MPMK (patrz Załącznik Nr 6 – Kategoryzacja klaczy)**

1.6.2.f. **Sport konny (patrz Załącznik Nr 6 – Kategoryzacja klaczy)**

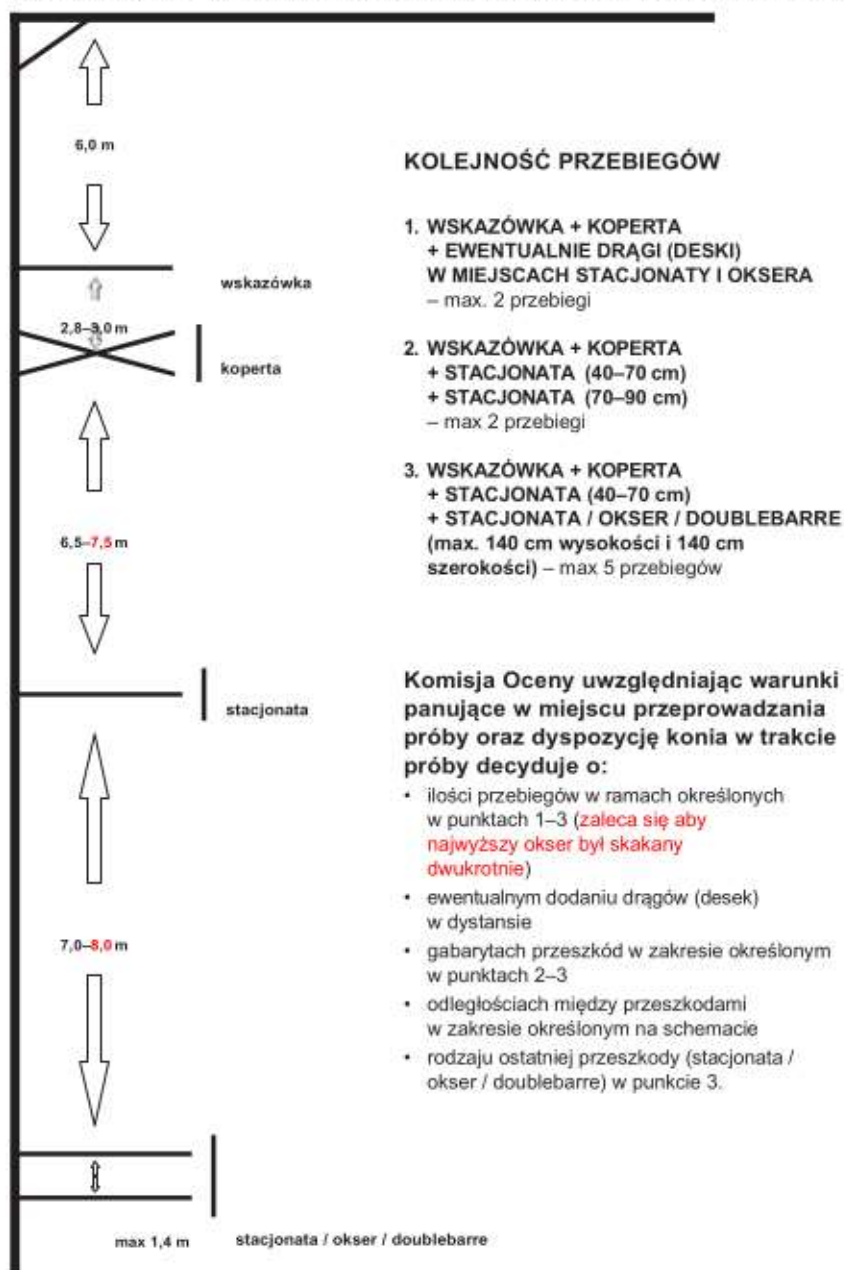
1.6.2.g. **Wyścigi konne (patrz Załącznik Nr 6 – Kategoryzacja klaczy)**

- 1.7. Ogiery i klacze, które odbywają trening polowy lub stacjonarny, mogą brać udział w zawodach sportowych lub innych imprezach hodowlanych, na wniosek właściciela konia, po uzyskaniu zgody osoby odpowiedzialnej za trening konia.

ZAŁĄCZNIK NR 4. SCHEMAT KORYTARZA DO SKOKÓW LUZEM

SCHEMAT PRZEPROWADZANIA PRÓBY SKOKÓW LUZEM

ZAŁĄCZNIK NR 5. ZASADY KATEGORYZACJI OGIERÓW

Zasadom klasyfikacji podlegają wszystkie ogiery rasy polski koń sportowy czynne w hodowli oraz ogiery pełnej krwi angielskiej i czystej krwi arabskiej, dopuszczone do doskonalenia tej rasy.

Klasyfikacja ogierów rasy polski koń sportowy prowadzona jest na podstawie ich kariery hodowlanej oraz wyników użytkowości własnej i potomstwa. Klasa B, A lub E nadawana jest na wniosek właściciela.

1. Klasa C

1.1. Ogiery, które **uzyskały wpis do księgi głównej ogierów** otrzymują klasę C.

2. Klasa B

2.1. Ogiery z klasą C mogą uzyskać klasę B, jeżeli uzyskały:

2.1.1.a. min. 70 punktów hodowlanych za ocenę potomstwa lub

2.1.1.b. min. 20 punktów hodowlanych za ocenę potomstwa **i ukończyły Mistrzostwa Polski Młodych Koni lub uzyskały wpis do księgi stadnej na podstawie sportu jeździeckiego w następujących konkurencjach jeździeckich:**

– ujeżdżenie

- skoki przez przeszkody

- WKKW

-powożenie zaprzęgami konnymi

- sportowe rajdy konne

3. Klasa A

3.1. Ogiery mogą otrzymać klasę A, jeżeli uzyskały:

3.1.1.a. minimum 200 pkt hodowlanych za potomstwo wpisane do ksiąg klaczy lub ogierów lub

3.1.1.b. 100 pkt hodowlanych za potomstwo wpisane do ksiąg klaczy lub ogierów oraz **ukończyły Mistrzostwa Świata Młodych lub Mistrzostwa Polski w jednej z następujących konkurencji jeździeckich:**

- ujeżdżenie
- skoki przez przeszkody
- WKKW
- powożenie zaprzęgami konnymi
- sportowe rajdy konne

4. Kategoria E

4.1. Komisja Księgi Stadnej może nadać kategorię E – „Elita” pod warunkiem, że ogier osiągnął określone poniżej wyniki w następujących konkurencjach jeździeckich:

Ujeżdżenie

- * zajęcie miejsc 1–3 w Mistrzostwach Polski Młodych Koni (MPMK)
lub
- * spełnienie warunków określonych w pkt 1.5.3.k. Załącznik nr 3.
Metodyka oceny wartości użytkowej

Skoki przez przeszkody

- * zajęcie miejsc 1–5 w Mistrzostwach Polski Młodych Koni (MPMK)
lub
- * spełnienie warunków określonych w pkt 1.5.3.l. Załącznik nr 3.
Metodyka oceny wartości użytkowej

WKKW

- * zajęcie miejsc 1–4 w Mistrzostwach Polski Młodych Koni (MPMK)
lub
- * spełnienie warunków określonych w pkt 1.5.3.m. Załącznik nr 3.
Metodyka oceny wartości użytkowej

Powożenie

- * zajęcie miejsc 1–2 w Mistrzostwach Polski Młodych Koni (MPMK)
lub
- * spełnienie warunków określonych w pkt 1.5.2.n. Załącznik nr 3.
Metodyka oceny wartości użytkowej

Informacje dodatkowe

1. Tabela punktów hodowlanych za oceną potomstwa:

za opisanego źrebaka (sysaka) ocenionego na:

5,5 pkt 0,25 pkt

6,0 pkt 0,50 pkt

6,5 pkt 0,75 pkt

7,0 pkt 1,00 pkt

7,5 pkt 1,25 pkt

8,0 pkt 1,50 pkt

8,5 pkt 1,75 pkt

9,0 – 10,0 pkt 2,00 pkt

za klacz wpisaną do księgi stadnej **8,00 pkt**

za ogiera wpisanego do księgi stadnej **30,00 pkt**

2. O nadanie ogierowi kategorii A lub E, jego właściciel występuje do komisji księgi stadnej, załączając do wniosku dokumenty potwierdzające starty ogiera w zawodach rangi ogólnopolskiej i wyższej (**konkurencja**, rok, miejsce i rodzaj zawodów – nie dotyczy MPMK).
3. Wyniki sportowe, na podstawie których można zmienić kategorie ogierów, muszą być oficjalnymi wynikami sportowymi, potwierdzonymi przez Polski Związek Jeździecki.
4. W przypadku wybitnych osiągnięć w sporcie jeździeckim komisja księgi stadnej ma prawo odstąpić od zasad nadawania kategorii ogierom.
5. Zasadom kategoryzacji podlegają wszystkie ogiery dopuszczone do rozrodu w rasie polski koń sportowy.

ZAŁĄCZNIK NR 6. ZASADY KATEGORYZACJI KLACZY

1. Kategoryzacja klaczy - wierzchowa

1. Prefiks PRÓBA WIERZCHOWA (W)
2. Prefiks STANDARD WIERZCHOWY (W)
3. Prefiks SPORT WIERZCHOWY (W)
4. Prefiks POTOMSTWO
5. Prefiks ELITA

- 1.1. **Prefiks PRÓBA** – obowiązuje dla każdej klaczy, która ukończyła próbę dzielności (polową lub stacjonarną) z wynikiem minimum dostatecznym. Noty za poszczególne elementy próby są wpisywane do paszportu.
- 1.2. **Prefiks STANDARD** – obowiązuje dla klaczy z bonitacją minimum 78 pkt (do 2022 roku) lub w przypadku oceny liniowej minimum po 7.5 pkt za typ i pokrój, które:
- 1.2.1. w wierzchowej próbie stacjonarnej lub wierzchowej próbie polowej osiągnęły średnią z ocen za skoki, galop, kłus, stęp i jezdność minimum 7,5 pkt lub
- 1.2.2. w sporcie jeździeckim osiągnęły wynik:
- * w skokach – 3-krotne ukończenie klasy L z wynikiem 0 pkt karnych, bez względu na osiągnięty czas,
  - * w ujeżdżeniu – 3-krotne ukończenie klasy L z wynikiem 60% lub wyższym,
  - * w WKKW – 2-krotne ukończenie klasy L z wynikiem maksymalnie 60 pkt karnych.
- 1.3. **Prefiks SPORT** – premiuje dzielność wierzchową klaczy weryfikowaną w próbach dzielności, MPMK, MŚMK (w ujeżdżeniu, skokach przez przeszkody, WKKW, i sportowych rajdach konnych), wyścigach i sporcie jeździeckim.
- Jeśli klacz ukończyła polową wierzchową próbę dzielności:
- 1.3.1. z wynikiem (od 2023 r. pow. 8,5 pkt. lub do 2022 r. 45 pkt lub więcej na 50 możliwych do zdobycia), uzyska 10 punktów hodowlanych,
- 1.3.2. z wynikiem (od 2023 r. pow. 8,0 pkt. lub do 2022 r. 40-44,99 pkt na 50 możliwych do zdobycia), uzyska 5 punktów hodowlanych.
- Jeśli klacz ukończyła stacjonarną wierzchową próbę dzielności:
- 1.3.3. z oceną bardzo dobrą lub wybitną:
- * do 2010 r. uzyskała 60 pkt lub więcej na 80 pkt możliwych do zdobycia (40 pkt zaliczało próbę),
  - * od 2011 r. uzyskała 63 pkt lub więcej na 80 pkt możliwych do zdobycia (45 pkt zaliczało próbę),
  - * od 2023 r. uzyskała pow. 8,5 pkt.
- uzyska 20 punktów hodowlanych,

- 1.3.4. z oceną dobrą:
- * do 2010 r. uzyskała 50-59,9 pkt na 80 pkt możliwych do zdobycia (40 pkt zaliczało próbę),
  - * od 2011 r. uzyskała 54-62,9 pkt na 80 pkt możliwych do zdobycia (45 pkt zaliczało próbę),
  - * od 2023 r. uzyskała pow. 8,0 pkt.

uzyska 10 punktów hodowlanych.

Jeśli klacz brała udział w Mistrzostwach Polski Młodych Koni:

- 1.3.5. za zdobycie kwalifikacji uzyska 30 punktów hodowlanych,
- 1.3.6. za zdobycie miejsca w MPMK uzyska 30 punktów hodowlanych:
- * 1-15 miejsce w klasyfikacji końcowej MPMK w skokach,
  - * 1-5 miejsce w klasyfikacji końcowej MPMK w ujeżdżeniu i WKKW,
  - * w MPMK w rajdach na dystansie 80 km lub większym uzyska minimalną prędkość 14 km/godz.

Jeśli klacz brała udział w Mistrzostwach Świata Młodych Koni:

- 1.3.7. za zdobycie miejsca w klasyfikacji końcowej uzyska 40 punktów hodowlanych,
- 1.3.8. za awans do finału uzyska 40 punktów hodowlanych,
- 1.3.9. jeśli w wyścigowych próbach dzielności klacz zajęła 5 płatnych miejsc uzyska 35 punktów hodowlanych.

Jeśli klacz brała udział w sporcie jeździeckim:

- 1.3.10. w ujeżdżeniu osiągnęła w konkursie klasy C lub wyższej wynik 60% lub wyższy, uzyska 15 punktów hodowlanych,
- 1.3.11. w skokach przez przeszkody osiągnęła w konkursie klasy C lub wyższej (konkursy zwykłe, dokładności, dwufazowe (liczony wynik I fazy) i dwunawrotowe (każdy nawrót liczonych oddzielnie)) przejazd bez punktów karnych, uzyska 20 punktów hodowlanych,
- 1.3.12. w WKKW ukończyła zawody krajowe klasy CIC* lub wyższej, uzyska 40 punktów hodowlanych,

- 1.3.13. w sportowych rajdach konnych na dystansie 80 km lub większym uzyskała minimalną prędkość 14 km/godz., uzyska 15 punktów hodowlanych,
- 1.3.14. w rankingu WBFSH/FEI w ujeżdżeniu osiągnęła miejsce:
- * 1-200 uzyska 50 punktów hodowlanych,
  - * 201-500 uzyska 30 punktów hodowlanych,
  - * poniżej 500 uzyska 15 punktów hodowlanych,
- 1.3.15. w rankingu WBFSH/FEI w skokach przez przeszkody osiągnęła miejsce:
- * 1-200 uzyska 80 punktów hodowlanych,
  - * 201–500 uzyska 60 punktów hodowlanych,
  - * poniżej 500 uzyska 30 punktów hodowlanych,
- 1.3.16. w rankingu WBFSH/FEI w WKKW osiągnęła miejsce:
- * 1–200 uzyska 60 punktów hodowlanych,
  - * 201-500 uzyska 40 punktów hodowlanych,
  - * poniżej 500 uzyska 20 punktów hodowlanych.

Klacz uzyskuje prefiks **SPORT WIERZCHOWY** po zgromadzeniu minimum **100 punktów hodowlanych**.

1.4. **Prefiks POTOMSTWO** – premiuje dzielność potomstwa klaczy weryfikowaną w próbach dzielności, MPMK, MŚMK, wyścigach i sporcie oraz jego klasę hodowlaną.

Klacz, której potomstwo ukończyło połową wierzchową próbę dzielności:

- 1.4.1. z wynikiem **od 2023 r. pow. 8,5 pkt. lub do 2022 r. 45 pkt** lub więcej na 50 możliwych do zdobycia), uzyska 3 punkty hodowlane,
- 1.4.2. z wynikiem **od 2023 r. pow. 8,0 pkt. lub do 2022 r. 40-44,99 pkt** na 50 możliwych do zdobycia), uzyska 2 punkty hodowlane.

Klacz, której potomstwo ukończyło stacjonarną wierzchową próbę dzielności:

- 1.4.3. z oceną bardzo dobrą lub wybitną:
- * do 2010 r. uzyskało 60 pkt lub więcej na 80 możliwych do zdobycia (40 pkt zaliczało próbę),
  - * od 2011 r. uzyskało 63 pkt lub więcej na 80 możliwych do zdobycia (45 pkt zaliczało próbę)
  - * **od 2023 r. uzyskało pow. 8,5 pkt.**
- uzyska 5 punktów hodowlanych,

1.4.4. z oceną dobrą:

- * do 2010 r. uzyskało 50-59,9 pkt na 80 możliwych do zdobycia (40 pkt zaliczało próbę),
- * od 2011 r. uzyskało 54-62,9 pkt na 80 możliwych do zdobycia (45 pkt zaliczało próbę)
- * od 2023 r. uzyskało pow. 8,0 pkt.

uzyska 3 punkty hodowlane

Klacz, której potomstwo uzyskało w Mistrzostwach Polski Młodych Koni:

1.4.5. kwalifikację - za każdego potomka uzyska 15 punktów hodowlanych,

1.4.6. zdobycie przez potomka miejsca w MPMK uzyska 15 punktów hodowlanych

- * 1-15 miejsce w klasyfikacji końcowej MPMK w skokach,
- * 1-5 miejsce w klasyfikacji końcowej MPMK w ujeżdżeniu i WKKW,
- * w MPMK w rajdach na dystansie 80 km lub większym uzyska minimalną prędkość 14 km/godz.

Klacz, której potomstwo w Mistrzostwach Świata Młodych Koni:

1.4.7. zdobyło miejsce w klasyfikacji końcowej uzyska 20 punktów hodowlanych,

1.4.8. zdobyło awans do finału uzyska 20 punktów hodowlanych,

1.4.9. klacz, której potomstwo w wyścigowych próbach dzielności zajęło 5 płatnych miejsc uzyska 15 punktów hodowlanych.

Klacz, której potomstwo w sporcie jeździeckim:

1.4.10. w ujeżdżeniu osiągnęło w konkursie klasy C lub wyższej wynik 60% lub wyższy, uzyska 5 punktów hodowlanych,

1.4.11. w skokach przez przeszkody osiągnęło w konkursie klasy C lub wyższej (konkursy zwykłe, dokładności, dwufazowe (liczony wynik I fazy) i dwunawrotowe (każdy nawrót liczonych oddzielnie)) przejazd bez punktów karnych, uzyska 10 punktów hodowlanych,

1.4.12. w WKKW ukończyło zawody krajowe klasy CIC* lub wyższej, utrzyma 20 punktów hodowlanych,

- 1.4.13. w sportowych rajdach konnych na dystansie 80 km lub większym uzyskało minimalną prędkość 14 km/godz., uzyska 5 punktów hodowlanych,
- 1.4.14. w rankingu WBFSH/FEI w ujeżdżeniu osiągnęło miejsce:
- * 1–200 uzyska 25 punktów hodowlanych,
  - * 201-500 uzyska 15 punktów hodowlanych,
  - * poniżej 500 uzyska 5 punktów hodowlanych,
- 1.4.15. w rankingu WBFSH/FEI w skokach osiągnęło miejsce:
- * 1-200 uzyska 40 punktów hodowlanych,
  - * 201-500 uzyska 30 punktów hodowlanych,
  - * poniżej 500 uzyska 15 punktów hodowlanych,
- 1.4.16. w rankingu WBFSH/FEI WKKW osiągnęło miejsce:
- * 1-200 uzyska 30 punktów hodowlanych,
  - * 201-500 uzyska 20 punktów hodowlanych,
  - * poniżej 500 uzyska 10 punktów hodowlanych.
- 1.4.17. Klacz, której córki uzyskały status klaczy zarodowej:
- a. za każdą klacz wpisaną do księgi, uzyska 15 punktów hodowlanych,
  - b. za każdą klacz kategorii PRÓBA (W lub Z), uzyska 20 punktów hodowlanych
  - c. za każdą klacz kategorii STANDARD (W lub Z), uzyska 25 punktów hodowlanych
  - d. za każdą klacz kategorii SPORT (W lub Z), uzyska 40 punktów hodowlanych,
  - e. za każdą klacz kategorii POTOMSTWO, uzyska 60 punktów hodowlanych,
  - f. za każdą klacz kategorii ELITA, uzyska 80 punktów hodowlanych.
- 1.4.18. Klacz, której synowie uzyskali status ogiera zarodowego kategorii:
- a. za każdego ogiera kategorii C, uzyska 30 punktów hodowlanych,
  - b. za każdego ogiera kategorii B, uzyska 60 punktów hodowlanych,
  - c. za każdego ogiera kategorii A, uzyska 80 punktów hodowlanych,
  - d. za każdego ogiera kategorii E, uzyska 100 punktów hodowlanych.

Klacz uzyskuje prefiks **POTOMSTWO** po zgromadzeniu minimum **100 punktów hodowlanych** z tytułu dzielności potomstwa i jego klasy hodowlanej. Dostarczenie

wyników sportowych klaczy i/lub jej potomstwa do prowadzącego księgę leży w gestii hodowcy.

- 1.5. **Prefiks ELITA** - premiuje zarówno dzielność własną klaczy weryfikowaną w próbach dzielności i sporcie jeździeckim, jak i dzielność sportową i jakość hodowlaną jej potomstwa.

Prefiks otrzymują klacze, które uzyskają 200 punktów hodowlanych, w tym:

- 1.5.1. minimum 40 punktów hodowlanych za użytkowość własną oraz
- 1.5.2. minimum 100 punktów hodowlanych za użytkowość potomstwa.

2. KATEGORYZACJA KLACZY - POWOŻENIE

- 1. Prefiks PRÓBA ZAPRZĘGOWA (Z)
- 2. Prefiks STANDARD ZAPRZĘGOWY (Z)
- 3. Prefiks SPORT ZAPRZĘGOWY (Z)
- 4. Prefiks POTOMSTWO
- 5. Prefiks ELITA

- 2.1. **Prefiks PRÓBA** – obowiązuje dla każdej klaczy, która ukończyła próbę dzielności (polową lub stacjonarną) z wynikiem min. dostatecznym.

- 2.2. **Prefiks STANDARD** – obowiązuje dla klaczy z bonitacją minimum 78 pkt lub w ocenie liniowej otrzymały notę 7.5 pkt, które:

- 2.2.1. w zaprzęgowej próbie stacjonarnej lub zaprzęgowej próbie polowej uzyskały minimum ocenę bardzo dobrą lub w sporcie zaprzęgowym osiągnęły wynik w powożeniu zaprzęgami jednokonnymi – 2-krotne ukończenie wszystkich prób na zawodach w klasie L oraz osiągnięcie minimum jednego wyniku nie gorszego niż 64% w ujeżdżeniu.

- 2.3. **Prefiks SPORT** – premiuje dzielność zaprzęgową klaczy weryfikowaną w próbach dzielności, MPMK w powożeniu lub sporcie zaprzęgowym.

Jeśli klacz ukończyła polową zaprzęgową próbę dzielności:

- 2.3.1. z wynikiem wybitnym, uzyska 10 punktów hodowlanych,
- 2.3.2. z wynikiem bardzo dobrym, uzyska 5 punktów hodowlanych.

Jeśli klacz ukończyła stacjonarną zaprzęgową próbę dzielności:

- 2.3.3. z oceną bardzo dobrą lub wybitną, uzyska 15 punktów hodowlanych,

2.3.4. z oceną dobrą, uzyska 5 punktów hodowlanych.

Jeśli klacz brała udział w Mistrzostwach Polski Młodych Koni:

2.3.5. za zdobycie miejsca w MPMK uzyska 30 punktów hodowlanych:

- * 1-3 miejsce w klasyfikacji końcowej MPMK w powożeniu,

Jeśli klacz brała udział w Mistrzostwach Świata Młodych Koni w powożeniu:

2.3.6. za zdobycie miejsca w klasyfikacji końcowej uzyska 40 punktów hodowlanych,

Jeśli klacz brała udział w sporcie jeździeckim w powożeniu zaprzęgami jednokonnymi:

2.3.7. co najmniej raz ukończyła wszystkie próby na zawodach w klasie C oraz osiągnęła wynik nie gorszy niż 64% w ujeżdżeniu, uzyska 40 punktów hodowlanych,

Klacz uzyskuje prefiks **SPORT ZAPRZĘGOWY** po zgromadzeniu minimum **50 punktów hodowlanych**.

2.4. **Prefiks POTOMSTWO** – premiuje dzielność potomstwa klaczy weryfikowaną w próbach dzielności, MPMK, MŚMK, wyścigach i sporcie oraz jego klasę hodowlaną.

Klacz, której potomstwo ukończyło połową wierzchową próbę dzielności:

2.4.1. z wynikiem **od 2023 r. pow. 8,5 pkt. lub do 2022 r.** 45 pkt lub więcej na 50 możliwych do zdobycia), uzyska 3 punkty hodowlane,

2.4.2. z wynikiem **od 2023 r. pow. 8,0 pkt. lub do 2022 r.** 40-44,99 pkt na 50 możliwych do zdobycia), uzyska 2 punkty hodowlane.

Klacz, której potomstwo ukończyło połową zaprzęgową próbę dzielności:

2.4.3. z wynikiem wybitnym, uzyska 3 punkty hodowlane,

2.4.4. z wynikiem bardzo dobrym, uzyska 2 punkty hodowlane.

Klacz, której potomstwo ukończyło stacjonarną wierzchową próbę dzielności:

2.4.5. z oceną bardzo dobrą lub wybitną:

- * do 2010 r. uzyskało 60 pkt lub więcej na 80 możliwych do zdobycia (40 pkt zaliczało próbę),
- * od 2011 r. uzyskało 63 pkt lub więcej na 80 możliwych do zdobycia (45 pkt zaliczało próbę)
- * **od 2023 r. uzyskało pow. 8,5 pkt.**

uzyska 5 punktów hodowlanych,

2.4.6. z oceną dobrą:

- * do 2010 r. uzyskało 50-59,9 pkt na 80 możliwych do zdobycia (40 pkt zaliczało próbę),
- * od 2011 r. uzyskało 54-62,9 pkt na 80 możliwych do zdobycia (45 pkt zaliczało próbę)
- * od 2023 r. uzyskało pow. 8,0 pkt.

uzyska 3 punkty hodowlane

Klacz, której potomstwo ukończyło stacjonarną zaprzęgową próbę dzielności:

2.4.7. z wynikiem wybitnym, uzyska 5 punktów hodowlanych,

2.4.8. z wynikiem bardzo dobrym, uzyska 3 punkty hodowlane.

Klacz, której potomstwo uzyskało w Mistrzostwach Polski Młodych Koni:

2.4.9. kwalifikację - za każdego potomka uzyska 15 punktów hodowlanych,

2.4.10. zdobycie przez potomka miejsca w MPMK uzyska 15 punktów hodowlanych

- * 1-15 miejsce w klasyfikacji końcowej MPMK w skokach,
- * 1-5 miejsce w klasyfikacji końcowej MPMK w ujeżdżeniu i WKKW,
- * 1-3 miejsce w klasyfikacji końcowej MPMK w powożeniu,
- * w MPMK w rajdach na dystansie 80 km lub większym uzyska minimalną prędkość 14 km/godz.

Klacz, której potomstwo w Mistrzostwach Świata Młodych Koni:

2.4.11. zdobyło miejsce w klasyfikacji końcowej uzyska 20 punktów hodowlanych,

2.4.12. zdobyło awans do finału uzyska 20 punktów hodowlanych.

2.4.13. Klacz, której potomstwo w wyścigowych próbach dzielności zajęło 5 płatnych miejsc uzyska 15 punktów hodowlanych.

Klacz, której potomstwo w sporcie jeździeckim:

2.4.14. w ujeżdżeniu osiągnęło w konkursie klasy C lub wyższej wynik 60% lub wyższy, uzyska 5 punktów hodowlanych,

2.4.15. w skokach przez przeszkody osiągnęło w konkursie klasy C lub wyższej (konkursy zwykłe, dokładności, dwufazowe (liczony wynik I fazy) i

- dwunawrotowe (każdy nawrót liczonych oddzielnie) przejazd bez punktów karnych, uzyska 10 punktów hodowlanych,
- 2.4.16. w WKKW ukończyło zawody krajowe klasy CIC* lub wyższej, otrzyma 20 punktów hodowlanych,
- 2.4.17. w powożeniu zaprzęgami jednokonnymi ukończyło zawody w klasie C oraz osiągnęło wynik nie gorszy niż 64% w ujeźdzeniu, uzyska 10 punktów hodowlanych,
- 2.4.18. w sportowych rajdach konnych na dystansie 80 km lub większym uzyskało minimalną prędkość 14 km/godz., uzyska 5 punktów hodowlanych,
- 2.4.19. w rankingu WBFSH/FEI w ujeźdzeniu osiągnęło miejsce:
- * 1–200 uzyska 25 punktów hodowlanych,
  - * 201-500 uzyska 15 punktów hodowlanych,
  - * poniżej 500 uzyska 5 punktów hodowlanych,
- 2.4.20. w rankingu WBFSH/FEI w skokach osiągnęło miejsce:
- * 1-200 uzyska 40 punktów hodowlanych,
  - * 201-500 uzyska 30 punktów hodowlanych,
  - * poniżej 500 uzyska 15 punktów hodowlanych,
- 2.4.21. w rankingu WBFSH/FEI WKKW osiągnęło miejsce:
- * 1-200 uzyska 30 punktów hodowlanych,
  - * 201-500 uzyska 20 punktów hodowlanych,
  - * poniżej 500 uzyska 10 punktów hodowlanych.
- 2.4.22. Klacz, której córki uzyskały status klaczy zarodowej:
- a) za każdą klacz wpisaną do księgi, uzyska 15 punktów hodowlanych,
  - b) za każdą klacz kategorii PRÓBA (W lub Z), uzyska 20 punktów hodowlanych
  - c) za każdą klacz kategorii STANDARD (W lub Z), uzyska 25 punktów hodowlanych
  - d) za każdą klacz kategorii SPORT (W lub Z), uzyska 40 punktów hodowlanych,
  - e) za każdą klacz kategorii POTOMSTWO, uzyska 60 punktów hodowlanych,
  - f) za każdą klacz kategorii ELITA, uzyska 80 punktów hodowlanych.
- 2.4.23. Klacz, której synowie uzyskali status ogiera zarodowego kategorii:

- a) za każdego ogiera kategorii C, uzyska 30 punktów hodowlanych,
- b) za każdego ogiera kategorii B, uzyska 60 punktów hodowlanych,
- c) za każdego ogiera kategorii A, uzyska 80 punktów hodowlanych,
- d) za każdego ogiera kategorii E, uzyska 100 punktów hodowlanych.

Klacz uzyskuje prefiks **POTOMSTWO** po zgromadzeniu minimum **100 punktów hodowlanych** z tytułu dzielności potomstwa i jego klasy hodowlanej. Dostarczenie wyników sportowych klaczy i/lub jej potomstwa do prowadzącego księgę leży w gestii hodowcy.

- 2.5. **Prefiks ELITA** - premiuje zarówno dzielność własną klaczy weryfikowaną w próbach dzielności i sporcie jeździeckim, jak i dzielność sportową i jakość hodowlaną jej potomstwa.

Prefiks otrzymują klacze, które uzyskają 200 punktów hodowlanych, w tym:

- 2.5.1. minimum 40 punktów hodowlanych za użytkowość własną oraz
- 2.5.2. minimum 100 punktów hodowlanych za użytkowość potomstwa.

3. Kategoria klaczy nadawana jest na wniosek właściciela.

**ZAŁĄCZNIK NR 7. WYKAZ PODMIOTÓW, KTÓRYM POLSKI
ZWIĄZEK HODOWCÓW KONI ZLECA WYKONYWANIE CZYNNOŚCI
TECHNICZNYCH ODNOSZĄCYCH SIĘ DO ZARZĄDZANIA
PROGRAMEM **HODOWLANYM** KONI RASY POLSKI KOŃ SPORTOWY**

---

1. Okręgowe / Wojewódzkie związki hodowców koni

Dane adresowe:

Wojewódzki Związek Hodowców Koni w Białymstoku

15-094 Białystok, ul. M. Curie-Skłodowskiej 3 pok. 99

Kujawsko-Pomorski Związek Hodowców Koni

85-090 Bydgoszcz, al. Powstańców Wielkopolskich 10 pok.43

Związek Hodowców Koni Wielkopolskich

62-200 Gniezno, ul. Kłeckoska 14

Śląsko-Opolski Związek Hodowców Koni

40-172 Katowice, ul. Grabowa 1A

Staropolski Związek Hodowców Koni w Kielcach

25-329 Kielce, ul. Sandomierska 196

Małopolski Związek Hodowców Koni

30-867 Kraków, ul. Konrada Wallenroda 59/104

Lubelski Związek Hodowców Koni

20-209 Lublin, ul. Mełgiewska 7/9 bl. 1

Okręgowy Związek Hodowców Koni w Łodzi

97-320 Wolbórz, Bogusławice 58

Pomorski Związek Hodowców Koni

82-200 Malbork, al. Wojska Polskiego 91

Warmińsko-Mazurski Związek Hodowców Koni

10-044 Olsztyn, ul. Niepodległości 53/55 p.207

Okręgowy Związek Hodowców Koni w Rzeszowie

35-959 Rzeszów, ul. Fredry 4

Zachodniopomorski Związek Hodowców Koni

70-772 Szczecin, ul. Bagienna 36C

Wojewódzki Związek Hodowców Koni w Warszawie

05-270 Marki, ul. Zagłoby 49

Wojewódzki Związek Hodowców Koni w Warszawie – Oddział Radom

26-600 Radom, ul. Wernera 33/37, pok. 210

Dolnośląski Związek Hodowców Koni

51-642 Wrocław, ul. Olszewskiego 7

Związek Hodowców Koni Ziemi Lubuskiej

65-520 Zielona Góra, ul. Ptasia 2A

Czynności zlecane:

- a. ocena wartości użytkowej koni, w tym przeprowadzanie polowych prób użytkowości klaczy,
- b. kwalifikacja oraz wpis koni do ksiąg,
- c. wprowadzanie do systemu informatycznego prowadzącego księgę danych dot. oceny wartości użytkowej i wpisu koni hodowlanych,
- d. wydawanie świadectw zootechnicznych
- e. przyznawanie kategorii klaczom.

2. Laboratoria badań markerów genetycznych

Laboratorium Genetyki Molekularnej
Instytut Zootechniki PIB
32-083 Balice, ul. Krakowska

Laboratorium Badań Markerów
Genetycznych u Koni
Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu
60-637 Poznań, ul. Wołyńska 33

Czynności zlecane:

- a. kontrola pochodzenia koni wpisywanych do księgi ogierów i klaczy.

3. Zakłady treningowe

Zakład Treningowy „KLIKOWA”

Fundacja Klikowska Ostoja Polskich Koni
33-102 Tarnów, ul. Klikowska 304

Zakład Treningowy „KSIĄŻ”

Ośrodek Hodowli Zarodowej w Kamieńcu Żąbkowickim sp. z o.o.
Zakład Stado Ogierów Książ
58-306 Wałbrzych, ul. Jeździecka 3

Zakład Treningowy w Bielicach

88-330 Gębice, Bielice 18/2

Zakład Treningowy w Doruchowie

63-505 Doruchów, Doruchów 7a

Zakład Treningowy w Łącku

09-520 Łąck, ul. Płocka 12

Czynności zlecane:

- a. prowadzenie treningu stacjonarnego przygotowującego do oceny wartości użytkowej,
- b. ocena określonych cech ogierów i klaczy w celu oceny ich wartości użytkowej po treningu stacjonarnym.

4. **Centra pozyskiwania nasienia i przechowywania nasienia – podmioty upoważnione do wydawania świadectw zootechnicznych**

Centra pozyskiwania nasienia:

- 1) Małopolska Hodowla Roślin Sp. z o.o., Stadnina Koni „Białka”, Białka 6, 22-300 Krasnystaw,
- 2) MM Brothers Sp. z o.o., ul. Anieli Krzywoń 1, 41-922 Radzionków
- 3) Stado Ogierów w Łącku Sp. z o.o., ul. Płocka 12, 09-520 Łąck
- 4) Stadnina Koni Janów Podlaski Sp. z o.o., Wygoda 3, 21-505 Janów Podlaski
- 5) Stacja Ogierów Verso La Natura, **NC HORSES Natalia Czernik**, Warnik 29, 72-001 Kołbaskowo
- 6) **Anawet Sp. z o.o., ul. Spółdzielcza 3, 62-800 Kalisz**
- 7) **INVIVET Sp. z o.o., ul. A.Martyniaka 16, 10-763 Olsztyn**

Centra przechowywania nasienia:

- 1) Kim-Konsult Izabela Mizera, 58-521 Jeżów Sudecki, ul. Kasztanowa 10,
- 2) Instytut Zootechniki - Państwowy Instytut Badawczy, ul. Sarego 2, 31-047 Kraków, ul. Krakowska 1, działka 427/37, 31-083 Balice k/ Krakowa.

5. Instytut Genetyki i Biotechnologii Zwierząt Polskiej Akademii Nauk, ul. Postępu 36 A Jastrzębiec, 05-552 Magdalenka

Czynności zlecane

- a) analiza danych i obliczenia dot. oceny wartości **genetycznej**

6. Podmioty upoważnione do wykonywania badań antydopingowych

Polskie Laboratorium Antydopingowe

ul. Księcia Ziemowita 53, bud.4

03-885 Warszawa

ZAŁĄCZNIK NR 8. PRZEPISY ANTYDOPINGOWE KONI ZGŁASZANYCH I UCZESTNICZĄCYCH W KWALIFIKACJACH OGIERÓW DO HODOWLI, STACJONARNYCH / POŁOWYCH PRÓBACH DZIELNOŚCI OGIERÓW I KLACZY ORAZ CZEMPIONATACH I WYSTAWACH HODOWLANYCH ORGANIZOWANYCH/WSPÓŁORGANIZOWANYCH PRZEZ POLSKI ZWIĄZEK HODOWCÓW KONI (ZWANYCH DALEJ IMPREZAMI PZHK)

Wstęp

Przepisy Antydopingowe dla koni zgłaszanych i uczestniczących w imprezach PZHK regulują zasady, na jakich odbywa się ich kwalifikacja i uczestnictwo w imprezach PZHK. Mają na celu zapobieganie jakimkolwiek próbom zmiany wydolności konia lub maskowania problemu zdrowotnego konia poprzez podanie mu niedozwolonych substancji. Każdy uczestnik zaangażowany w przygotowanie koni do imprez PZHK i ich udziału w imprezach PZHK (właściciele koni, trenerzy, jeźdźcy, osoby zajmujące się końmi) przyjmują te przepisy jako warunek udziału w imprezach PZHK.

Standardy zawarte w tych przepisach reprezentują jednomyslność szerokiego spektrum wszystkich partnerów zainteresowanych dobrostanem koni.

Kontrola antydopingowa na imprezach PZHK, jest realizowana na zlecenie PZHK, a osobą odpowiedzialną za jej nadzór i wykonanie jest wyłącznie dyrektor biura PZHK, który zleca przeprowadzenie prób oraz jest wyłącznym odbiorcą wyników prób laboratoryjnych, na podstawie których wszczyna dalszą procedurę.

Zakres działania

Niniejsze przepisy stosuje się do kontroli antydopingowej **podczas kwalifikacji ogierów do hodowli**, prób dzielności klaczy i ogierów oraz czempionatów i wystaw hodowlanych organizowanych i współorganizowanych przez PZHK. Przepisy stosuje się łącznie z regulaminami prowadzenia imprez PZHK. Niniejsze przepisy antydopingowe stosuje się do każdego uczestnika zaangażowanego w przygotowanie koni do imprez PZHK (właściciele koni, trenerzy, jeźdźcy, osoby zajmujące się końmi).

Definicje

AORC - Stowarzyszenie Association of Official Racing Chemists.

Dodatni wynik analizy - raport z laboratorium, który stwierdza obecność w próbie jednej lub więcej substancji zakazanych dla koni (włączając zwiększony poziom substancji endogennych).

Dyskwalifikacja - następstwo naruszenia przepisów kontroli antydopingowej, w rezultacie czego wszystkie wyniki osiągnięte przez konia podczas danej imprezy PZHK zostają unieważnione, a także wyciągane są wszelkie konsekwencje, w tym odebranie uzyskanych nagród.

EADMC – program FEI dotyczący kontroli antydopingowej koni (Equine Antidoping Medication Control).

FEI - Międzynarodowa Federacja Jeździecka

Kontrola Antydopingowa - proces włączający pobieranie prób, analizy laboratoryjne, zarządzanie wynikami mające na celu zapobieganie każdej próbie zmiany wydolności konia lub maskowania problemu zdrowotnego poprzez zastosowanie lub aplikowanie substancji zakazanej do organizmu konia.

Lista substancji zakazanych dla koni - lista określająca substancje zakazane dla koni publikowana przez FEI.

Próba - każdy materiał biologiczny lub innego rodzaju pobrany w celach kontroli antydopingowej.

Substancja zakazana - każda substancja opisana jako zakazana w liście substancji zakazanych dla koni włączając jej metabolity i markery. Marker to związek, grupa związków lub parametrów biologicznych wskazująca na użycie substancji zakazanych dla koni w pobranej próbie. Metabolit to każda substancja wytworzona na drodze procesu biotransformacji.

Użycie - podanie, wchłonięcie, wstrzyknięcie lub konsumpcja w jakikolwiek sposób każdej substancji zakazanej.

Artykuł I. Naruszenie przepisów antydopingowych

Naruszenie przepisów antydopingowych jest zdefiniowane jako naruszenie jednego lub więcej przepisów antydopingowych zawartych w Artykułach 1.1 do 1.3 niniejszych przepisów.

1.1. Naruszenie przepisów antydopingowych stanowi obecność substancji zakazanej w próbce pobranej od konia. Lista substancji zakazanych dla koni publikowana jest przez Międzynarodową Federację Jeździecką (FEI).

Naruszeniem przepisów jest również zastosowanie substancji niedozwolonych u konia lub asystowanie, pomoc, zachęcanie, ukrywanie lub innego rodzaju utrudniania kontroli,

1.1.1. Obowiązkiem każdej osoby odpowiedzialnej za konia (w momencie pobrania próby) jest zapewnienie by podczas imprez PZHK w organizmie konia nie było substancji zakazanych. Właściciel konia ponosi konsekwencje za obecność jakiegokolwiek substancji zakazanej w próbce pobranej od jego konia. W związku z powyższym, nie jest konieczne wykazanie zaniedbania lub celowego, świadomego użycia niedozwolonej substancji przez właściciela lub inną osobę w celu stwierdzenia naruszenia przepisów antydopingowych zgodnie z art. 1.1,

1.1.2. Wyłączając te substancje, których próg ilościowy jest szczegółowo określony w liście substancji zakazanych dla koni, wykrycie obecności każdej ilości jakiegokolwiek substancji zakazanej w próbce pobranej od konia będzie uznane za naruszenie przepisów,

1.2. Użycie substancji zakazanej dla koni

Dla stwierdzenia naruszenia przepisów wystarczające jest, iż nastąpiło użycie substancji zakazanej dla koni. Nie jest istotne czy użycie substancji zakazanej faktycznie wpłynęło na wydolność konia.

1.3. Odmowa lub niepoddanie się pobraniu próbek po wezwaniu, lub innego rodzaju uchylanie się od tej czynności, będzie skutkowało dyskwalifikacją konia z imprezy PZHK.

Artykuł 2. Lista substancji zakazanych dla koni

2.1. Lista substancji zakazanych dla koni

Lista substancji zakazanych dla koni jest publikowana i rewidowana przez FEI. Publikacja tej listy na stronie internetowej FEI (www.fei.org) jest uznana za wystarczającą do tego celu. PZHK przyjmuje tę listę w oryginale. Lista substancji zakazanych dla koni, wchodzi w życie w dniu podanym przez FEI przy okazji publikacji listy na stronie internetowej FEI. PZHK przyjmuje ten termin za FEI.

2.2. Leczenie

Właściciel konia, u którego udokumentowano stan zdrowia wymagający stosowania leczenia z użyciem substancji zakazanej lub którego stan zdrowia wymaga leczenia, ma obowiązek w każdym przypadku przed imprezą PZHK, złożyć zgłoszenie leczenia tego konia (opisane w Karcie Zdrowia Konia) i uzyskać przed udziałem w imprezie PZHK zgodę przewodniczącego Komisji Oceny i lekarza weterynarii na udział w imprezie PZHK.

W przypadku koni wymagających stosowania leczenia w trakcie trwania imprezy PZHK, należy uzyskać zgodę na podjęcie leczenia, w formie pisemnego zgłoszenia przez lekarza weterynarii do przewodniczącego Komisji Oceny, który na podstawie zakresu leczenia i planowanych do zastosowania środków leczniczych podejmie decyzję czy dany koń pozostanie lub zostanie usunięty z dalszej oceny, rozumianej jako okres od przystąpienia konia do pierwszej konkurencji, aż do ogłoszenia wyników końcowych.

Artykuł 3. Pobieranie próbek do badań antydopingowych

3.1. Kontrola antydopingowa

Kontrola antydopingowa polega na pobraniu krwi, wydaliny lub wydzieliny z organizmu konia oraz na przeprowadzeniu badań laboratoryjnych pobranego materiału w laboratorium wskazanym przez PZHK. Przed przystąpieniem do pobrania krwi, wydaliny lub wydzieliny osoba pobierająca próbkę potwierdza tożsamość konia odczytując nr transpondera oraz na podstawie pozostałych danych identyfikacyjnych zawartych w dokumencie identyfikacyjnym.

3.2. Okres pobierania próbek

W przypadku imprez PZHK próby do badań antydopingowych mogą być pobierane od każdego konia od momentu oficjalnego zakwalifikowania konia (do udziału w

impresie lub do treningu poprzedzającego imprezę PZHK) do upływu 1/2 godziny po oficjalnym ogłoszeniu wyników imprezy PZHK.

3.3. Odpowiedzialność za pobieranie prób do badań antydopingowych

Pobieranie prób (krwi, wydaliny lub wydzieliny) do badań antydopingowych podczas imprez PZHK może być przeprowadzane wyłącznie przez lekarzy weterynarii z listy lekarzy PZJ lub FEI posiadających uprawnienia do pobierania prób dla tych organizacji, wyznaczonych do tego zadania przez PZHK.

3.4. Wybór koni do pobierania prób do badań antydopingowych

Liczbę koni wyznaczonych do badania antydopingowego określa przewodniczący Komisji Oceny. O wyznaczeniu danego konia do badań antydopingowych decyduje przewodniczący Komisji Oceny w porozumieniu z testującym lekarzem weterynarii: z własnej inicjatywy, ze wskazania innego członka Komisji Oceny, na wniosek dyżurnego lekarza weterynarii, na wniosek dyrektora biura PZHK. Wymienione wnioski są przekazywane lekarzowi weterynarii wyznaczonemu do pobierania prób. Koń może być wskazany do badania antydopingowego również metodą losowania. Dopuszcza się wielokrotne pobieranie próby od danego konia na tej samej imprezie.

3.5. Informowanie i doprowadzenie konia do próby

Przewodniczący Komisji Oceny lub z jego upoważnienia testujący lekarz weterynarii osobiście informuje właściciela lub opiekuna konia/prezentera o wyznaczeniu konia do badania antydopingowego.

Po informacji o wyznaczeniu konia do badania właściciel lub osoba przez niego upoważniona powinna niezwłocznie doprowadzić konia do miejsca pobierania próby. Po poinformowaniu właściciela, a przed przeprowadzeniem próby, koń ma prawo do zabiegów pielęgnacyjnych stosownych do odbytego wysiłku, ale bez prawa umieszczania we własnym boksie.

Artykuł 4. Analiza próbek

4.1. Wybór laboratorium

PZHK przekazuje próby do analizy tylko do laboratoriów spełniających standardy AORC. Wybór laboratorium może być dokonany jedynie przez PZHK.

Artykuł 5. Procedura postępowania z wynikami badań

- 5.1. Lekarz wyznaczony do pobrania prób osobiście przekazuje zestawy z próbkami do wyznaczonego laboratorium.
- 5.2. Laboratorium przeprowadza analizę otrzymanych prób „A”.
- 5.3. W przypadku ujemnego wyniku próby „A” dyrektor biura PZHK powiadamia o wyniku osobę odpowiedzialną za konia oraz przekazuje do laboratorium decyzję o zniszczeniu próby „B” i kończy postępowanie.
- 5.4. W przypadku dodatniego wyniku analizy próby „A” dyrektor biura PZHK informuje właściciela konia o dodatnim wyniku analizy próby „A” oraz o prawie do żądania przeprowadzenia analizy próby „B”;
- 5.5. Analizę próby „B” przeprowadza się na żądanie właściciela konia przedłożone dyrektorowi biura PZHK w terminie 14 dni od dnia otrzymania informacji o dodatnim wyniku analizy próby „A”.
- 5.6. Analizę próby „B” przeprowadza się na koszt osoby odpowiedzialnej za konia.
- 5.7. Ujemny wynik próby „B” zamyka postępowanie. PZHK zwraca właścicielowi konia koszt wykonania badania laboratoryjnego próby „B”.
- 5.8. W przypadku dodatniego wyniku analizy próby „B” dyrektor biura PZHK przekazuje przewodniczącemu Komisji Oceny dokumentację przeprowadzonych badań antydopingowych.
- 5.9. Właściciel konia, który naruszył przepisy antydopingowe, zobowiązany jest do pokrycia poniesionych przez PZHK kosztów związanych z pobraniem i badaniem próby „A” oraz kosztów związanych z prowadzeniem postępowania, na podstawie faktury wystawionej przez PZHK.
- 5.10. Wyniki wszystkich analiz Laboratorium przekazuje wyłącznie do PZHK na ręce dyrektora biura PZHK w formie raportu, podpisanego przez odpowiedzialnego przedstawiciela laboratorium. Wszelka komunikacja pomiędzy laboratorium, a PZHK powinna przebiegać w taki sposób, aby wyniki pozostały utajnione.
- 5.11. Czynności, o których mowa w art. 5 mają charakter poufny.

Artykuł 6. Kary za naruszenia przepisów antydopingowych

- 6.1. Automatyczna dyskwalifikacja wyników indywidualnych.
Dodatni wynik analizy próby A lub A i B prowadzi do automatycznej dyskwalifikacji

wszystkich wyników konia uzyskanych w danej imprezie PZHK, w połączeniu ze wszystkimi konsekwencjami, włączając odebranie uzyskanych nagród.

6.2. Kary pozostałe

Pozostałe kary możliwe do zastosowania w stosunku do właściciela konia określa Katalog kar.

6.3. Wymiar zastosowania kary

Wymiar zastosowania kary określany jest przez Komisję Księgi Stadnej na wniosek dyrektora biura PZHK i podawany do publicznej wiadomości po uprawomocnieniu stosownej decyzji Komisji Księgi Stadnej. Decyzja uprawomocnia się po bezskutecznym upływie terminu, o którym mowa w pkt 6.5.1. lub następnego dnia po wydaniu przez Zarząd PZHK decyzji, o której mowa w pkt 6.5.2.

6.4. Katalog kar

6.4.1. W przypadku naruszenia przepisów antydopingowych, zakaz udziału w imprezach PZHK i związków sfederowanych w PZHK (z wyjątkiem obowiązkowych prób użytkowości przewidzianych w programie hodowlanym) dla wszystkich koni należących do właściciela zdyskwalifikowanego konia wynosić będzie:

- * za pierwsze naruszenie przepisów antydopingowych do jednego roku,
- * za drugie naruszenie przepisów antydopingowych w ciągu pięciu lat od powiadomienia o pierwszym naruszeniu, do dwóch lat.

6.4.2. W obu ww. przypadkach właściciel konia będący członkiem związku sfederowanego w PZHK, nie może korzystać z funduszu hodowlanego PZHK i funduszy związków sfederowanych w PZHK w okresie wykluczenia z imprez, o czym mowa w pkt 6.4.1.

6.4.3. W przypadku drugiego naruszenia przepisów antydopingowych PZHK wnioskuje do związku sfederowanego w PZHK, którego członkiem jest właściciel konia, o wykluczenie go z członkostwa w związku oraz zakazuje dożywotnio korzystania z funduszu hodowlanego PZHK.

6.5. Odwołanie od nałożonej kary

6.5.1. O nałożonej karze zainteresowany zostaje powiadomiony przez Komisję Księgi Stadnej w formie pisemnej lub mailowej. Ukarany ma prawo w

ciągu 2 tygodni od otrzymania decyzji o ukaraniu, złożyć odwołanie od nałożonej kary w formie pisemnej do Zarządu PZHK.

6.5.2. Zarząd PZHK rozpatruje sprawę na najbliższym posiedzeniu. O swojej decyzji powiadamia zainteresowanego w formie pisemnej lub mailowej.

6.5.3. Decyzja Zarządu PZHK jest ostateczna.

Artykuł 7. Zmiany przepisów antydopingowych

7.1. PZHK może wprowadzać zmiany do niniejszych przepisów w zgodzie ze zmianami wprowadzonymi do przepisów EADMC.